

Предметна програма од прв циклус на студии по ПРЕДУЧИЛИШНО ВОСПИТУВАЊЕ

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Психологија			
2.	Код	4FO100226			
3.	Студиска програма	Педагогија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Љупчо Кеверески			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Стекнување на основни познавања од областа на психологијата.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Вовед. Психологијата во општествено-историски контекст. Поим за психологија. Применете и теоретски психолошки дисциплини. Методи и техники во психологијата. Статистика во психологијата. Анатомско-физиолошки развој на психичкиот живот. Психички процеси. Психички особини. Способности, Интелигенција, Емоционална интелигенција, Темперамент, Карактер, Ментална заостанатост, Надареност и талентираност. Личност. Теории на личност. Зрелост на личноста			
13.	Заемна поврзаност на предметите				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Во процесот на едукација на студентите се применуваат: Вербално-текстуални, илустративно-демонстративни и експериментални методи. Доминантни во овој овој наставен предмет се: Метод на усмено излагање (торетска настава), метод на разговор (дијалогски метод), метод на демонстрација, метод на илустрација, метод на педагошки експерименти од областа на надареноста и талентираноста.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа			

16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови (15 недели x 2 часа = 30 часа)	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови (15 недели x 2 часа = 30 часа)	30 часа		
		16.3.	Пракса: часови			
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часа		
18.	Услови за потпис Редовност, Изработени и предадени проектни, активности, семинарски работи, презентирани активности, педагошки активности изработени на вежби (наставен час), домашни задолженија Предходните задолженија треба да бидат презентирани на наставните часови или вежби					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови	40+20			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10			
	19.3.	Завршен испит: бодови	30			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Изготвени и примена на евалвациски и самоевалуациски листи за оценување на квалитетот на наставата				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Проф. д-р Љупчо Кеверески	Психологија	Педагошки факултет-Битола	2012
		2.	Проф. д-р Верица Трајкова-Стаменкова,	<i>Психологија</i>	Универзитетска печатница Св Кирил и Методиј, Скопје	1995
	3.	Проф. д-р Марија Котеска Димоска, проф. д-р Кеверески Лупчо	Емоционалната интелигенција нова визија во лидерството	Графопром-Битола	2017	
	22.2.	Дополнителна литература				
Ред. број		Автор	Наслов	Издавач	Година	

	1.	Biro M, i Nedimovic, T.	Psihologija,	Visoka škola za strokovnih studija za vaspitace, Vršac, R. Srbija	2014
	2.	Prof. d-r Rot, N.	Opšta psihologija	Zavod za učbenike i nastavna sredstva Beograd	2004
	3.	Требешјанин, Ж.,	Психологија личности,	Учительски факултет, Универзитет у Београду	2010

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Педагогија			
2.	Код	4FO106026			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Емилија Петрова Горѓева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Согласно правилникот за студирање			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	усвојување на основите на базичното знаење во професијата -капацитет за анализа и синтеза -интерперсонални вештини -решавање на проблеми -почитување на диверзитетот и мултикултурноста -способност за генерирање на нови идеи(креативност.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Педагогијата како наука; Основни педагошки поими; Помошни педагошки поими; Воспитанието како систем; Принципи на воспитниот систем; организација на воспитниот систем; Воспитанието како процес; Принципи на воспитниот процес; Методи во воспитниот процес; Воспитаникот и воспитувачот како			

		<p>субјекти во воспитниот процес; Комуникацијата меѓу субјектите во воспитниот процес; Педагошко водење на одделението; Теоретските основи на примената на ИКТ во воспитниот процес; Работа во мултикултурна средина, Воспитанието како процес и неговите белези; Воспитанието како систем и неговите белези; Фундаменталните белези на воспитанието како општествена појава; Педагошките идеи во светлото на нивниот развој.</p>				
13	Заемна поврзаност на предметите		/			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Предавање, учење во соработка, тимско совладување на избрани содржини, усно излагање, метод на работа во пар, метод на дискусии			
15	Вкупен расположив фонд на време		6ЕКТС*30 часа = 180 часа (2+2+1)			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30		
		16.3	Пракса: часови	/		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30		
		17.3.	Домашно учење - задачи	60		
18	Услови за потпис / според правилник/ 60% успех од сите пред испитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			30	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Атанасоска,Т. Ѓорѓева,Е.	Општа педагогија	Педагошки факултет Битола	2006		

	2.	Емилија Петрова Ѓорѓева	Основи на педагогија	УГД - Штип	2010
	3.	Јосип Милат	Педагогија Теорија на оспособување	УГД - Штип	2014
22.2.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	John West Burnhow	Managing quality in schools	Pearson Educations	2018
	2.	Philosophical faculty	Education between tradition and modernity	Institute for pedagogy	2013
	3.	Stoll, L., Fing, D .	Mijenjamo nase skole,	Educa, Zagreb	2008
	4.	http://www.euroeducation.net/			

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ГраMATИКА на македонскиот јазик			
2.	Код	4FO100326			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Виолета Николовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	За време на наставата по предметот, студентите треба да се стекнат со соодветни компетенции: да научат што е јазик, каква е неговата природа, структура. Да се запознаат со основите на граматиката на македонскиот јазик, да ја разберат граматиката како опис на структурата на македонскиот јазик. Да стекнат познавања од соодветните лингвистички дисциплини – фонологија на македонскиот јазик, морфологија на македонскиот јазик, синтакса на македонскиот јазик, на академско ниво на знаење и во согласност со поновите теории за јазикот и науката за јазикот.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	1. Вовед во науката за јазикот За јазикот. Лингвистика. Лингвистички поддисциплини. Лингвистиката и другите науки: Семиологија. Филологија. Стилистика.			

		<p>Социолингвистика. Психолингвистика. Невролингвистика. Антрополошка лингвистика. Функции на јазикот. Јазична редунданција.</p> <p>Резултати: Стекнување знаења за јазикот како систем со своја структура, за функциите на јазикот и релациите на науката за јазикот со сродните науки.</p> <p>2. Фонологија Фонолошко ниво на јазикот (фонема, алофона, буква, фонетски признаци). Системот фонеме во македонскиот јазик. Акцент, карактеристики на акцентот во македонскиот стандарден јазик. Фонетски промени. Слог. Правопис и правоговор. Принципи на кои се засноваат правописите. Писма (системи на графички знаци за пишување).</p> <p>Резултати: Стекнување на знаења од областа на фонологијата на македонскиот стандарден јазик, принципите на кои се заснова правописот воопшто и македонскиот правопис, за писмата во светот и кирилицата како писмо со кое се пишува на македонски јазик.</p> <p>3. Морфологија Единици на морфолошкото ниво на јазикот (морфема, збор, збороформа). Видови морфеми (според функцијата, според позицијата во структурата на зборот). Класификации на зборовите според различни критериуми. Именки (определба, поттипови, граматички категории, функција на именките во реченицата). Придавки (определба, поттипови, граматички категории, функција во реченицата). Прилози (определба, класификација, потекло, функции во реченицата). Функционално сопоставување на придавките и прилозите. Деиктички зборови: Лични заменки. Лично-предметни заменки. Показни заменки. Поттипови. Граматички категории. Функции во реченицата. Заменски придавки. Броеви. Бројни придавки. Глаголи. Граматички категории кај глаголите: вид, време, начин, преодност, залог, лице, број, род. Системот времиња во македонскиот јазик. Основна употреба на формите на времињата и транспозициска (секундарна) употреба. Нелични глаголски форми (глаголска именка, глаголски прилог, глаголска придавка, глаголска л-форма). Образување, употреба како реченични кондензации. Предлози, сврзници, партикули, модални зборови. Разгледување на неменливите зборови од аспект на морфологијата, но и од аспект на синтаксата и семантиката. Извици. Предикативи.</p>
--	--	--

		<p>Резултати: Стекнување на знаења од морфологијата како наука, поимите граматичка и морфолошка категорија, знаења за секоја зборовна група одделно (определба, граматичка промена кај оние кои ја имаат, функција во реченицата). Стекнување знаења за морфемската структура на зборот, за дефиницијата на зборот и збороформата.</p> <p>4. Синтакса</p> <p>Граматичка структура на реченицата. Модална структура на реченицата. Комуникациска организација на исказот. Основни синтаксички функции. Семантичка улога vs синтаксичка функција. Сложена реченица. Независносложени реченици (паратакса). Зависносложени реченици (хипотакса). Прилошкоопределбени зависносложени реченици. Исказни (декларативни) зависносложени реченици. Односни (релативни) зависносложени реченици. Допусни (концесивни) зависносложени реченици.</p> <p>Резултати: Стекнување знаења од областа на синтаксата според најновите синтаксички теории. Разгледување на реченицата на ниво на семантичка структура, граматичка структура – формална организација на исказот, модална структура, комуникативна организација на исказот. Семантички улоги наспрема синтаксички функции.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Предметот е поврзан со изборните предмети Македонски јазик 1 (прв семестар) и Македонски јазик 2 (втор семестар)		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавање, интерактивно предавање, кооперативно учење (работа во групи на вежби), индивидуална работа, дискусија.		
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа
		16.3	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часа
18	Услови за потпис: Редовност на предавањата и вежбите, за вежби – минимум освоени 7 поени			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	20 + 20	

	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10			
	19.3.	Завршен испит: бодови	30			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација				
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Виолета Николовска	<i>МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК за студентите на наставничките факултети / насоки</i>	Индиго Хаб, Скопје	2024
		2.	Виолета Николовска	<i>Македонски јазик: фонологија, морфологија, морфосинтакса</i>	Универзитет „Гоце Делчев“, Штип	2015
		3.				
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Стојка Бојковска, Лилјана Минова-Ѓуркова, Димитар Пандев, Живко Цветковски	<i>Опита граматика на македонскиот јазик</i>	Просветно дело, Скопје	2008
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Филозофија на образованието			
2.	Код	4FO100426			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)				
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	I

7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Трајче Стојанов
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> - Студентите стекнуваат основни знаења од философските учења и концепти низ историјата на философијата; - Студентите го подигаат сопствениот капацитет за анализа, на разни философски идеи и развиваат критичко мислење; - Знаење за воспитните и образовните концепти, нивните философски и историски основи; - Ги проепознаваат философските основи на педагошките идеи низ историјата; - Способни се за философска анализа на современите педагошки идеи и состојби; - Изострување на рефлексивната за себе си, светот и општествените состојби; - Развивање на способност за истражување и генерирање на нови идеи; - Развој на комуникациските вештини, преку усвојување на специфичниот философски категоријален апарат; - Интердисциплинарно поврзување на содржините; - Интеракција помеѓу (стручни и тесно стручни) содржини - практична употреба на знаењата од философијата; - Интериоризација на (естетички, етички, научни, професионални), вредности.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>1. Вовед во философските идеи низ историјата Што е философија: предмет, поим, методи; Гранки на философијата; Античка философска мисла: претсократовци; Сократ; Платон; Аристотел; Хеленизам; Средновековна философија; Ренесанса и хуманизам; Нововековна философија; Емпиризам; Рационализам; Германски класичен идеализам; Модерна философија; Постмодерна</p> <p>2. Философски основи на образованието Прагматизам и образование; структурализам и образование; феноменологија и образование; посмодернизам и образование; егзистенцијализам; современи образовни парадигми.</p>

13	Заемна поврзаност на предметите		/	
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		<p>Методи на учење: Предавања Презентации Семинари на теми од вон-наставни, актуелни содржини Анализа на текст/филм/театар/книжевни творби и сл. Дебата и дискусија Анализа на етички проблем/проблемско учење Индивидуални задачи (домашни работи, самостојни презентации и сл.) Самостојно истражување (интернет, библиографија, библиотека, медиуми и сл.)</p>	
15	Вкупен расположив фонд на време		6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа	
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа
		16.3	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часа
18	Услови за потпис			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30 бодови	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		<p>Придружна евалуација на студентите и самоевалуација Познавање на содржината на предметот (преку двата писмени колоквиуми). Увид во оралните, реторички вештини, ниво на усвоен категоријален апарат и увид во комуникациските и способностите за аргументација, како и способност за елаборација на проблем и анализа (преку усниот дел од испитот – приказ на прочитано дело, преку дебатите и дискусиите, самостојните презентации и сл.) Увид во нивото на писмено изразување и литературни вештини (преку семинарските, есеите и домашните задачи). Активност и ниво на интерес (преку присуство, истражување на интернет извори, прибирање на библиографија и сл.). Способност за поставување на проблем, негова елаборација и аргументација (низ есеите, компарација на етичките учења и анализите на</p>	

		текст/филм/театар/книжевни дела и сл.)				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ф., Мухиќ, З., Жоглев	Мислење во акција (универзитетски учебник)	Универзитет „Св.Климент Охридски“ – Битола	2002
		2.	Milan Uzelac	FILOZOFIJA OBRAZOVANJA I/II (Filozofske osnove savremenih pedagoških teorija)	Vršac	2012
	3.	Milan Polić	K filozofiji odgoja	Znamen, Filozofskog fakluteta Sveučilišta, Zagreb	1993	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	K.P. Lisman	Teorija neobrazovanosti	Kultura, Beograd	2012
2.		V. Jager	Paideia	Kultura, Beograd	1998	
3.		Z. Liotard	Postomoderno stanje	Epoha, Zagreb	2010	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Спорт и рекреација			
2.	Код	2SC100126			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	0 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Билјана Попеска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			

10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема		
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Студентите да стекнат знаења за</p> <ul style="list-style-type: none"> • улогата и значењето на редовната физичка активност во секојдневниот живот и нејзиното влијание врз физичкото и менталното здравје, работоспособноста и општата благосостојба; • знаења за користење на физичката активност како форма на активна пауза во насока на подобрување на академските постигнувања и подобрување на продуктивноста; • сознанија за користење на различните форми на спортско – рекреативни активности како содржини на слободното време, користени во насока на севкупен личен развој и општа благосостојба 		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Општа физичка подготовка (запознавање со основните принципи на физичкото вежбање, вежби за јакнење на одделни мускулни групи и регии); • Општа физичка подготовка (вежби за подобрување на снагата, брзината, координацијата, рамнотежата, агилноста; • Активности на отворено – пешачење, ориентација во природа, возење велосипед; • Аеробик, боречки спортови или партерна гимнастика (по избор на студентите); • Спортски игри - кошарка, одбојка, ракомет, фудбал (увежбување на основните елементи, нивна примена во игра и натпревар); • Пинг - понг и бадмингтон; • Активности на отворено –планинарење, возење велосипед по утврдена рута; крос; куглање; проверка на моторичките способности 		
13	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Метод на практично вежбање; метод на спортски тренинг, семинари и отворени работилници		
15	Вкупен расположив фонд на време	0 ЕКТС		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	0 часа
		16.2.	Вежби (практични вежби во спортска сала)	2 часа
		16.3	Пракса: часови	0 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	0 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	0 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	0 часа
18	Услови за потпис: Минимум 60% присуство на практичните вежби.			

19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови		0 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		0 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови		Не се полага завршен испит	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти		
22.	Литература				
	Задолжителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Јовановски, Ј	Антропомоторика	Факултет за физичко образование, спорт и здравје, Скопје	2013
	2.	Никовски, Г	Рекреација	Факултет за физичко образование, спорт и здравје, Скопје	2011
	3.	Wilmore, J. & Costill, D.	Physiology of sport and exercise, (Third edition)	Champaign: Human Kinetic, Illinois.	2002
	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Haywood, K., & Getchell, N.	Life span motor development, 7th Edition	Champaign: IL. Human Kinetics.	2020
	2.	Jürimäe, T. & Jürimäe, J.	Growth, physical activity and motor development in prepubertal children.	New York: CRC Press	2001
	3.	Malina, R., Bouchard, C. & Bar – Or, O	Growth, Maturation and Physical Activity (Second Edition).	Champaign: IL. Human Kinetics.	2004
	4.	Kukolj. M	Antropomotorika	Fakultet sporta I fizickog vaspitanja, Beograd	2006

1.	Наслов на наставниот предмет	Социологија на образование			
2.	Код 4FO100521	4FO100626			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Даниела Коцева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик / Англиски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Разбирање на социолошките аспекти на образованието и неговата функција во општеството; - Анализа на општествените фактори кои влијаат на образованието; - Развивање на критичко размислување за еднаквост, инклузија и демократизација во образованието; - Поттикнување на граѓанска одговорност и интеркултурна чувствителност. <p>Резултати од учењето:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ги препознаваат основните концепти и теории во социологијата на образованието; - Анализираат односи меѓу општеството, културата и образованието; - Развиваат истражувачки и аналитички способности за изучување на образовните процеси и политики. 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>☐ Вовед во социологијата на образованието – предмет, задачи и значење. <i>Резултати:</i> Студентот ги објаснува основните поими и ја разбира улогата на социологијата на образованието во општествените науки.</p> <p>☐ Општеството, културата и образованието – интеракција и меѓузависност. <i>Резултати:</i> Студентот анализира како културните и општествените фактори влијаат врз образованието и обратно.</p> <p>☐ Образованието како социјален систем. <i>Резултати:</i> Студентот ги идентификува структурните компоненти и функциите на училиштето како социјален подсистем.</p>			

		<p>☐ Историски развој на образованието и неговите општествени функции. <i>Резултати:</i> Студентот ги споредува различните историски модели и ги поврзува со современите образовни политики.</p> <p>☐ Социјална стратификација, еднаквост и образовни шанси. <i>Резултати:</i> Студентот ги анализира врските меѓу образованието, класната структура и можностите за социјална мобилност.</p> <p>☐ Егалитаризам и елитизам во образованието. <i>Резултати:</i> Студентот ги разгледува идеолошките и практичните пристапи кон еднаквост и меритократија во образовниот систем.</p> <p>☐ Демократизација и инклузија во современото образование. <i>Резултати:</i> Студентот ги применува концептите на демократско управување и инклузивна пракса во воспитно-образовниот процес.</p> <p>☐ Училиштето и локалната заедница – соработка и општествена одговорност. <i>Резултати:</i> Студентот предлага модели на партнерство меѓу училиштето, семејството и заедницата за развој на позитивна училишна клима.</p> <p>☐ Универзитетот како институција и академска автономија. <i>Резултати:</i> Студентот ја објаснува улогата на универзитетот во создавањето на општествен капитал и разбира концепти на академска слобода и одговорност.</p> <p>☐ Современи тенденции и предизвици во образованието во глобален контекст. <i>Резултати:</i> Студентот ги анализира влијанијата на глобализацијата, дигитализацијата и миграциите врз современите образовни системи.</p>	
13	Заемна поврзаност на предметите	Предметот е поврзан со Педагогија, Социјална психологија, Филозофија на образованието и Интеркултурно образование.	
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, дискусии, работа во групи, анализа на студии на случај, проектни задачи, електронско учење, кооперативно и проектно учење.	
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа	
16.	Форми на наставните активности	16.1. Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2. Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа

		16.3	Пракса: часови	5 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис Редовно присуство на минимум 80% од наставата и навремена изработка на задачи.			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови		40 +20
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10
	19.3.	Завршен испит: бодови		30
20.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација на наставникот и евалуација од студенти.		
22.	Литература			
	Задолжителна литература			
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
	Година			
	1.	Коцева, Д.	Социологија	Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
	2024			
	2.	Richard T. Schaefer	<i>Sociology: A Brief Introduction</i> (2024 release)	McGraw Hill / Higher Education
	2024			
	3.	Ташева, М.	Социологија	Филозофски факултет – Скопје
	2003			
Дополнителна литература				
Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	
Година				
1.	Shai M. Dromi & Samuel D. Stabler	Moral Minefields: How Sociologists Debate Good Science	University of Chicago Press	
2023				
2.	George Steinmetz	The Colonial Origins of Modern Social Thought: French Sociology and the Overseas Empire	Princeton University Press	
2023				
3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Дидактика I			
2.	Код	4FO100926			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	Семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Снежана Мирасчиева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Предуслови за полагање на предметот се минимум 42 бодови од сите предвидени предиспитни активности за пријавување и полагање на завршниот испит			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> • знаење и разбирање на поимот и суштината на дидактичката наука како и знаење и способност за организација и реализација на разни дидактички истражувања • знаење и разбирање на поимот и суштината на воспитно-образовниот процес, од сознајните елементи, преку факторската условеност до определување на целите и задачите на наставниот процес низ таксономската призма • знаења, способности и вештини за примена на разни облици на дидактичко моделирање на воспитно-образовниот процес • способност за комуникација, соработка и тимска работа како и способност за самостојно откривање, презентирање и вреднување на нови дидактички стратегии низ комуникациската парадигма • знаење за структурата и текот на процесот на стекнување знаење во организираниот воспитно-образовен процес • знаење и способност за примена на основните дидактички принципи, закони и законитости во воспитно-образовниот процес 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Дидактиката како научна дисциплина (поим, предмет, историски развој, методолошка заснованост, односот со другите науки, основни дидактички поими). <p>Очекувани резултати: знаење и разбирање на поимот и суштината на дидактичката наука како и знаење и способност за организација и реализација на разни дидактички истражувања со цел унапредување на воспитно-образовната пракса.</p>			

		<ul style="list-style-type: none"> Наставата и нејзините карактеристики (поим и суштина). Сознанието во наставата, Цели на наставата. Таксономија на наставните цели. Фактори во наставата. <p>Очекувани резултати: знаење и разбирање на поимот и суштината на воспитно-образовниот процес, од сознајните елементи, преку факторската условеност до определување на целите и задачите на наставниот процес низ таксономската призма</p> <ul style="list-style-type: none"> Класификација и видови настава (индивидуализирана настава, проблемска настава, тимска настава, програмирана настава, егземпларна настава, микронастава, дополнителна, додатна и продолжителна настава). <p>Очекувани резултати: знаења, способности и вештини за примена на разни облици на дидактичко моделирање на воспитно-образовниот процес</p> <ul style="list-style-type: none"> Поим за образование. <p>Очекувани резултати: знаење за структурата и текот на процесот на стекнување знаење во организираниот воспитно-образовен процес</p> <ul style="list-style-type: none"> Современа комуникациска парадигма на наставата. <p>Очекувани резултати: способност за комуникација, соработка и тимска работа;</p> <ul style="list-style-type: none"> Дидактички принципи, закони и законитости. <p>Очекувани резултати: знаење и способност за примена на основните дидактички принципи, закони и законитости во воспитно-образовниот процес</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, семинари, проблемско учење, дебати, дискусии, есеи, посета и следење на наставата во основните училишта со писмен протокол за следење на настава, проектна задача (индивидуална, групна и тимска) метод на работа со текст; метод на пишување; метод на илустративни работи, метод на демонстрација, метод на симулација.		
15	Вкупен расположив фонд на време	6ЕКТС x 30 часа=180 часови (2+2+1)		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	(15 недели x 2 часа = 30 часа)
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	(15 недели x 2 час = 30 часа)
		16.3	Пракса: часови	30
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30
		17.3.	Домашно учење - задачи	30
18	Услови за потпис	Положени двата колоквиуми, минимум 42 бодови од сите предвидени активности за пријавување и полагање на завршниот испит		
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40 + 20 од присуство (16.1. и 16.2.	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30	

20.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Придружна евалвација и самоевалвација			
22.	Литература				
	Задолжителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	М. Илиќ	Didaktika	Banja Luka, Filozofski fakultet	2020
	2.	Н.Лакета, Д.Василијевиќ	Основе дидактике	Учитевски факултет	2006
	3.	М.Stevanovic	Didaktika	Digital point	2003
	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Љ.Јерковиќ	Индивидуално планирана настава	Филозофски факултет Бања Лука	2023
	2.	Henry Sabin	Common sense Didactics	Rand, McNally	2016
3.	Eric Jensen	Super-nastava	Educa	2003	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Предучилишна педагогија			
2.	Код	4FO101226			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Кирил Барбареев			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот				
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Стекнување знаења за развојот, воспитанието и образованието на децата од предучилишна возраст, согледување на нивните специфични потреби во предучилишниот период.			

12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје		Предучилишната педагогија како научна дисциплина; Развој на идеите за воспитание и образование на предучилишните деца; Воспитанието и возраста; Воспитанието и развојот на предучилишните деца; Функција на предучилишното воспитание; Положбата на децата во современиот свет; Целите на образованието во предучилишниот период; Услови за успешно образование на предучилишните деца.			
13.	Заемна поврзаност на предметите					
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Метод на дискусија; Метод на демонстрација и илустрација; Метод на проблемска ситуација; Кооперативно учење			
15.	Вкупен расположив фонд на време		7			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	3		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	2		
		16.3.	Пракса: часови	2		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	1		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	1		
		17.3.	Домашно учење - задачи	1		
18.	Услови за потпис					
19.	Начин на оценување		Комбинирано (усно и писмено)			
	19.1.	Тестови: бодови			40	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			30	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Емил Каменов	Васпитање предучилишно дјете.		2009
		2.	Емил Каменов	Образовање предучилишно дете.		2009
		3.	Dahlberg, G. Moss, P. & Pence, A.,	Beyond quality in early childhood education and care,	London, Palmer Press	1999
4.	Seefeldt, C. & Barbour, N.,	Early Childhood Education,	New York: Macmillan College Publishing,	1999		

		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.		Конвенција за заштита на правата на децата			
	2.		Виготски, Л.,	Избор на делата, Книга 2,	Скопје, Просветно дело,	1988
	3.					

Наслов на наставниот предмет	Развојна психологија		
Код	4FO109126		
Студиска програма	Предучилишно воспитување		
Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки		
Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус		
Академска година / семестар	2026/2027 , II	Број на ЕКТС кредити	6
Наставник	Проф.д-р Љупчо Кеверески		
Предуслови за запишување на предметот			
Цели на предметната програма (компетенции):			
<ol style="list-style-type: none"> Објасни основни поими и концепти во развојната психологија (напр. развојен циклус, периоди на развој, влијание на наследноста и средината). Опише главни теории за човечки развој (како на пример теории на психо-социјален развој, когнитивен развој, теории на учење) и да дискутира нивни предности и ограничувања. Анализира физички, когнитивни, емоционални и социјални промени што се случуваат во различните развојни стадии (детство, адолесценција, зрелост, стареење). Разликува влијанија од семејна, културна и социјална средина врз развојот на личноста. Применува стекнатите знаења за развојна психологија во практични примери, така што ќе може да препознае развојни задачи и предизвици кај индивидуи во различни развојни фази. Развие критичко мислење и рефлексивност за развојните прашања – на пример да поставува прашања за тоа како средината, воспитувањето и општествените фактори влијаат врз развојот. Комуницира јасно и научно-основано за развојни теми – преку усмена презентација, писмена задача или дискусија. 			

8. Демонстрира свесност за етичките и практичните импликации на развојната психологија (на пример во воспитно-образовен контекст, клиничка или општествена пракса).

Содржина на предметната програм

ПОГЛАВЈЕ 1. ВОВЕД ВО РАЗВОЈНАТА ПСИХОЛОГИЈА КАКО НАУКА
 ПЕРСПЕКТИВА НА ЧОВЕКОВИОТ РАЗВОЈ НИЗ ЖИВОТНИОТ ЦИКЛУС П О Г Л А В Ј Е 2
 ТЕОРИИ И ИСТРАЖУВАЊА ВО РАЗВОЈНАТА ПСИХОЛОГИЈА П О Г Л А В Ј Е 3
 ЕВОЛУЦИОНИ И БИОЛОШКИ ОСНОВИ НА ПСИХИЧКИОТ РАЗВОЈ П О Г Л А В Ј Е 4
 ПСИХОЛОГИЈА НА ПРЕНАТАЛЕН ПЕРИОД, РАЃАЊЕ И ПОСТПАРТАЛЕН ПЕРИОД П О Г Л А В Ј Е 5
 ПСИХОЛОГИЈА НА НОВОРОДЕНЧЕ И ДООЕНЧЕ (прва и втора година) ФИЗИЧКИ РАСТ И РАЗВОЈ
 ВО ПРВИТЕ ДВЕ ГОДИНИ П О Г Л А В Ј Е 6 ПСИХОЛОГИЈА НА РАНО ДЕТСТВО
 ФИЗИЧКИ РАСТ И РАЗВОЈ ВО РАНО ДЕТСТВО П О Г Л А В Ј Е 7 ПСИХОЛОГИЈА
 НА СРЕДНО И ДОЦНО ДЕТСТВО П О Г Л А В Ј Е 8 ПСИХОЛОГИЈА НА АДОЛЕСЦЕНЦИЈА
 П О Г Л А В Ј Е 9 РАЗВОЈНА ПСИХОПАТОЛОГИЈА РАЗВОЈНАТА ПСИХОПАТОЛОГИЈА
 КАКО НАУКА П О Г Л А В Ј Е 10 ПСИХОЛОГИЈА НА ВОЗРАСНИ - ПЕРИОД НА
 РАНА И СРЕДНА ЗРЕЛОСТ П О Г Л А В Ј Е 11 ПСИХОЛОГИЈА НА СТАРЕЕЊЕТО-ПЕРИОД
 НА ДОЦНА ЗРЕЛОСТ

Методи на учење:

1. Вербални методи на учење
2. Визуелни и практични методи на учење
3. Активни методи на учење
4. Кооперативни методи
5. Искуствено учење (учење преку искуство)
6. Дигитални и мултимедијални методи

Вкупен расположив фонд на време

6ЕКТС x 30 часа=180 часови
(2+2+1)

Распределба на расположивото време

Форми на наставните активности	Предавања- теоретска настава. часови	(15 недели x 2 часа = 30 часа)
	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	(15 недели x 2 часа = 30 часа)
	Пракса: часови	30
Други форми на активности	Пракса: часови	30
	Проектни задачи: часови	30
	Самостојни задачи: часови	30
Начин на оценување		
Тестови: бодови		40
Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30
Завршен испит: бодови		30
	до x бода	5 (пет) (F)

Критериуми за оценување (оценка)	од x до x бода	6 (шест) (E)		
	од x до x бода	7 (седум) (D)		
	од x до x бода	8 (осум) (C)		
	од x до x бода	9 (девет) (B)		
	од x до x бода	10 (десет) (A)		
Услов за потпис и полагање на завршен испит				
Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
Метод на следење на квалитетот на наставата	1. Набљудување (опсервација) 2. Анкетирање и интервју 3. Анализа на ученички постигнувања 4. Самоевалуација 5. Надворешна евалуација 6. Портфолио на ученикот / наставникот 7. Педагошки дневник и евиденција 8. Индика- и индикаторски системи 9. Анализа на документи			
Литература				
Задолжителна литература				
Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	проф. Д-р Ленче Милошевска	Развојна психологија ,	Штип: Универзитет „Гоце Делчев“	2013
2.				
3.				
Дополнителна литература				
Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Ковачевиќ, Б. (2016).	<i>Развојна психологија: процеси и фазе развоја.</i>	Завод за уџбенике. Београд:	2016
2.	Јовановиќ, Б.	<i>Психологија детињства и адолесценције.</i>	Београд: Клио.	2019
3.	Berk, L. E.	<i>Development through the lifespan</i>	(8th ed.). Pearson Education.	2023

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Практична настава 1

2.	Код	4FO101026		
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки		
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв		
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2 ЕКТС		
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Д-р Деспина Сивевска, редовен професор		
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик		
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	услови предвидени со Правилникот за студирање според ЕКТС		
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> - стекнување на практични знаења од областа на предучилишното институционализирано воспитување (детските градинки и центрите за ран детски развој); - стекнување на знаења за организациската поставеност на животот и работата на предучилишните институции; - запознавање со годишната програма за работа на детските градинки и центрите за ран детски развој; - запознавање со работата на менаџментот и стручната служба во предучилишните институции (менаџирање на макро и микро ниво - структура, хиерархија; менаџмент во воспитните групи и работата во нив); - запознавање на студентите со задолжителната педагошка документација и евиденција; - запознавање на студентите со јавната и културна дејност на детските градинки и центрите за ран детски развој; - стекнување знаења за Програмата за рано учење и развој, планирање на работата во групите согласно Стандардите за рано учење и развој 		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Организациска поставеност и содржинска концепираност на детската градинка/ Центар за ран детски развој. Работа на менаџментот и стручните служби во ДГ (структура, хиерархија, менаџмент во воспитните групи, нивна функционална поврзаност, стручни тела во градинката, Совет на родители..).</p> <p>Годишна програма за работа на ДГ (кој ја изработува/ кога се изработува/ што содржи), Финансирање на ДГ. Запознавање со обврските и задолженијата на директорот на детската градинка, Запознавање со обврските и задолженијата на стручните служби</p>		

		<p>(педагог, психолог, дефектолог, логопед, социјален работник, здравствен работник), Педагошки надзор и надзор врз законитоста во работењето (кој го врши, кога се прави, како..), Водење на педагошка евиденција и документација. Упис на децата во градинка (кога се прави, услови, потребни документи...) Следење на ефектите од воспитно-образовната дејност (што водат воспитувачите, анализа на дневник). Следење на постигнувањата на децата (анализа на Досие) Планирање, програмирање, организирање, реализирање и вреднување на воспитно-образовната дејност во градинката. – Активност: анализа на Програмата за рано учење и развој и сите видови на планирања во градинката.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Предучилишна педагогија, Организација на предучилишна установа, Практична настава 2 и 3, Практична настава-интердисциплинарен проект		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Практична работа; консултации со менторите за пракса; водење дневник за практична работа; изработка на самостојна презентација од извршената пракса. Практичната настава која се реализира од областа на студиската програма е усогласена со: - Правилник за начинот и условите за организирање на практичната настава за студентите (Службен весник на Република Македонија бр.71/09 и 120/10), и - Правилник за начинот и условите за организирање на практична настава за студентите на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип (Универзитетски гласник Број 42, септември 2019).		
15	Вкупен расположив фонд на време	2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа (0+0+2)		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	/
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/
		16.3	Пракса: часови	30
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18	Услови за потпис: Услов за добивање потпис и за стекнување на 2 ЕКТС е реализација на практичната настава предвидена во студиската програма, предаден дневник со евиденција за секојдневните активности потпишан од интерен ментор (од Факултетот) и од екстерен ментор (од предучилишната установа)			
19.	Начин на оценување			
		Описно	Реализирал/не реализирал	
	19.1.	Тестови: бодови		

	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови				
	19.3.	Завршен испит: бодови				
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалвација од страна на менторот			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Гр.автори	Програма за рано учење и развој	Скопје:МТСП	2014
		2.	Сивевска, Д.	Практична настава 1	УГД, Факултет за образовни науки	2020
		3.	МТСП	Закон за заштита на децата	Скопје:МТСП	
		4		Педагошка евиденција и документација на менторските градинки		
		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Гр.автори	Прирачник за воспитувачи (Примена на стандардите за рано учење и развој)	Скопје:МТСП	2014
		2.	Гр.автори	Стандарди за рано учење и развој кај деца од 0 до 6 години	Скопје:МТСП	2009
	3.		Правилник за начинот и условите за организирање на практичната настава за студентите	Службен весник на Република Македонија бр.71/09 и 120/10		
	4		Правилник за начинот и условите за организирање на практична настава за студентите на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип	Универзитетски гласник Број 42, септември 2019		

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии	
1.	Наслов на наставниот предмет	Култура на изразувањето	

2.	Код	4FO103826			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Виолета Николовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Целта на наставата по овој предмет е студентите да се стекнат со свеста за јазична култура, како непоходен услов кон градењето на општа култура во заедницата. Идните учесници во образовниот систем, и самите, во текот на наставата, но и преку личниот пример, се активни чинители во процесот на градење и негување на јазичната култура, која од своја страна е битен фактор во градењето на статусот на стандардниот јазик. Резултати од учењето: стекнување на поим за стандарден јазик и компетенција на употреба на стандардниот јазик.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ol style="list-style-type: none"> 1. Комуникација и видови на комуникацијата Вербална – невербална комуникација. Намерна – ненамерна комуникација. Еднонасочна – двонасочна комуникација. Функции на јазикот. Резултати: Стекнување на знаења за поимот комуникација и различните видови на комуникација. Учесници во комуникацискиот чин и функции на јазикот. 2. Култура. Култура во комуникацијата. Комуникација со непознати. Формална – неформална комуникација. Култура во јавната комуникација. Резултати: Стекнување на поим за култура во комуникацијата, култура при различните облици на комуникација (формална, неформална, јавна), форми за обраќање, особено во формална комуникација и комуникација со непознати лица. 3. Стил / Функционални стилови на стандардниот јазик Поим за стил. Стил во јазичното изразување. Функционални стилови на стандардниот јазик и нивни карактеристики. Компетенција на употреба на стандардниот јазик. Резултати: Стекнување на компетенција на употреба на стандардниот јазик во различни ситуации 			

		<p>4. Стандарден јазик Поим за стандарден јазик. Фази во развојот на стандардниот јазик. Сфера и област на употреба на стандардниот јазик. Употреба на кирилицата како официјално писмо во Р. С. Македонија. Улогата на медиумите во јазичното воспитание и образование. Литературните јазици во современ контекст. Практични и теориски проблеми во употребата на нормата на стандардниот јазик. Фазите култивација, елаборација и експанзија на нормата на стандардниот јазик. Односот кон интернационализмите и заемките во употребата на јазикот во современ контекст.</p> <p>5. Практични совети. Од бележникот на лекторот. Резултати: Утврдување на нормата преку информации од Правописот на македонскиот литературен јазик, вежби во синтакса и стил (јазично изразување), лексички вежби.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Предметот е поврзан со предметите Македонски јазик со култура на изразувањето (прв семестар) и Македонски јазик 2 (втор семестар).		
14	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавање, интерактивно предавање, кооперативно учење (работа во групи на вежби), индивидуална работа, дискусија.		
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15
		16.3.	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18	Услови за потпис: Редовност на предавања и вежби; за вежби – освоени минимум 7 поени			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	20+20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација од студенти и самоевалуација		
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература		

	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Виолета Николовска	<i>Култура на изразувањето</i>	Виолета Николовска, поддржано од Министерство за култура на РМ	2012
	2.	Виолета Николовска	<i>Вовед во науката за јазикот</i>	Индиго – Хаб, Скопје	2024
	3.	Виолета Николовска	<i>Македонски јазик со култура на изразувањето</i>	Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	2012
22.2.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Живко Цветковски (претседател на редакција)	<i>Правопис на македонскиот јазик</i>	Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ - Скопје	2015
	2.	Благоја Корубин	<i>Јазикот наши денешен (книга трета)</i>	НИО „Студентски збор“ - Скопје	1980
	3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Македонски јазик 1			
2.	Код	4FF101926			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници)	доц. д-р Марија Гркова-Беадер			

	назначен одговорен наставник)		
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик	
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема	
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите се запознаваат со македонскиот јазик и со неговиот развој. Се запознаваат со фонолошко-фонетската и со морфолошката структура на јазикот. Се воведуваат и во основните начини на зборообразувањето. Владеење со македонскиот јазик во усна и во писмена форма. Познавање од областа на фонетиката и фонологијата на македонскиот јазик. Способност за практична примена на знаењата од областа на правописот и правоговорот.	
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Содржина на предметната програма: Фонетика и фонологија: Глас и фонема; Поделба на гласовите: Самогласки, самогласно р и согласки; Гласовни промени: Самогласки во непосреден допир; Испуштање на самогласките (е, о, а); Редување на самогласки во коренот на зборот; Едначење по звучност; Звучни согласки на крајот на зборот; Удвоени согласки; Испуштање на согласки; Редување на согласки. Акцент: Општи карактеристики на акцентот во македонскиот јазик; Отстапување од третосложното акцентирање; акцентот кај сложените зборови; Акцентот кај зборовите од туѓо потекло; Акцентски целости: Акцентски целости со два полнозначни збора; Проклитички акцентски целости; Енклитички акцентски целости; Комбинирани акцентски целости. Правопис и правоговор: Правопис на согласките (ј, л, љ, к, г, ц, s, в, ф, х); Слеано и разделено пишување на зборовите; Делење на зборот на крајот на редот; Употреба на голема буква; Скратеници; Скратување на зборовите; Транскрипција на туѓи имиња од српски, бугарски, албански, новогрчки, англиски, германски, италијански, руски, француски и шпански јазик; Предавање на македонското писмо на латиница; Интерпункциски знаци: точка, запирка, точка и запирка, прашалник, извиник, две точки, три точки, загради, црта, наводници, полунаводници; Правописни знаци: точка, две точки, три точки, црта, цртичка, загради, апостроф, свезичка, надреден знак.	
13	Заемна поврзаност на предметите		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.	
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа	
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. 30 часа часови

		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа		
		16.3.	Пракса: часови			
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		40+30 бодови		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10 бодови		
	19.3.	Завршен испит: бодови		20 бодови		
20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Симон Саздов	Современ македонски јазик 1	Табернакул	2013
		2.	Блаже Конески	Граматика на македонскиот литературен јазик	Просветно дело	2004
	3.	Стојка Бојковска, Лилјана Минова-Ѓуркова, Димитар Пандев, Живко Цветковски	Општа граматика на македонскиот јазик	Просветно дело	2008	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	Живко Цветковски Снежана Веновска- Антевска Симона Груевска- Маџоска Елка Јачева- Улчар Симон Саздов	Правопис на македонскиот јазик	Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје Култура АД – Скопје	2017
		2.				
		3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Англиски јазик ниво А2.1				
2.	Код	4FF101226				
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус				
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	I	
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4				
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	виш лектор м-р Драган Донев				
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик и англиски јазик				
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема				
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Цели на предметната програма (компетенции): Студентот да владее со граматички и реченични структури соодветни за возраста и ниво А2 за владеење на јазикот, како и неколку елементи од предното рамниште Б1; да препознава слухово зборови и најфреквентни фрази, изрази и колокации поврзани со неговата/нејзината посредна и непосредна околина за да задоволи конкретни потреби; да разбира текстови, пишани описи и упатства/брошури/менија/возни</p>				

		редови/соопштенија/ознаки од непосредната околина, како и лични писма и куси новинарски текстови на теми од личен интерес; да извлече клучни зборови/изрази/фрази, како и главна идеја и важни детали во текстови и да препознава цел и намена во различни форми на текстови; да разбира соговорник доколку говорот е јасно артикулиран со повремени барања за повторување, објаснување и преформулирање на недоволно разбран дел; да разликува употреба на неформален од основен формален стил; да може да води разговор на познати и помалку познати теми, како и теми од непосреден интерес; да може да изрази чувство, мислење и/или став поткрепен со аргументи, како и да споредува различни мислења/ставови на познати и помалку познати теми, како и теми од непосреден интерес; да може да напише порака/писмо/белешка/разгледница, како и приказна и/или да опише место/настан и да пополни формулари со основни лични податоци.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>Граматика: прв кондиционал; Present simple passive; прилози за време; Past continuous и Past simple; модални глаголи за изразување способност; прилози за начин; Past simple passive; пасивни конструкции во Past Simple; глаголи со два предмети; зборување за минати навик со would; Past perfect simple; членови; will и going to за одлуки и планови; втор кондиционал; индиректен говор; both, either, neither; придавки од сегашен и минат партицип; контрастирање на сегашни времиња (Present Simple, Present Continuous и Present Perfect); помошни глаголи (be, do have); Question Tags; пасивни конструкции во Present Simple; прилози и прилошки фрази за Present Perfect (already, for, since, just, yet); описни придавки кои се однесуваат на облека контрастирање времиња (Present Perfect и Past Simple); контрастирање минати времиња (Past Simple и Past Continuous); прилози и прилошки определби за време (for (decades/ ages/ hours); since; recently; ago; yesterday; last night/ week/ month/ year; in 2013; later, immediately; at once; suddenly); глаголски именки (gerunds); описни придавки (bright, daily); зборообразување на придавки (-ing /-ed); колокации: get lost; wait (for); catch (the bus); pack your bag; book (a ticket/a room); work (in/at/for/with); прилози за начин; неправилни форми (good - well; fast - fast; hard - hard); директен и индиректен предмет во реченица; Subject & object questions; пасивни конструкции во Future Simple;- модални глаголи must и have to; дел-реченици со that</p> <p>Лексика: збогатување на вокабуларот за опис на изглед и личност/карактер; болести; фразални глаголи кои се однесуваат на врски; мерки; работа; зборови поврзани со криминал; поздрав и подароци; медиуми; пари; семејство, пријатели и меѓусебни релации; дом; спорт и слободни активности; временски услови и природни несреќи; храна и пијалоци; природа и околина.</p> <p>Читање: студентот чита текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика; чита и изведува заклучок од текстови и куси новинарски статии поврзани со секојдневни општествени теми со конкретна содржина;</p> <p>Зборување: прераскажување на урбана легенда/приказна/мит/минат настан; барање за појаснување на</p>

		недоволно разбран дел од разговор; искажување претходни искуства; зборување за патувања/туризам; искажување правила, обврски и неопходност; зборување за образование, технологија и интереси; детално опишување на одредени карактеристики вклучувајќи специфичност, степен, (не)возможност; искажување дејства опишувајќи одредена специфика/степен. Пишување: студентот пишува за планови за продолжување на образованието; издвојува клучни зборови, изрази и фрази и прави претходно планирање за писмено да опишат иден план; конструира реченици со кои се изразува неопходност, правило или обврска и ги вклучува во логички поврзан пишан текст; коригира пишан текст за да ја подобри вештината за пишување; пишува едноставен состав на тема од личен интерес (креативно пишување).		
13	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часа часови
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40+30 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови	20 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Virginia Evans - Jenny Dooley	Upstream Elementary A2 - Coursebook	Express Publishing	2006
		2.	Virginia Evans - Jenny Dooley	Upstream Elementary A2 - Workbook	Express Publishing	2006
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Zoze Murgoski	English Grammar: With Contrastive Notes on Macedonian	National and University Library Kliment Ohridski	1997
		2.				
3.						

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Германски јазик ниво А 1.1			
2.	Код	4FF101326			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници)	Виш лектор м-р Марица Тасевска			

	назначен одговорен наставник)	
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и германски
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: да разбере едноставни упатства; да реагира невербално на поставената задача; да разбере глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; да издвои информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; да разбере некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; да ги препознава фонемите, акцентот во зборовите и основните интонациски модели во исказна и во прашална реченица; да разбере едноставни куси искази во врска со познати теми и одредени конкретни ситуации исказани со бавно темпо.</p> <p>Читање: глобално да разбере информативен текст проследен со визуелни документи; да разбере кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; да разбере кратка и едноставна порака; да разбере конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: да изговара цели реченици со правилна интонација, акцент и ритам; да поставува едноставни прашања; да одговара на едноставни прашања во врска со личните податоци, семејство, интереси, вкусови, слободно време и сл.; да даде краток и едноставен опис на своето опкружување; да користи и да развива сопствени стратегии за усно изразување.</p> <p>Пишување: да ги познава и да ги почитува интерпункциските правила и правописот; да пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; да пополнува формулари; да пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, да ја опише својата околина, да ги набројува активностите од своето слободно време; да пишува кратки пораки и да гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на германски јазик.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Граматика: глаголи и конјугација на глаголи (haben, sein, kommen, sprechen, fahren, schlafen, sehen...) прашални зборови (wer, wo, woher, wie,) лични заменки (акузатив и датив), присвојни заменки (номинатив и акузатив), определен/неопределен член, делливи глаголи (trennbare verben), прилози за време (акузатив и датив), прашални реченици, модални глаголи (mögen, können, wollen, dürfen, sollen, müssen), перфект (минато време), императив (заповеден начин), прилози за место, можен начин (könnten, würden+infinitiv), компаратив и слуперлатив кај придавките (viel, gern, gut), глаголи со датив, сврзници за независни реченици (und, oder, aber, denn), редни броеви.</p> <p>Лексика: азбука, броеви, лични податоци, професии, држави/национална припадност, бои, предмети во училиница, зборови во врска со семејството, изглед и карактерни особини, интереси, активности во слободното време, денови, месеци, датуми и часови;</p>

		<p>мерки за тежина, мебел, апарати во домаќинството, временска прогноза, делови од човечкото тело, дијагнози и препораки, знаменитости на град, превозни средства, мода и облека, позначајни празници во земјите од германскојазичното подрачје.</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: формално и неформално обраќање и поздравување; барање/давање информација при прв контакт (име, адреса, професија, возраст, национална припадност); барање/давање информации за активностите од своето слободно време; изразување афинитети во врска со активностите во слободното време; барање/давање информации за ден, месец, датум или конкретно време/час; поканување/прифаќање и одбивање; барање/давање дозвола; заблагодарување и одговарање на заблагодарување; опишување на секојдневните активности, поставување прашања и одговарање на нив; дијалози на пазар, во ресторан; опишување на стан или конкретна просторија, опишување на некоја професија, на посетен град, држава; закажување, презакажување или откажување на термин; порака на телефонска секретарка, дијалози во трговски центар, опис на слика од моден магазин, споделување мислења околу специјалитети, честитки и фрази за честитање на празници или свечености во германскојазичните земји; продукција на кратки искази на познати теми.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; подредување зборови во слеана низа; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Германија и Австрија и формирање позитивен став кон земјите и културата чиј јазик се изучува.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Заемна поврзаност со предметот Германски јазик А 1.2		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часа часови
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа

18	Услови за потпис	60% редовност на предавањата и вежбите, т.е. минимум 6 поени за предавања и 6 поени за вежби				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			20+20+20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10 бодови	
19.3.	Завршен испит: бодови			30 бодови		
20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Marion Kerner, Silke Hilpert, Monika Reimann, Andreas Tomaszewski..	Schritte International 1 Kursbuch + Arbeitsbuch	Hueber Verlag	2006
		2.	Friederike Jin, Ute Voß	Grammatik aktiv Üben, Hören, Sprechen	Cornelsen	2018
		3.	Ранка Грчева Петер Рау	Голем македонско-германски и германско-македонски речник	Магор	2006
		Дополнителна литература				
	22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Димитрија Гацов	Германска Граматика	НУБ „Климент Охридски“ - Скопје	1995
		2.	Evans Sandra, Pude Angela, Sprecht Franz	Menschen A1.2	Hueber Verlag	2012

		3.	Olga Swerlowa	Grammatik & Konversation Arbeitsblätter für den Deutschunterricht A1-A2-B1	Langenscheid	2013
--	--	----	---------------	---	--------------	------

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Италијански јазик ниво А 1.1				
2.	Код	4FF101426				
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус				
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	I	
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4				
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Доц. д-р Надица Негријевска				
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и италијански				
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема				
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: да разбере едноставни упатства; да реагира невербално на поставената задача; да разбере глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; да издвои информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; да разбере некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; да ги препознава фонемите, акцентот во зборовите и основните интонациски модели во исказна и во прашална реченица; да разбере едноставни куси искази во врска со познати теми и одредени конкретни ситуации искажани со бавно темпо.</p> <p>Читање: глобално да разбере информативен текст проследен со визуелни документи; да разбере кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; да разбере кратка и</p>				

		<p>едноставна порака; да разбере конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: да изговара цели реченици со правилна интонација, акцент и ритам; да поставува едноставни прашања; да одговара на едноставни прашања во врска со личните податоци, семејство, интереси, вкусови, слободно време и сл.; да даде краток и едноставен опис на своето опкружување; да користи и да развива сопствени стратегии за усно изразување.</p> <p>Пишување: да ги познава и да ги почитува интерпункциските правила и правописот; да пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; да пополнува формулари; да пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, да ја опише својата околина, да ги набројува активностите од своето слободно време; да пишува кратки пораки и да гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на италијански јазик.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Граматика: ритам, интонација и акцент; род и број на именки и придавки (Sostantivi in -o, -a,-e: - genere – numero, Aggettivi: - qualificativi in - o , - a, - e (bello, brutto, grande) - possessivi (il mio-i miei; il tuo/i tuoi; il suo/i suoi; la mia/le mie; a tua/le tue; la sua/le sue; - dimostrativi (questo/i, questa/e)); лични заменки (pronomi personali (io/tu/lui/lei/Lei noi/voi/loro/Loro); определен и неопределен член (Articolo determinativo e indeterminativo); сегашно време од глаголот <i>essere</i> и глаголот <i>avere</i>; сегашно време (правилни и неправилни глаголи), модални глаголи (le tre coniugazioni dei verbi (-are, -ere, -ire) - indicativo presente dei verbi regolari - indicativo presente dei verbi in – ire che prendono –isc (preferire, spedire) - indicativo presente dei verbi irregolari (andare, venire, fare, uscire) - indicativo presente dei verbi modali (potere, dovere, volere); прилози Avverbio: - di tempo (oggi, adesso, sempre, mai, di solito,...) - di luogo (vicino, lontano) - di modo (bene, male) - di intensità (molto, poco) - interrogativo (dove, quando, come, perché, quanto); предлози Preposizione (in, a, di, da, con, su, per).</p> <p>Лексика: азбука, броеви, лични податоци, професии, држави/национална припадност, бои, предмети во училиница, зборови во врска со семејството, изглед и карактерни особини, интереси, активности во слободното време, денови, месеци, датуми и часови;</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: формално и неформално обраќање и поздравување; барање/давање информација при прв контакт (име, адреса, професија, возраст, национална припадност); барање/давање информации за активностите од своето слободно време; изразување афинитети во врска со активностите во слободното време; барање/давање информации за ден, месец, датум или конкретно време/час; поканување/прифаќање и одбивање; барање/давање дозвола; заблагодарување и одговарање на заблагодарување; опишување на секојдневните активности, поставување прашања и одговарање на нив; играње улоги според дадени модели; учество во кратки и едноставни комуникативни ситуации од секојдневниот живот; продукција на кратки искази на познати теми.</p>

		<p>Пишување: зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; подредување зборови во слеана низа; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Италија и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува.</p>			
13	Заемна поврзаност на предметите	Заемна поврзаност со предметот Италијански јазик А 1.2			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часа часови	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа	
		16.3.	Пракса: часови		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа	
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа	
18	Услови за потпис	60% редовност на предавањата и вежбите, т.е. минимум 6 поени за предавања и 6 поени за вежби			
19	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови	20+20+20		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови		
19.3.	Завршен испит: бодови	30 бодови			
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
1.	Marin, T. & Magnelli, S.	Progetto italiano 1, nuovo (Libro dello studente)	Edilingua	2006	

		2.	Marin, T. & Magnelli, S.	Progetto italiano 1, nuovo (Quaderno degli esercizi)	Edilingua	2006
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Marin, T.	La prova orale 1 (Manuale di conversazione, livello elementare - intermedio)	Edilingua	2000
2.	L. Toffolo & N. Nuti	Allegro 1, Corso di italiano per stranieri, Livello elementare	Edilingua	2003		
3.	Cozzi, N., Federico F. & Tancorre, A.	Caffè Italia, Corso di italiano 1	ELI s.r.l.	2005		

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Шпански јазик ниво А1.1			
2.	Код	4FF101526			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Виш лектор м-р Марија Тодорова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик и шпански јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			

11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: да разбере едноставни упатства; да реагира невербално на поставената задача; да разбере глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; да издвои информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; да разбере некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; да ги препознава фонемите, акцентот во зборовите и основните интонациски модели во исказна и во прашална реченица; да разбере едноставни куси искази во врска со познати теми и одредени конкретни ситуации исказани со бавно темпо.</p> <p>Читање: глобално да разбере информативен текст проследен со визуелни документи; да разбере кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; да разбере кратка и едноставна порака; да разбере конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: да изговара цели реченици со правилна интонација, акцент и ритам; да поставува едноставни прашања; да одговара на едноставни прашања во врска со личните податоци, семејство, интереси, вкусови, слободно време и сл.; да даде краток и едноставен опис на своето опкружување; да користи и да развива сопствени стратегии за усно изразување.</p> <p>Пишување: да ги познава и да ги почитува интерпункциските правила и правописот; да пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; да пополнува формулари; да пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, да ја опише својата околина, да ги набројува активностите од своето слободно време; да пишува кратки пораки и да гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на шпански јазик.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Граматика: ритам, интонација и акцент; род и број на именки и придавки; лични заменки; определен и неопределен член; сегашно време од глаголите ser/estar; сегашно време (правилни и неправилни глаголи), модални глаголи; прилози за време и за место; предлози.</p> <p>Лексика: азбука, броеви, лични податоци, професии, држави/национална припадност, бои, предмети во училиница, зборови во врска со семејството, изглед и карактерни особини, интереси, активности во слободното време, денови, месеци, датуми и часови;</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: формално и неформално обраќање и поздравување; барање/давање информација при прв контакт (име, адреса, професија, возраст, национална припадност); барање/давање информации за активностите од своето слободно време; изразување афинитети во врска со активностите во слободното време; барање/давање информации за ден, месец, датум или конкретно време/час; поканување/прифаќање и одбивање; барање/давање дозвола; заблагодарување и одговарање на заблагодарување; опишување на секојдневните активности, поставување прашања и одговарање на нив; играње улоги според дадени модели; учество во</p>

		<p>кратки и едноставни комуникативни ситуации од секојдневниот живот; продукција на кратки искази на познати теми. Пишување: зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; подредување зборови во слеана низа; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Шпанија и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува.</p>				
13	Заемна поврзаност на предметите	нема				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивен метод, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.				
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа		
		16.3.	Пракса: часови	0 часа		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

	1.	Dr. Marianne Barceló, Juana Sánchez Benito, Verónica Beucker, P.M. Luengo, Bibiana Wiener	¡Vamos! - 1	Mundo Español ediciones	2007	
22.2.	Дополнителна литература					
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.	A. Gonzales Hermoso, J. R. Cuenot, M. Sanchez Alfaro	“Gramatica de español lengua extranjera”	Мадрид, Шпанија	1999	
	2.	Cristina Karpacheva	“Manual de español”	Софија	1998	
	3.	Ramon Sarmiento	“Gramatica progresiva de español para extranjeros”	”Colibri”, Софија	1998	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Француски јазик ниво А1.1			
2.	Код	4FF101626			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Светлана Јакимовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и француски јазик			

10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: да разбере едноставни упатства; да реагира невербално на поставената задача; да разбере глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; да издвои информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; да разбере некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; да ги препознава фонемите, акцентот во зборовите и основните интонациски модели во исказна и во</p> <p>прашална реченица; да разбере едноставни куси искази во врска со познати теми и одредени конкретни ситуации исказани со бавно темпо.</p> <p>Читање: глобално да разбере информативен текст проследен со визуелни документи; да разбере кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; да разбере кратка и едноставна порака; да разбере конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: да изговара цели реченици со правилна интонација, акцент и ритам; да поставува едноставни прашања; да одговара на едноставни прашања во врска со личните податоци, семејство, интереси, вкусови, слободно време и сл.; да даде краток и едноставен опис на своето опкружување; да користи и да развива сопствени стратегии за усно изразување.</p> <p>Пишување: да ги познава и да ги почитува интерпункциските правила и правописот; да пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; да пополнува формулари; да пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, да ја опише својата околина, да ги набројува активностите од своето слободно време; да пишува кратки пораки и да гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на француски јазик.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Граматика: ритам, интонација и акцент; род и број на именки и придавки; лични заменки; определен и неопределен член; сегашно време од глаголите être/avoir; сегашно време (правилни и неправилни глаголи), модални глаголи; прилози; предлози.</p> <p>Лексика: азбука, броеви, лични податоци, професии, држави/национална припадност, бои, предмети во училница, зборови во врска со семејството, изглед и карактерни особини, интереси, активности во слободното време, денови, месеци, датуми и часови;</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: формално и неформално обраќање и поздравување; барање/давање информација при прв контакт (име, адреса,</p>

		<p>професија, возраст, национална припадност); барање/давање информации за активностите од своето слободно време; изразување афинитети во врска со активностите во слободното време; барање/давање информации за ден, месец, датум или конкретно време/час; поканување/прифаќање и одбивање; барање/давање дозвола; заблагодарување и одговарање на заблагодарување; опишување на секојдневните активности, поставување прашања и одговарање на нив; играње улоги според дадени модели; учество во кратки и едноставни комуникативни ситуации од секојдневниот живот; продукција на кратки искази на познати теми.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; подредување зборови во слеана низа; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Франција и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува.</p>		
13.	Заемна поврзаност на предметите	Постои последователност помеѓу предметите Француски јазик ниво А1.1 и Француски јазик ниво А1.2		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	30 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18.	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите		
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40+30 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови	20 бодови	

20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)				
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)				
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)				
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)				
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)				
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти					
22.	Литература						
	22.1.	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	CAPELLE, G. & MENAND,R.	Taxi 1 (Méthode de français)	Edilingua	2003	
		2.	CAPELLE, G. & MENAND,R.	Taxi 1 (Cahier des exercices)	Edilingua	2003	
		3.					
	22.2.	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Јакимовска Светлана	Француски јазик 1 (Скрипта)	УГД	2014	
		2.	Јакимовска Светлана	Француски јазик 1 (практикум)	УГД	2017	
3.							

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Руски јазик ниво А 1.1			
2.	Код	4FF101726			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници)	Проф. д-р Игор Станојоски			

	назначен одговорен наставник)	
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и руски
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: да разбере едноставни упатства; да реагира невербално на поставената задача; да разбере глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; да издвои информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; да разбере некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; да ги препознава фонемите, акцентот во зборовите и основните интонациски модели во исказна и во прашална реченица; да разбере едноставни куси искази во врска со познати теми и одредени конкретни ситуации искажани со бавно темпо.</p> <p>Читање: глобално да разбере информативен текст проследен со визуелни документи; да разбере кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; да разбере кратка и едноставна порака; да разбере конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: да изговара цели реченици со правилна интонација, акцент и ритам; да поставува едноставни прашања; да одговара на едноставни прашања во врска со личните податоци, семејство, интереси, вкусови, слободно време и сл.; да даде краток и едноставен опис на своето опкружување; да користи и да развива сопствени стратегии за усно изразување.</p> <p>Пишување: да ги познава и да ги почитува интерпункциските правила и правописот; да пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; да пополнува формулари; да пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, да ја опише својата околина, да ги набројува активностите од своето слободно време; да пишува кратки пораки и да гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на руски јазик.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Граматика: ритам, интонација и акцент; род и број на именки и придавки; лични заменки; член; сегашно време; прилози; предлози; инфинитивни конструкции со зборовите „можно“ и „необходно“, показни заменки.</p> <p>Лексика: азбука, броеви, лични податоци, професии, држави/национална припадност, бои, предмети во училница, зборови во врска со семејството, изглед и карактерни особини, интереси, активности во слободното време, денови, месеци, датуми и часови;</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: формално и неформално обраќање и поздравување; барање/давање информација при прв контакт (име, адреса, професија, возраст, национална припадност); барање/давање информации за активностите од своето слободно време; изразување афинитети во</p>

		<p>врска со активностите во слободното време; барање/давање информации за ден, месец, датум или конкретно време/час; поканување/прифаќање и одбивање; барање/давање дозвола; заблагодарување и одговарање на заблагодарување; опишување на секојдневните активности, поставување прашања и одговарање на нив; играње улоги според дадени модели; учество во кратки и едноставни комуникативни ситуации од секојдневниот живот; продукција на кратки искази на познати теми.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; подредување зборови во слеана низа; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Русија и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Заемна поврзаност со предметот Руски јазик А 1.2		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис	60% редовност на предавањата и вежбите, т.е. минимум 6 поени за предавања и 6 поени за вежби		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	20+20+20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ирина Осипова	«Ключ» - Учебник русского языка для начинающих	Corvina, Москва	2005
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	С. А. Хавронина А. И. Широценская	Русский язык в упражнениях. (Russian in exercises)	Русский язык. Курсы 2017 г.	2017
		2.	Л. В. Московкин, Л. В. Сильвина	Русский язык. Учебник для иностранных студентов подготовительных факультетов	СМИО Пресс, Санкт-Петербург	2006

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Стилско изразување со јазични средства			
2.	Код	4FO103926			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Виолета Николовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			

10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да се стекнат со пимот стил, да ја запознаат стилистиката како научна дисциплина, да се стекнат со познавања од јазичните области лексикологија, семантика, фразеологија, да го извежбаат сопствениот стил на изразување. Креативно пишување. Резултати од учењето: изграден академски и поетски стил на јазично изразување.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лексикологија. Семантика. Дефиниции на зборот. Збороформа. Семантика – почетоци, предмет. Структурална семантика. Семантички полиња. Контекстуалисти. Компоненцијална анализа на значењето. Семантичка парадигма. Однос на каузација. Генеративна семантика. Полска семантичка синтакса. Лексичка семантика. Семантички атоми. Лексички функции. Денотативно – конотативно значење. Полисемија. Метафора. Резултати: Стекнување знаења од областа на значењето на зборовите; компонентите на кои може да се расчленува значењето, нивната комуникативна хиерархија; улогата на контекстот во разбирањето на значењето на зборовите; Семантички системи и семантички полиња. 2. Стилистика Античка стилистика. Поетика. Реторика. Средновековна стилистика. Стилистиката од ренесансата до 19 век. Филолошки пристап во стилистиката. Стилски фигури. Фигури на значењето (метафора, епитет, метонимија, синегдоха, компарација, хипербола, литота, иронија, перифраза, персонификација). Фигури на формата. Резултати: Стекнување на теориски знаења од областа на стилистиката. 3. Јазични изразни средства од стилистичка гледна точка. Лексички изразни средства. Зборообразувачки изразни средства. Фразеолошки изразни средства. Фонетско-фонолошки изразни средства. Морфолошки изразни средства. Синтаксички изразни средства. Надворешнојазични изразни средства. Резултати: Стекнување на практични знаења, низ соодветни примери, од јазичните изразни средства на секое јазично ниво. 4. Креативно пишување Резултати: Практична примена на знаењата од областа на стилистиката, вежбање во креативно вербално изразување.

13	Заемна поврзаност на предметите		Предметот е поврзан со предметите Македонски јазик со култура на изразувањето и Македонски јазик 1.			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Предавање, интерактивно предавање, кооперативна работа (работа во групи на вежби), индивидуална активност (креативно пишување), дискусија.			
15	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15		
		16.3	Пракса: часови			
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15		
18	Услови за потпис: Освоени минимум 7 поени од активност на вежби					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			20+20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација од студенти и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Л. Минова-Ѓуркова	<i>Стилистика</i>	Магор, Скопје	2003
		2.	С. Бојковска, Л. Минова-Ѓуркова, Д. Пандев, Ж. Цветковски	<i>Опита граматика на македонскиот јазик</i>	Просветно дело, Скопје	2008
		3.	Виолета Николовска	<i>Македонски јазик 2</i> https://eprints.ugd.edu.mk/33777/	Презентации (материјал за испит)	2024
			Виолета Николовска	<i>Вовед во науката за јазикот</i>	Индиго – Хаб, Скопје	2024
		Дополнителна литература				
		22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач

		1.	Виолета Николовска	<i>Метафоризацијата во полисемијата воопшто и во поезијата.</i>	Годишен зборник на Факултетот за образовни науки, Штип Zbornik- FON-2022- 2023.pdf (ugd.edu.mk)	2023
		2.	Виолета Николовска	<i>Инспирацијата / мотивите во творештвото за деца и млади</i>	ИНАКУ, Зборник 7, Скопје	2022
		3.	Виолета Николовска	<i>Развивање на креативноста преку јазикот во литературното творештво за деца и млади</i> <i>inaku.mk/category/зборник- 9/zbornik-9</i>	ИНАКУ, Скопје	2022
		4.	Виолета Николовска	<i>Современа авторска бајка</i>	ИНАКУ – Скопје, Зборник на трудови од научната конференција (6)	2021

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Македонски јазик 2			
2.	Код	4FF102926			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/27	семестар	II

7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	доц. д-р Марија Гркова-Беадер
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите се запознаваат со македонскиот јазик и со неговиот развој. Се запознаваат со фонолошко-фонетската и со морфолошката структура на јазикот. Способност да се владеат темите од граматиката на македонскиот литературен јазик, зборот – зборовните групи и граматичките категории. Способност да се владеат граматичките категории на именските зборови. Познавање на граматичките категории и карактеристики на глаголот (прости и сложени глаголски форми).
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Содржина на предметната програма: <i>Морфологија и морфосинтакса</i> : Морфологијата како дел од граматиката; Поим за морфема и зороформа. Видови морфеме; Морфолошки (афиксен) начин на зорообразување; Зборовни групи; Класификација на зборовните групи; <i>Именки</i> : класификација (поделба) на именките; Граматички категории на именките: родот, бројот: видови множина; определеноста/неопределеноста на именките; вокативна форма; Зорообразување на именките: суфиксно, префиксно, префиксно-суфиксно образување и образување на сложени именки; Функции на именките во реченицата. <i>Придавките</i> : поделба на придавките; Граматички категории на придавките; Зорообразување на придавките: суфиксно, префиксно, префиксно-суфиксно образување и образување на сложени придавки; Функции на придавките; <i>Заменките</i> : лични заменки; лично-предметни заменки; показни заменки; Заменките во реченицата; <i>Броевите</i> : граматички категории на броевите; Броеви за одредена и приближна бројност; Функции на броевите; <i>Глаголи</i> : Граматички категории на глаголот: време, начин, лице, вид, преодност, број и род, залог, дијатеза; Класификација на глаголите; Формите на глаголот: прости глаголски форми: сегашно време, минато определено свршено време, минато неопределено свршено време, заповеден начин; Нелични глаголски форми: глаголска л-форма, глаголска придавка, глаголска именска и глаголски прилог; Сложени глаголски форми: минато неопределено несвршено и свршено време, предминато време, идно време, минато-идно време, идно прекажано време, можен начин, има-конструкции, сум-конструкции; Зорообразување на глаголите: суфиксно, префиксно, префиксно-суфиксно образување, образување на сложено глаголи. <i>Прилози</i> : Потекло и образување на прилозите; Значење на прилозите;

		Функции на прилозите. Предлози. Сврзници и врзувачки зборови. Партикули. Извици. Модални зборови.				
13	Заемна поврзаност на предметите					
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.				
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа		
		16.3.	Пракса: часови			
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40+30 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови			20 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Марија Гркова	Морфологија на современиот македонски јазик	Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	2020
2.	Блаже Конески	Граматика на македонскиот литературен јазик	Просветно дело	2004		

	3.	Симон Саздов	Современ македонски јазик 2	Табернакул	2013	
22.2.	Дополнителна литература					
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.	Марија Гркова	Практикум по морфологија на современиот македонски јазик	Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	2020	
	2.					
	3.					

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Англиски јазик ниво А2.2				
2.	Код	4FF102226				
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус				
6.	Академска година / семестар	Година	2026/27	семестар	II	
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4				
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	виш лектор м-р Драган Донев				
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик и англиски јазик				
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема				
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Цели на предметната програма (компетенции): Студентот да владее со граматички и реченични структури соодветни за возраста и ниво А2 за владеење на јазикот, како и неколку елементи од преодното рамниште Б1; да препознава слухово зборови и најфреквентни фрази, изрази и колокации поврзани со неговата/нејзината посредна и непосредна околина за да задоволи конкретни потреби; да разбира текстови, пишани описи и упатства/брошури/менија/возни редови/соопштенија/ознаки од непосредната околина, како и лични писма и куси новинарски текстови на теми од личен интерес; да извлече клучни зборови/изрази/фрази, како и главна</p>				

		<p>идеја и важни детали во текстови и да препознава цел и намена во различни форми на текстови; да разбира соговорник доколку говорот е јасно артикулиран со повремени барања за повторување, објаснување и преформулирање на недоволно разбран дел; да разликува употреба на неформален од основен формален стил; да може да води разговор на познати и помалку познати теми, како и теми од непосреден интерес; да може да изрази чувство, мислење и/или став поткрепен со аргументи, како и да споредува различни мислења/ставови на познати и помалку познати теми, како и теми од непосреден интерес; да може да напише порака/писмо/белешка/разгледница, како и приказна и/или да опише место/настан и да пополни формулари со основни лични податоци.</p>
<p>12.</p>	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<p>Содржина на предметната програма: Граматика: прв кондиционал; Present simple passive; прилози за време; Past continuous и Past simple; модални глаголи за изразување способност; прилози за начин; Past simple passive; пасивни конструкции во Past Simple; глаголи со два предмети; зборување за минати навик со would; Past perfect simple; членови; will и going to за одлуки и планови; втор кондиционал; индиректен говор; both, either, neither; придавки од сегашен и минат партицип; контрастирање на сегашни времиња (Present Simple, Present Continuous и Present Perfect); помошни глаголи (be, do have); Question Tags; пасивни конструкции во Present Simple; прилози и прилошки фрази за Present Perfect (already, for, since, just, yet); описни придавки кои се однесуваат на облека контрастирање времиња (Present Perfect и Past Simple); контрастирање минати времиња (Past Simple и Past Continuous); прилози и прилошки определби за време (for (decades/ ages/ hours); since; recently; ago; yesterday; last night/ week/ month/ year; in 2013; later, immediately; at once; suddenly); глаголски именки (gerunds); описни придавки (bright, daily); зборообразување на придавки (-ing /-ed); колокации: get lost; wait (for); catch (the bus); pack your bag; book (a ticket/a room); work (in/at/for/with); прилози за начин; неправилни форми (good - well; fast - fast; hard - hard); директен и индиректен предмет во реченица; Subject & object questions; пасивни конструкции во Future Simple;- модални глаголи must и have to; дел-реченици со that</p> <p>Лексика: збогатување на вокабуларот за опис на изглед и личност/карактер; болести; фразални глаголи кои се однесуваат на врски; мерки; работа; зборови поврзани со криминал; поздрав и подароци; медиуми; пари; семејство, пријатели и меѓусебни релации; дом; спорт и слободни активности; временски услови и природни несреќи; храна и пијалоци; природа и околина.</p> <p>Читање: студентот чита текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика; чита и изведува заклучок од текстови и куси новинарски статии поврзани со секојдневни општествени теми со конкретна содржина;</p> <p>Зборување: прераскажување на урбана легенда/приказна/мит/минат настан; барање за појаснување на недоволно разбран дел од разговор; искажување претходни искуства; зборување за патувања/туризам; искажување правила,</p>

		<p>обврски и неопходност; зборување за образование, технологија и интереси; детално опишување на одредени карактеристики вклучувајќи специфичност, степен, (не)возможност; искажување дејства опишувајќи одредена специфика/степен.</p> <p>Пишување: студентот пишува за планови за продолжување на образованието; издвојува клучни зборови, изрази и фрази и прави претходно планирање за писмено да опишат иден план; конструира реченици со кои се изразува неопходност, правило или обврска и ги вклучува во логички поврзан пишан текст; коригира пишан текст за да ја подобри вештината за пишување; пишува едноставен состав на тема од личен интерес (креативно пишување).</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<p>Методи на учење: интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.</p>		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови		40+30 бодови
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10 бодови
	19.3.	Завршен испит: бодови		20 бодови
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти					
22.	Литература						
	22.1.	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Virginia Evans - Jenny Dooley	Upstream Elementary A2 - Coursebook	Express Publishing	2006	
		2.	Virginia Evans - Jenny Dooley	Upstream Elementary A2 - Workbook	Express Publishing	2006	
	3.						
	22.2.	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Zoze Murgoski	English Grammar: With Contrastive Notes on Macedonian	National and University Library Kliment Ohridski	1997	
		2.					
3.							

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Германски јазик ниво А 1.2			
2.	Код	4FF102326			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/27	семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Виш лектор м-р Марица Тасевска			

9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и германски
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Положен Германски јазик ниво А 1.1
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: да разбере едноставни упатства; да реагира невербално на поставената задача; да разбере глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; да издвои информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; да разбере некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; да ги препознава фонемите, акцентот во зборовите и основните интонациски модели во исказна и во прашална реченица; да разбере едноставни куси искази во врска со познати теми и одредени конкретни ситуации исказани со бавно темпо.</p> <p>Читање: глобално да разбере информативен текст проследен со визуелни документи; да разбере кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; да разбере кратка и едноставна порака; да разбере конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: да изговара цели реченици со правилна интонација, акцент и ритам; да поставува едноставни прашања; да одговара на едноставни прашања во врска со личните податоци, семејство, интереси, вкусови, слободно време и сл.; да даде краток и едноставен опис на своето опкружување; да користи и да развива сопствени стратегии за усно изразување.</p> <p>Пишување: да ги познава и да ги почитува интерпункциските правила и правописот; да пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; да пополнува формулари; да пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, да ја опише својата околина, да ги набројува активностите од своето слободно време; да пишува кратки пораки и да гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на германски јазик.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Граматика: предлози за време (vor, seit, für, bei, nach, in, bis, ab), предлог als, модални глаголи (müssen, dürfen, sollen,), безлично man со модален глагол, Possessivartikel (Nominativ und Akkusativ), предлог mit, предлози за место (Lokale Präpositionen auf die Frage „Wo?“ und „Wohin?“, Höfliche Aufforderung (Konjunktiv II), показни заменки, лични заменки во датив и акузатив, глаголи со датив, сврзник denn.</p> <p>Лексика: знаменитости на град; здравје; мода и облека; позначајни празници во земјите од германскојазичното подрачје.</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: именување и дефинирање на занимања; известување за активности во минато време; размена на информации од сегашно и идно време; утврдување дијагнози и препораки; опис на лица (карактер и облека), давање на совети; договарање,</p>

		<p>презакажување и откажување на термин; дискусии за правила во домаќинството; снаоѓање во хотелска рецепција; давање инструкции за одредена локација; дискутирање на возниот план; снаоѓање во сервис служба; изразување на допаѓање/недоаѓање; именување и оценување на парчиња облека; честитање на празници или свечености во германскојазичните земји; продукција на кратки искази на познати теми.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; подредување зборови во слеана низа; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Германија и Австрија и формирање позитивен став кон земјите и културата чиј јазик се изучува.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Заемна поврзаност со предметот Германски јазик ниво А 1.1		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис	60% редовност на предавањата и вежбите, т.е. минимум 6 поени за предавања и 6 поени за вежби		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	20+20+20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Daniela Niebisch, Sylvette Penning-Hiemstra, Franz Sprech, Monika Bovermann, Monika Reimann	Schritte International 2 Kusrbuch + Arbeitsbuch	Hueber Verlag	2006
		2.	Friederike Jin, Ute Voß	Grammatik aktiv Üben, Hören, Sprechen	Cornelsen	2018
	3.	Ранка Грчева Петер Рау	Голем македонско-германски и германско-македонски речник	Магор	2006	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Димитрија Гацов	Германска Граматика	НУБ „Климент Охридски“ - Скопје	1995
		2.	Evans Sandra, Pude Angela, Sprech Franz	Menschen A1.2	Hueber Verlag	2012
3.	Olga Swerlowa	Grammatik & Konversation Arbeitsblätter für den Deutschunterricht A1-A2-B1	Langenscheid	2013		

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Италијански јазик ниво А 1.2			
2.	Код	4FF102426			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/27	семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Доц. Д-р Надица Негриевска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и италијански			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Положен Италијански јазик А 1.1			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: разбира глобално слушнат текст со опис на идни активности; ги разбира прашањата од соговорникот на тема планирање на идни активности; прераскажува текстови на тема празници и забави; разбира глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; издвојува информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; разбира некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; разбира глобално краток слушнат текст со опис на надворешен изглед (облека и боја); разбира глобално краток слушнат текст на тема за опис на карактер;</p> <p>Читање: глобално разбира информативен текст проследен со визуелни документи; разбира кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; разбира конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: бара и дава информации за идни планови и плановите на луѓето во најблиското опкружување; игра по улоги дијалози за барање и давање информации за празници, забави, применувајќи новоусвоени основни изрази и поими; применува новоусвоени основни изрази и поими при искажување план за забава или празнување некој празник;</p>			

		<p>информира/дава информации за цена, големина, количина, боја (ситуација во продавница); бара/дава информации за продавници во кои може да се купи одредена храна.</p> <p>Пишување: познава и ги почитува интерпункциските правила и правописот; пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, ја опишува својата околина, ги набројува активностите од своето слободно време; пишува кратки пораки и гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на италијански јазик.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Граматика: присвојни придавки; минато определено свршено време - <i>passato prossimo</i> (правилни и неправилни глаголи), партицип на минатото време (<i>participio passato</i>); просто идно време и сложено идно време (<i>futuro semplice</i> и <i>futuro composto</i>); <i>presente indicativo</i> (<i>alcuni verbi irregolari, riflessivi, impersonali</i>); <i>Il pronome partitivo NE</i>.</p> <p>Лексика: дом, простории и предмети во домот; секојдневни активности и лична хигиена; храна и пијалаци; броеви 100 – 1000; дневни оброци; активности во слободното време; годишни времиња; временски прилики; забави, празници, традиционални рецепти; купување облека (големина, бои, броеви, количина, цени); храна и пијалаци; продавници; позначајни празници во Италија.</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: барање/давање информации за своите дневни оброци; опишување на домот/собите во домот; лоцирање на предметите во просторот; искажување минати дејствија со едноставни реченици; барање/давање информации за временските прилики; планирање и ветувања за идни активности (роденден, празници, одмори, патувања); честитање роденден, празник; барање/давање информации при купување; опишување облека; барање/искажување мислење/став; искажување на нарачка на храна/пијалоци во продавница, кафуле и барање сметка; продукција на кратки искази на познати теми со примена на новоусвоените поими и изрази.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Италија и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува.</p>
13	Заемна поврзаност на предметите	Заемна поврзаност со предметот Италијански јазик А 1.1

14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Методи на учење: интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.			
15.	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
16.	Форми на наставните активности		16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа	
			16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа	
			16.3.	Пракса: часови		
17.	Други форми на активности		17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа	
			17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа	
			17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа	
18	Услови за потпис		60% редовност на предавањата и вежбите, т.е. минимум 6 поени за предавања и 6 поени за вежби			
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			20+20+20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Marin, T. & Magnelli, S.	Progetto italiano 1, nuovo (Libro dello studente)	Edilingua	2006
		2.	Marin, T. & Magnelli, S.	Progetto italiano 1, nuovo (Quaderno degli esercizi)	Edilingua	2006
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
Ред. број		Автор	Наслов	Издавач	Година	

		1.	Marin, T.	La prova orale 1 (Manuale di conversazione, livello elementare - intermedio)	Edilingua	2000
		2.	L. Toffolo & N. Nuti	Allegro 1, Corso di italiano per stranieri, Livello elementare	Edilingua	2003
		3.	Cozzi, N., Federico F. & Tancorre, A.	Caffè Italia, Corso di italiano 1	ELI s.r.l.	2005

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Шпански јазик ниво А1.2			
2.	Код	4FF102526			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/27	семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Виш лектор м-р Марија Тодорова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик и шпански јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Слушање: да разбере едноставни упатства; да реагира невербално на поставената задача; да разбере глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; да издвои информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; да разбере некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; да ги препознава			

		<p>фонемите, акцентот во зборовите и основните интонациски модели во исказна и во прашална реченица; да разбере едноставни куси искази во врска со познати теми и одредени конкретни ситуации исказани со бавно темпо.</p> <p>Читање: глобално да разбере информативен текст проследен со визуелни документи; да разбере кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; да разбере кратка и едноставна порака; да разбере конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: да изговара цели реченици со правилна интонација, акцент и ритам; да поставува едноставни прашања; да одговара на едноставни прашања во врска со личните податоци, семејство, интереси, вкусови, слободно време и сл.; да даде краток и едноставен опис на своето опкружување; да користи и да развива сопствени стратегии за усно изразување.</p> <p>Пишување: да ги познава и да ги почитува интерпункциските правила и правописот; да пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; да пополнува формулари; да пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, да ја опише својата околина, да ги набројува активностите од своето слободно време; да пишува кратки пораки и да гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на шпански јазик.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Граматика: прилози за време; показни замнеки; присвојни придавки; сегашно време (неправилни глаголи); предлози en, de, a, con; броеви од 101 до 1000000; повратни глаголи, партицип на минатото време; минато определено свршен време; идно време.</p> <p>Лексика: професии, држави/национална припадност, бои, предмети во училиница, зборови во врска со семејството, изглед и карактерни особини, интереси, активности во слободното време, денови, месеци, датуми и часови; активности во слободното време; годишни времиња; временски прилики; забави, празници; купување облека (големина, бои, броеви, количина, цени); храна и пијалаци; продавници; позначајни празници во Шпанија.</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: барање/давање информации за активностите од своето слободно време; изразување афинитети во врска со активностите во слободното време; барање/давање информации за ден, месец, датум или конкретно време/час; изразување несигурност/сомневање; поканување, прифаќање и одбивање; барање/давање дозвола; барање/давање информации за своите дневни оброци; опишување на домот/собите во домот; лоцирање на предметите во просторот; искажување минати дејствија со едноставни реченици; барање/давање информации за временските прилики; планирање и ветувања за идни активности (роденден, празници, одмори, патувања); честитање роденден, празник; барање/давање информации при купување; опишување облека; барање/искажување мислење/став; искажување на нарачка на</p>

		<p>храна/пијалоци во продавница, кафуле и барање сметка; продукција на кратки искази на познати теми. Пишување: зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; подредување зборови во слеана низа; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Шпанија и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Со шпански јазик А1.1		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивен метод, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	0 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
	од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти		
22.	Литература			

		Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.1.	1.	Dr. Marianne Barceló, Juana Sánchez Benito, Verónica Beucker, P.M. Luengo, Bibiana Wiener	¡Vamos! - 1	Mundo Español ediciones	2007	
	2.	A. Jarvis, R. Lebrede, F. Mena-Ayllón	“Basic Spanish Grammar”	Houghton Mifflin Company - USA	2000	
		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.	A. Gonzales Hermoso, J. R. Cuenot, M. Sanchez Alfaro	“Gramatica de español lengua extranjera”	Мадрид, Шпанија	1999	
	2.	Cristina Karpacheva	“Manual de español”	Софија	1998	
	3.	Ramon Sarmiento	“Gramatica progresiva de español para extranjeros”	”Colibri”, Софија	1998	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Француски јазик ниво А1.2			
2.	Код	4FF102626			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/27	семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			

8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Светлана Јакимовска
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и француски јазик
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: разбира глобално слушнат текст со опис на идни активности; ги разбира прашањата од соговорникот на тема планирање на идни активности; прераскажува текстови на тема празници и забави; разбира глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; издвојува информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; разбира некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; разбира глобално краток слушнат текст со опис на надворешен изглед (облека и боја); разбира глобално краток слушнат текст на тема за опис на карактер;</p> <p>Читање: глобално разбира информативен текст проследен со визуелни документи; разбира кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; разбира конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: бара и дава информации за идни планови и плановите на луѓето во најблиското опкружување; игра по улоги дијалози за барање и давање информации за празници, забави, применувајќи новоусвоени основни изрази и поими; применува новоусвоени основни изрази и поими при искажување план за забава или празнување некој празник; информира/дава информации за цена, големина, количина, боја (ситуација во продавница); бара/дава информации за продавници во кои може да се купи одредена храна.</p> <p>Пишување: познава и ги почитува интерпункциските правила и правописот; пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, ја опишува својата околина, ги набројува активностите од своето слободно време; пишува кратки пораки и гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на француски јазик.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Граматика: присвојни придавки; присвојни придавки со именки кои означуваат роднински врски; броеви од 101 до 10000; прилози за место; повратни глаголи со модални глаголи; passé composé;

		<p>партицип на минатото време; помошни глаголи être или avoir; неправилен партицип; прилози за време со минато определено свршено време.</p> <p>Лексика: дом, простории и предмети во домот; секојдневни активности и лична хигиена; храна и пијалаци; броеви 100 – 1000; дневни оброци; активности во слободното време; годишни времиња; временски прилики; забави, празници, традиционални рецепти; купување облека (големина, бои, броеви, количина, цени); храна и пијалаци; продавници; позначајни празници во Франција.</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: барање/давање информации за своите дневни оброци; опишување на домот/собите во домот; лоцирање на предметите во просторот; искажување минати дејствија со едноставни реченици; барање/давање информации за временските прилики; планирање и ветувања за идни активности (роденден, празници, одмори, патувања); честитање роденден, празник; барање/давање информации при купување; опишување облека; барање/искажување мислење/став; искажување на нарачка на храна/пијалоци во продавница, кафуле и барање сметка; продукција на кратки искази на познати теми со примена на новоусвоените поими и изрази.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Франција и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува.</p>		
13.	Заемна поврзаност на предметите	Постои последователност помеѓу предметите Француски јазик ниво А1.1 и Француски јазик ниво А1.2		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	30 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа

18	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40+30 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови			20 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		2.	CAPELLE, G. & MENAND,R.	Taxi 1 (Méthode de français)	Edilingua	2003
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Јаковска Светлана	Француски јазик 1 (Скрипта)	УГД	2014
		2.	Јаковска Светлана	Француски јазик 1 (практикум)	УГД	2017
3.						

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Руски јазик ниво А 1.2
2.	Код	4FF102726
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување
4.	Организатор на студиската програма	Факултет за образовни науки

	(единица, односно институт, катедра, оддел)				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/27	семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Игор Станојоски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и италијански			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Положен Руски јазик ниво А1.1			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: разбира глобално слушнат текст со опис на идни активности; ги разбира прашањата од соговорникот на тема планирање на идни активности; прераскажува текстови на тема празници и забави; разбира глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; издвојува информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; разбира некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; разбира глобално краток слушнат текст со опис на надворешен изглед (облека и боја); разбира глобално краток слушнат текст на тема за опис на карактер;</p> <p>Читање: глобално разбира информативен текст проследен со визуелни документи; разбира кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; разбира конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: бара и дава информации за идни планови и плановите на луѓето во најблиското опкружување; игра по улоги дијалози за барање и давање информации за празници, забави, применувајќи новоусвоени основни изрази и поими; применува новоусвоени основни изрази и поими при искажување план за забава или празнување некој празник; информира/дава информации за цена, големина, количина, боја (ситуација во продавница); бара/дава информации за продавници во кои може да се купи одредена храна.</p> <p>Пишување: познава и ги почитува интерпункциските правила и правописот; пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, ја опишува својата околина, ги набројува активностите од своето слободно време; пишува кратки пораки и гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на руски јазик.</p>			

12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Граматика: присвојни придавки; падежи, глаголи, сегашно време; идно време; предлози, броеви, свршен и несвршен вид кај глаголите.</p> <p>Лексика: дом, простории и предмети во домот; секојдневни активности и лична хигиена; храна и пијалаци; броеви 100 – 1000; дневни оброци; активности во слободното време; годишни времиња; временски прилики; забави, празници, традиционални рецепти; купување облека (големина, бои, броеви, количина, цени); храна и пијалаци; продавници; позначајни празници во Русија.</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: барање/давање информации за своите дневни оброци; опишување на домот/собите во домот; лоцирање на предметите во просторот; искажување минати дејствија со едноставни реченици; барање/давање информации за временските прилики; планирање и ветувања за идни активности (роденден, празници, одмори, патувања); честитање роденден, празник; барање/давање информации при купување; опишување облека; барање/искажување мислење/став; искажување на нарачка на храна/пијалоци во продавница, кафуле и барање сметка; продукција на кратки искази на познати теми со примена на новоусвоените поими и изрази.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Русија и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Заемна поврзаност со предметот Руски јазик ниво А1.1		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис	60% редовност на предавањата и вежбите, т.е. минимум 6 поени за предавања и 6 поени за вежби		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	20+20+20	

	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови			
	19.3.	Завршен испит: бодови	30 бодови			
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ирина Осипова	«Ключ» - Учебник руского јзыка для начинающих	Corvina, Москва	2005
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	С. А. Хавронина А. И. Широченская	Русский язык в упражнениях. (Russian in exercises)	Русский язык. Курсы 2017 г.	2017
		2.	Л. В. Московкин, Л. В. Сильвина	Русский язык. Учебник для иностраных студентов подготовительных факультетов	СМИО Пресс, Санкт- Петербург	2006

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Дидактика 2			
2.	Код	4FO101126			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	III

7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8ЕКТС
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Снежана Мирасчиева
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Предуслови за полагање на предметот се минимум 42 бодови од сите предвидени предиспитни активности за пријавување и полагање на завршниот испит
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> • знаење и разбирање на структурата и текот на наставниот процес • знаење и способност за организација на наставата како и наставниот час • знаење и разбирање на содржинската компонента на воспитно-образовниот процес • способност за примена на адекватни форми, методи и средства во наставата односно способност за примена на современи методски приоди во насока на иновирање на наставата; • способност за самостојно откривање, презентирање и вреднување на нови дидактички стратегии во функција на иновативни пристапи во воспитно-образовниот процес • знаење и разбирање на значењето и функцијата на домашните работи; • знаење и способност за примена на наставните екскурзии како форма на воспитно-образовен процес • знаење за значењето и функцијата на наставните објекти како способности за организација на воспитно-образовниот процес во различни наставни објекти • знаење и разбирање на значењето на вреднувањето во наставата како и способност за примена на разни техники на оценување на постигањата на учениците во наставата • знаење и разбирање на значењето и видовите на планови и подготовки за наставна работа како и способност за планирање на наставата.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Етапи на наставниот процес. <p>Очекувани резултати: знаење и разбирање на структурата и текот на наставниот процес</p> <ul style="list-style-type: none"> • Организација на наставата. Предметно-одделенско часовен систем (наставен час - поим, типологија, распоред, артикулација и евалуација на дидактичката ефикасност). <p>Очекувани резултати: знаење и способност за организација на наставата како и наставниот час</p> <ul style="list-style-type: none"> • Содржини на наставата(наставен план, наставна програма, курикуларно движење).

		<p>Очекувани резултати: знаење и разбирање на содржинската компонента на воспитно-образовниот процес</p> <ul style="list-style-type: none"> • Наставни форми. Социолошки облици на наставна работа како фронтална, групна, тандемсак, индивидуална. • Наставни методи-поим, класификација и видови. Вербални методи (метод на усно излагање, метод на разговор, метод на демонстрација, метод на илустративни работи, метод на практични и лабораториски работи, метод на пишување, метод на читање и работа со текст, метод на игра). • Наставни средства и наставна технологија. Дидактички медиуми. <p>Очекувани резултати: способност за примена на адекватни форми, методи и средства во наставата односно способност за примена на современи методски приоди во насока на иновирање на наставата;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дидактички стратегии на учење и поучување. Иновации во наставата. <p>Очекувани резултати: способност за самостојно откривање, презентирање и вреднување на нови дидактички стратегии во функција на иновативни пристапи во воспитно-образовниот процес</p> <ul style="list-style-type: none"> • Работа во комбинирани одделенија. Домашни работи на учениците. <p>Очекувани резултати: знаење и разбирање на значењето и функцијата на домашните работи;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Наставни екскурзии. <p>Очекувани резултати: знаење и способност за примена на наставните екскурзии како форма на воспитно-образовен процес</p> <ul style="list-style-type: none"> • Наставни објекти <p>Очекувани резултати: знаење за значењето и функцијата на наставните објекти како способности за организација на воспитно-образовниот процес во различни наставни објекти</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вреднување на наставната работа. <p>Очекувани резултати: знаење и разбирање на значењето на вреднувањето во наставата како и способност за примена на разни техники на оценување на постигањата на учениците во наставата</p> <ul style="list-style-type: none"> • Планирање и подготовка на наставата <p>Очекувани резултати: знаење и разбирање на значењето и видовите на планови и подготовки за наставна работа како и способност за планирање на наставата</p>
13	Заемна поврзаност на предметите	Дидактика I
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, семинари, проблемско учење, дебати, дискусии, есеи, посета и следење на наставата во основните училишта со писмен протокол за следење на настава, проектна задача (индивидуална, групна и тимска) метод на работа со текст; метод на пишување; метод на илустративни работи, метод на демонстрација, метод на симулација.

15	Вкупен расположив фонд на време	8ЕКТС x 30 часа=240 часови (3+3+2)				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	(15 недели x 3часа = 45 часа)		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	(15 недели x 3часа = 45 часа)		
		16.3	Пракса: часови	30		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	45		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	45		
		17.3.	Домашно учење - задачи	30		
18	Услови за потпис	Положени двата колоквиуми, минимум 42 бодови од сите предвидени активности за пријавување и полагање на завршниот испит				
19.	Начин на оценување					
	1 9. 1.	Тестови: бодови		40 + 20 од присуство (16.1. и 16.2.		
	1 9. 2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10		
1 9. 3.	Завршен испит: бодови		30			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Придружна евалвација и самоевалвација				
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
	2 2	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	· 1	1.	М. Илиќ	Didaktika	Banja Luka, Filozofski fakultet	2020
	·	2.	Н.Лакета, Д.Василијевиќ	Основе дидактике	Ужице, Учитевски факултет	2006
	·	3.	М.Stevanovic	Didaktika	Digital point	2003
	·					
	Дополнителна литература					
	2 2	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	· 2	1.	Љ.Јерковиќ	Индивидуално планирана настава	Филозофски факултет Бања Лука	2023

	2.	БРО	Наставни програми за деветгодишно основно образование	БРО,МОН	актуелни
	3.	МТСП/БРО	Програма за рано учење и развој, Стандарди за рано учење и развој	БРО/МОН	актуелни

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Хигиена			
2.	Код	4FO109326			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	III
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Снежана Ставрева Веселиновска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>На студентите им се овозможува да имаат релевантни информации од областа на здравствената заштита. Предметот се темели на глобалниот концепт за здравјето како целина од физичко, ментално и социјално здравје кое зависи од условите на животната средина, но и од уверувањата, ставовите и однесувањето на поединецот како дел од заедницата, односно активно учество на секој поединец во неговото создавање. Затоа за потребите на идните воспитувачи, кои во најголема мера ќе се занимаваат со педгошка работа, вниманието ќе биде посветено на предучилишната хигиена и здравственото воспитание, како би можеле да влијаат на телесното и духовното здравје на децата во детските градинки. Стекнување на знаење за здравјето и здравото однесување од</p>			

		првите училишни денови е пресудно за целиот живот, бидејќи е докажано дека почетокот на скоро сите болести се уште од предучилишната возраст.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Концепт за здравје, За значењето на рана и квалитетна грижа за децата, Хигиенски барања и материјална основа за основање на детски градинки, Фактори што ја определуваат микро климата во детските установи, Суштина на здравственото воспитание и образование во воспитно-образовните установи, Воспитно-образовни задачи што можат да се реализираат низ здравственото воспитување Медицинско-педагошкото образование на студентите - интердисциплинарна природа на здравствената промоција, Карактеристики на здравственото воспитание на студентите од групата - предучилишно воспитување, Холистичко - хуманистички или традиционален приод кон здравјето Физички раст и развој и фактори кои влијаат врз растот и развојот, Периоди во текот на растот и развојот, Болесто од кои најчесто заболуваат училишните и предучилишните деца-Незаразни болести кај училишните и предучилишните деца, Репродуктивното или сексуалното здравје, Превенција од ризично однесување (незаразни болести, болести на зависност – алкохолизам, никотинизам, наркоманија), Хигиена на исхраната.
13	Заемна поврзаност на предметите	
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Метод на усно излагање (објаснување, опишување, ...), Метод на разговор (различни варијанти), демонстрација, илустрација, Метод на работа со текст, Метод на решавање на проблеми, метод на практични работи. Примената на различните методичка апаратура ќе подразбира апликација на полиморфноста во наставниот процес, како и апликација на активното , интерактивно, кооперативно учење
15	Вкупен расположив фонд на време	8ЕКТС x 30 часа=240 часови (3+3+2)
16.	Форми на наставните активности	Предавања- теоретска настава. часови
	Предавања- теоретска настава. часови	60

		Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30		
		Пракса: часови	Пракса: часови	30		
17.	Други форми на активности	Проектни задачи: часови	Проектни задачи: часови	30		
		Самостојни задачи: часови	Самостојни задачи: часови	15		
		Домашно учење - задачи	Домашно учење - задачи	15		
18	Услови за потпис					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		40 +20		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација на наставникот и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	
		1.	Ставрева Веселиновска С.,	Здравствено воспитување - учебник	Универзитете “Гоце Делчев“, Штип	2008
		2.	Ставрева Веселиновска С.,	Здравствено воспитување (Практикум)	Универзитете “Гоце Делчев“, Штип	2008
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	
		1.	Marotz, L. R.	Health, Safety, and Nutrition for the Young Child.	Cengage Learning	(2014)
		2.	Robertson, C.	<i>Safety, Nutrition and Health in Early Education</i>		(2020).
3.						

--	--	--	--	--	--	--

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Литература за деца			
2.	Код	4FO106526			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	III
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф.д-р Јованка Денкова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да се запознаат со светските текови во книжевноста за деца, со светски и македонски автори, како и со основните дидактички елементи.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Опис на содржината: Релацијата народна – авторска сказна преку искуствата на Ш. Перо, браќата Грим, М. Цепенков, В. Караќиќ, Х. К. Андерсен. Авторската светска книжевност за деца („Волшебникот од Оз“, „Пиноккио“, „Алиса во земјата на чудата“, „Мери Попинс“, „Пипи Долгиот Чорап“, „Двојната Лота“, „Малиот принц“).</p> <p>Македонската книжевност за деца: Г.Прличев, В.Николески, В.Подгорец, Г.Поповски, С.Јаневски, В.Неделковски, Б. Смаќоски, Борис Бојаќиски, Ј.Владова, С.Тарапуза... Научната фантастика како жанр во книжевноста за деца: Жил Верн, Х.Џ.Велс, Томе Арсовски, Лилјана Белева, Велко Неделковски...</p>			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Македонска народна книжевност, Мит и фолклор			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30	

		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15		
		16.3	Пракса: часови	15		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	15		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15		
18		Услови за потпис 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		40 бодови +20		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10 бодови		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30 бодови		
20.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Јованка Денкова	Книжевност за деца	Универзитет „Гоце Делчев“, Штип	2012
		2.	Јованка Денкова	Практикум по книжевност за деца	Универзитет „Гоце Делчев“, Штип	2012
		3.	Јованка Денкова	Фантастиката во македонската книжевност за деца и млади	МУЗА, Скопје	2021
		4.	Јованка Денкова	Научната фантастика во македонската книжевност за деца и млади	Македоника Литера, Скопје	2022
	5.	Јованка Денкова	Чудесното и реалистичното во прозата на Глигор Поповски	МУЗА, Скопје	2020	
22.2.	Дополнителна литература					

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Весна Мојсова Чепишевска	Клуч во клучалката на детството	Матица македонска	2019
2.	Јадранка Владова	Литература за деца	Гурѓа, Скопје	2001
3.	Cvetan Todorov	Uvod u fantasticnu knjizevnost	Rad, Beograd	1987
4.	Јованка Денкова	Адолесцентска книжевност	УГД, Филолошки факултет, Штип	2024

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Семејна педагогија			
2.	Код	4FO102826			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	IV
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Соња Петровска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Согласно правилникот за студирање			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Запознавање на студентите со најзначајните детерминанти на семејната педагогија, оспособување за препознавање на темелните воспитни прашања и проблеми во семејната средина и оспособување за нивно практично решавање.</p> <p>Стекнување на знаења и разбирање за поврзаноста на општествениот развој и општествениот живот со развојот на семејството и семејното воспитание.</p> <p>Стекнување на знаења и разбирање за/на законитостите и карактеристиките на семејното воспитание.</p> <p>Стекнување на знаења за значењето и функциите на семејството во развојот на децата и младите.</p> <p>Разбирање на специфичностите на семејните односи, семејната атмосфера и семејната кохезивност и нивно влијание врз развојот на децата и младите (системски пристап во проучување на семејството).</p> <p>Градење на позитивни ставови кон одговорното/позитивното родителство и стекнување на</p>			

		<p>знаења, развивање на способности за примена на методите, техники и средства во семејното воспитание. Компетенции за:</p> <p>индивидуални и групни консултации и советување со родителите; препознавање и користење на семејните сили за надминување на предизвиците поврзани со соработката меѓу семејството и училиштето/детската градинка.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>1. Појмовно и предметно определување - семејна педагогија (предмет, задачи, поврзаност со педагошките дисциплини и други науки) и семејно воспитание. 2. Генеза на идеите за семејното воспитание. 3. Современо и патријархално семејство и Функции на семејството, структурни промени во семејните односи и нивните педагошки импликации. 4. Развојни фази на семејството. 5. Моќта и дострелот на семејната средина во воспитна смисла. 6. Родителско-детски односи и родителската власт/моќ од аспект на современите теории за семејството како воспитна средина. 7./8./9. Современи погледи за одговорното/позитивно родителство: Принципи на позитивното родителство, родителски воспитни стилови, основни елементи на стратегиите за одговорно родителство, развој на однесувањето и постапки за менување на неприфатливото однесување на децата и младите. 10./11 Основи на методиката на семејното воспитание: Возрасни карактеристики на децата и младите и нивно влијание врз педагошките постапки на родителите (реверзибилност на односите), Практична примена на методите и средствата на семејното воспитание. 12.Партнерство/соработка на семејството, училиштето/детската градинка и локалната средина во функција на поддршка на развојот на децата и младите (модел).</p> <p>Резултати од учењето:</p> <p>4/5/6 Студентот евалуира и прави разлика меѓу правилното и неправилното воспитно делување во семејството</p> <p>5/7 Ги препознава причините за однесување на децата и учениците – ги поврзува со воспитното делување во неговото семејство.</p> <p>7/10/11 Може да предложи начин за надминување на предизвиците.</p> <p>1/2/12 Сензитивизиран е за значењето на училишниот педагог во педагошкото образование на родителите и стручната поддршка на наставниците/воспитувачите во процесот на соработка.</p> <p>3/4/ Ги знае развојните фази на семејството како полуотворен систем и ја разбира развојноста на семејните функции согласно возраста на децата и младите.</p>

13	Заемна поврзаност на предметите		Социологија на образованието, Педагошко советување и ориентација, Педагогија на слободно време, Методика на воспитна работа, Развојна психологија			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Интерактивни предавања, метод на демонстрација, метод на симулација, дискусија, метод на работа со педагошка евиденција и документација, метод на пишување. Работа во групи, индивидуални и индивидуализирани задачи, техники на кооперативно учење, самостојно учење, е- учење.			
15	Вкупен расположив фонд на време		6 ЕКТС*30 часа = 180 часа (2+2+1)			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30		
		16.3	Пракса: часови	/		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	45		
		17.3.	Домашно учење – задачи	45		
18	Услови за потпис / според правилник/60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			До 40	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			До10	
	19.3.	Завршен испит: бодови			До 30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Континуирано: рефлексција и вреднување од студентите. Етапно: самоевалуација, внатрешна и надворешна евалуација			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	П. Спасојевиќ (одбранипоглавја)	Породична педагогија и одговорно родителство	Нова Школа: Бања Лука	2011
		2.	Соња Петровска (одбрани поглавја)	Семејството и воспитанието на децата	Алфа 94 МА	2009
		3.				
22.2.	Дополнителна литература					

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Н. Вилотијевиќ и Г. Вилотијевиќ	Породична педагогија	ВШС Михаило Палов	2014
2.	Невена Петровска, Снежана Пајовиќ-Мишевска, Тања Богатинова	Фер родител, фер дете [Електронски извор] : прирачник за позитивно родителство	УНИЦЕФ	2018
3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии	
1.	Наслов на наставниот предмет	Методологија на педагошко истражување	
2.	Код	4FO102226	
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување	
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки	
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус	
6.	Академска година / семестар	2026/27, семестар IV	
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС	
8.	Наставник	Проф. д-р Снежана Јованова-Митковска	
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик	
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Согласно Правилникот за студирање, изработена и одобрена проектна задача (идеен проект)	
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ воведување на студентите во научно-истражувачката работа во в. и о. ➤ да стекнат сознанија за методологијата на педагошкото истражување како научна дисциплина ➤ развивање на аналитичкото, креативно мислење, поттик на љубопитност за истражување и решавање на проблеми од областа на раноучилишната, училишна возраст ➤ оспособување на студентите за идентификација на истражувачки проблем/и, стекнување на вештини на изработката на идеен проект за истражување ➤ да се запознаат со општиот тек, фазите на истражувачкиот процес ➤ да се оспособат за изработка на скица за истражување и подготовка и реализација на мали, микро истражувања ➤ да се оспособат за примена на соодветни методи, техники на истражување и изработка на одделни видови инструменти за истражување ➤ да се оспособат за изработка на библиографија ➤ да се развие кај нив способност за комуникација и тимска работа; 	

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ оспособување на студентите за примена на статистиката, работа со статистички податоци (дескриптивната, инференцијалната статистика; педагошка) 		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Поим, предмет и задачи на методологијата на педагошкото истражување; Предметно методолошка поврзаност на одредени науки; Развојни тенденции во истражувачката работа; ➤ Плурализам на истражувачки парадигми-квантитативна и квалитативна парадигма; ➤ Цел, задачи и карактеристики на научното педагошко сознавање; ➤ Етапи на педагошкото истражување; Проектирање на педагошкото истражување; ➤ Проблем, предмет, задачи во истражувањето; ➤ Хипотези, варијабли и примероци во педагошките проучувања и истражувања; ➤ Методи на истражување; ➤ Техники и инструменти во педагошките истражувања(поим, видови, метриски карактеристики); ➤ Видови педагошки проучувања и истражувања; ➤ Анализа и интерпретација на податоците; Извештај за педагошкото истражување; Библиографски податоци; ➤ Истражувачот во педагошкото истражување и проучување; ➤ Примена на статистиката во педагошкото истражување и проучување; Мерки на централна тенденција, Мерки на дисперзија, Мерки на корелација; Непараметриска проценка 		
13.	Заемна поврзаност на предметите	/		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<p>Метод на усно излагање, презентации, примена на интерактивни техники и методи на учење; користење на ИТ во реализација на активностите (предавања, вежби), примена на разновидни социјални облици на работа</p> <p>Примената на различните методичка апаратура ќе подразбира апликација на полиморфноста во наставниот процес, како и апликација на активното, интерактивно, кооперативно учење</p>		
15.	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава 15x2	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часа
		16.3.	Пракса: часови	30 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење-задачи	30 часа
18.	Услови за потпис	Минимум 70% од превидениот фонд на часови, изработена и предадена проектна задача, реализирани наставни часови		
19.	Начин на оценување			

	19.1.	Тестови: бодови			40+20 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект (презентација: писмена и усна) бодови			10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30 бодови	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода			6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Самоевалуација и евалуација од студенти		
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Стаматовиќ, Ј.	Методологија истражувања у васпитању и образовању	Ужице: Педагошки факултет	2022
		2.	Peček, M., & Lesar, I.	Kvalitativne raziskovalne metode v pedagogiki	Maribor:Univerzitetna založba UM	2019
		3.	Јованова-Митковска, С.	Методологија на педагошко истражување со статистика, скрипта, практикум	Штип: УГД	2013
		4.	Мојаноски, Ц.	Методологија на безбедносните науки, книга 1,2	Скопје:Факултет за безбедност	2015
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Милат, Ј.	Основи на методологијата	Штип: УГД	2015
		2.	Cohen,L., Lawrence Manion, L.,Morrison, K.	Research methods in education	New York: Routledge,New York https://staibabussalamsula.ac.id/wp-content/uploads/2024/03/Louis-Cohen-Lawrence-Manion-Keith-Morrison-Research-Methods-in-Education-Routledge-2018-staibabussalamsula.ac_id_.pdf	2018

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Музичко воспитание со методика			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	2025/26 IV	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Валентина Велковска Трајановска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	<p>Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање на студентите со основите на музичката теорија, видови на детски оркестри и детски музички инструментариум. Воведување и запознавање со детскиот музички развој, формите на музичките активности и запознавање со плановите, програмите за настава и подготовка за воспитно образовната работа. Запознавање на студентите со основните поими на применетата (програмска) музика, нејзините периоди на развој, задачи, влијанието на музиката во психичкиот развој на човекот, вовед во музикотерапијата, запознавање на музичка култура поврзана со музиката во средината во која живеат и работат.</p>				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основна теорија на музиката 2. Музиката – средство за развој на детската личност 3. Когнитивно-развојни теории и пристапи во проучувањето на музичкиот развој 4. Тек на музичкиот развој на детската личност 5. Проценка на музикалноста и музичкиот слух 6. Методика на воспитно-образовна работа по музичко воспитание и образование 7. Форми на музички активности (пеење, слушање музика, движење на музика, бројалки, запознавање со детски музички инструментариум, создавање музика преку игра) 8. Корелација и интеграција на воспитно-образовната работа по музичко воспитание и образование со останати воспитно-образовни подрачја 9. Музичкото воспитание и образование низ историјата 10. Планирање и подготовка на воспитно-образовната работа 11. Алтернативни пристапи во воспитно-образовната работа по музичко воспитание и образование <ul style="list-style-type: none"> - Модели за музичка едукација на деца (Сузуки метод, Кодај метод, Орф метод, Јамаха метод) - Музикотерапија - Музиката во Монтесори педагогијата - Музиката во Валдорф педагогијата - Музиката во Агаци педагогијата 12. Песни за вежбање 13. Музички вежби 				

12.	Методи на учење: Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+15+30+30+15 = 120 часа (2+1+1)			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	15 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3.	Домашно учење	15 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	40+30 бодови		
	17.2.	Проектна задача/ проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Томислав Таневски	Методика на воспитно-образовна работа по музичко воспитание и образование (второ проширено издание)	„ЦУНЦУЛЕ,, Детски центар за детско уметничко изразување
	2.	Томислав Таневски	Со песна растеме (музички прирачник со детски песни)	Здружение за теорија и практика на образованието „Образовни рефлексии“	2024

	3.	Томислав Таневски	Основи на музикотерапијата	Здружение за теорија и практика на образованието „Образовни рефлексии“	2024
	4.	Томислав Таневски Ана Цветкоска Панова	Вешти Прстиња (дидактички прирачник)	АД Просветно дело	2017
22.2.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Горанчо Ангелов	Традиционални инструменти 1	УГД, Штип	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Ликовно воспитание и образование со методика 1			
2.	Код	4FO109526			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	IV
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Никола Смилков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p><i>Наставната единица придонесува во развојот на следните општи и специфични компетентности:</i></p> <p>Стекнување на знаење од подрачјето ликовна култура.</p> <p>Познавање на ликовните развојни фази</p> <p>Познавање на законитостите на ликовните творечки способности на децата.</p> <p>Познавање на елементите и содржините на ликовното изразување</p> <p>Развој на личните способности за ликовно изразување.</p>			

		Стекнување способност за креирање на воспитно - образовниот процес со ликовно-методички елементи Оспособување за евалуација и самоевалуација.		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Содржина на предметната програма: Вовед во ликовниот јазик Ликовни елементи <ul style="list-style-type: none"> • линија • боја • тон • текстура • насока • големина • форма- волумен • простор Ликовни принципи <ul style="list-style-type: none"> • контраст • повторување - ритам • хармонија • рамнотежа • градација • пропорција • единство композиција Ликовни техники <ul style="list-style-type: none"> • графички техники • вајарски техники • цртачки техники 		
13	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	45 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	45 часа
		16.3	Пракса: часови	20 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	20 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	20 часа
18	Услови за потпис			
19.	Начин на оценување			

	19.1.	Тестови: бодови	40+30 бодови			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови			
	19.3.	Завршен испит: бодови	20 бодова			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Смилков,Н	Ликовен јазик	УГД	2015
		2.	Ордев, Д	Материјали и техники во наставата по ликовно	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски	2003
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Jakubin, M./	Likovni jezik i likovne tehnike (temeljni pojmovi)	EDUCA Zagreb	1999
		2.	Grgurić. Jakubin /	Vizualno – likovni odgoj i obrazovanje	EDUCA Zagreb	1996
		3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Основи на природните науки			
2.	Код	4FO111026			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	III
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			

8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Снежана Ставрева Веселиновска
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Усвојување на одбрани содржини од Природните науки, усвојување на основните биолошки поими, природните појави и законитости и нивно поврзување.</p> <p>Развивање на љубопитност и интерес кај учениците за природата, живите суштества и појавите што ги опкружуваат.</p> <p>Стекнување на основни знаења за живата и неживата природа, природните појави и процеси преку набљудување, истражување и практична работа.</p> <p>Развивање на научно мислење и основни истражувачки вештини – набљудување, поставување прашања, претпоставки, мерење и заклучување.</p> <p>Развивање на способност за практична примена на знаењата во секојдневниот живот – препознавање на појави, користење на едноставни алати и набљудувачки инструменти</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Што се природни науки: дефиниција, предмет и задачи на изучување.</p> <p>Значење на природните науки за разбирање на природата и секојдневниот живот.</p> <p>Историски развој: како науките се развивале — од древните цивилизации до современите.</p> <p>Биологија</p> <p>Клетка: структура и функции на клетката (растителна и животинска клетка).</p> <p>Живи организми: автотрофни и хетеротрофни организми.</p> <p>Органи, ткива, системи на растенија и животни.</p> <p>Репродукција, раст и развој.</p> <p>Екосистеми, односи меѓу организмите и средината</p> <p>Хемија</p> <p>Материја: состојби (цврста, течна, гасовита), агрегациони состојби.</p> <p>Хемиски супстанции: својства, промени.</p> <p>Метали и неметали.</p> <p>Смеси и раздвојување на компоненти.</p> <p>Раствори.</p>

		Хемиски реакции: видови, примери Физика Основни поими: енергија, сила, работа. Механика: движење, брзина, забрзување. Топлина и термодинамика: топлинно ширење, пренос на топлина, температурни промени. Светлина, звук, основни својства на брановите				
13	Заемна поврзаност на предметите		Еколошко воспитување, Природни науки			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Метод на усно излагање (објаснување, опишување, ...), Метод на разговор (различни варијанти), демонстрација, илустрација, Метод на работа со текст, Метод на решавање на проблеми, метод на практични работи. Примената на различните методичка апаратура ќе подразбира апликација на полиморфноста во наставниот процес, како и апликација на активното, интерактивно, кооперативно учење			
15	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15		
		16.3	Пракса: часови	15		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	20		
		17.3.	Домашно учење - задачи	10		
18	Услови за потпис					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40 +20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација на наставникот и евалуација од студенти.			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	Ставрева Веселиновска С.,	Основи на природните науки	Универзитете “Гоце Делчев“, Штип	2008
		2.	Ставрева Веселиновска С.,	Основи на природните науки (Практикум)	Универзитете “Гоце Делчев“, Штип	2008
		3.				
22.2.	Дополнителна литература					
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.					
	2.					
	3.					

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Еколошко воспитување			
2.	Код	4FO108026			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	III
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Снежана Ставрева Веселиновска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Развивање на еколошка свест кај учениците преку запознавање со основните еколошки поими, природни ресурси и влијанието на човекот врз животната средина.</p> <p>Подобрување на критичко размислување и способности за анализа на еколошки проблеми и предизвици.</p>			

		<p>Развивање на одговорно однесување кон природната и животната средина преку практични активности и личен ангажман.</p> <p>Поттикнување на активно учество во заштита на животната средина на локално и глобално ниво.</p> <p>Интегрирање на еколошките вредности во секојдневниот живот, преку образование за одржлив развој.</p> <p>Резултати од учењето:</p> <p>Ги препознава основните елементи на животната средина (вода, воздух, почва, растителен и животински свет).</p> <p>Може да објасни што е загадување и кои се главните извори на загадување во неговата околина.</p> <p>Идентификува примери на одговорно и неодговорно однесување кон животната средина.</p> <p>Применува еколошки навики во секојдневниот живот, како селектирање отпад, заштеда на вода и енергија и користење на еко-производи.</p> <p>Зема учество во акции за заштита на околината – како садење дрвја, чистење јавни површини, или изработка на едукативни материјали.</p> <p>Има развиено чувство на лична и општествена одговорност за зачувување на природата.</p> <p>Соработува со со учениците и локалната заедница во реализирање на еколошки проекти и иницијативи.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>Екологија- предмет на изучување и основни еколошки поими</p> <p>Животна средина, Биосфера- организираност и функционирање, Еколошки фактори на животната средина, Биотоп, Организам како елементарен систем на живот, Популација, Биоценоза, Структурни елементи во екосистемите, Биотичка компонента во екосистемот, Абиотска компонента во екосистемот, Сукцесија, Кружење на материите во биосферата, Проток на енергијата во биосферата,</p> <p>Што можеме да ги научиме малите деца за околината? Зошто детето треба да учи за</p>

		околината толку рано? Однос на децата кон природата и неговата важност за детскиот развото и за иднината на планетата Земја, Предности на децата за игра во природата, Преод од биофобија кон биофилија, Важноста на односот на малите деца со природата за детскиот развото и иднината на земјата, Посредно искуство, Запознаеност на децата со природната средина, Што вели истражувањето во врска со образованието во рано детство? Детето и светот околу него, Теоретски основи на формирање на еколошката свест и култура кај децата од предучилишна возраст, Анализа на теориите за улогата на природата при воспитувањето и развивањето на детето во предучилишна и рана училишна возраст, Класичната теорија на Кампанела за развој на детето преку запознавање на околината, Јан Амос Коменски и запознавање на детето со околината, Класичната теорија на Песталоци за развој на детето преку запознавање на околината, Класичната теорија на Фредрих фребел за развој на детето преку запознавање на околината, Основни аспекти на создавањето на еколошката култура кај децата од предучилишна и рана училишна возраст, Суштински прашања за еколошкото образование и воспитување, Метод на демонстрација, Моделирање, Моделирање на вештачки екосистеми, Значење на метод на моделирање, Игри.		
13	Заемна поврзаност на предметите	Природни науки, Здравствено воспитување		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Метод на усно излагање (објаснување, опишување, ...), Метод на разговор (различни варијанти), демонстрација, илустрација, Метод на работа со текст, Метод на решавање на проблеми, метод на практични работи. Примената на различните методичка апаратура ќе подразбира апликација на полиморфноста во наставниот процес, како и апликација на активното, интерактивно, кооперативно учење.		
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15
		16.3	Пракса: часови	15
17.		17.1.	Проектни задачи: часови	20

	Други форми на активности	17.2.	Самостојни задачи: часови	20	
		17.3.	Домашно учење - задачи	10	
18.	Услови за потпис				
19.	Начин на оценување				
19.1.	Тестови: бодови			40 +20	
19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10	
19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација на наставникот и евалуација од студенти.			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Ставрева Веселиновска С.,	Еколошко воспитување - скрипта за интерна употреба	Универзитете “Гоце Делчев“, Штип
		2.	Ставрева Веселиновска С.,	Еколошко воспитување (Практикум)	Универзитете “Гоце Делчев“, Штип
		3.			
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Elizabeth Rushton	Education for Environmental Sustainability: An Integrated Approach to Teacher Education	Bloomsbury Publishing
		2.	Emily P. Harris	Introduction to Environmental Sciences and Sustainability (Open Textbook Library)	University Of West Florida Pressbooks Pensacola, Florida
		3.			

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Кукларство и сценографија

2.	Код	4FO104226			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	III
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Никола Смилков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/запишан втор семестар			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Применуваат основни концепти на кукларството и сценографијата како уметнички и образовни алатки во работата со деца • Познаваат историски развој и културно значење на кукларството во различни периоди и контексти • Владеат техники за изработка и манипулација на различни видови сценски кукли • Интегрираат кукларство во наставниот процес како иновативен метод за поттикнување на креативноста и изразувањето кај децата • Развиваат педагошки компетенции за водење креативни активности со кукли во образовен контекст • Создаваат стимулативна средина за развој на комуникациски, моторички и социо-емоционални вештини кај децата преку кукларство • Идентификуваат и опишат основни карактеристики на куклата како средство на уметничко и педагошко изразување • Разликуваат видови сценски кукли (марионета, гињол кукла, кукли сенки, кукли на стап, ракавични кукли) според нивните техники и примена 			

		<ul style="list-style-type: none"> • Познаваат теориски аспекти на примената на куклата во образовниот процес • Изработуваат различни типови сценски кукли користејќи соодветни материјали и техники • Дизајнираат и реализираат кратки куклени претстави прилагодени на возраста и потребите на децата • Планираат и спроведуваат креативни игри со кукли во наставен контекст • Креираат методичко - педагошки активности кои интегрираат кукларство за постигнување на образовни цели 		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Вовед во кукларството и сценографијата Историски преглед на кукларството Основи на кукларството Куклата како средство на изразување Видови на сценски кукли</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Марионета ○ Гињол кукла <p>Кукли сенки</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Кукли на стап ○ Ракавични кукли <p>Куклата во наставата Креативни игри Детето со сценската кукла</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	/		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Метод на усно излагање (објаснување, опишување, ...), Метод на разговор (различни варијанти), демонстрација, илустрација, Метод на работа со текст, Метод на решавање на проблеми, метод на практични работи..		
15	Вкупен расположив фонд на време	120		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	2
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	1
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	1
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење - задачи	/
18	Услови за потпис			
19.	Начин на оценување			

	19.1.	Тестови: бодови		30 поени		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		50 поени		
	19.3.	Завршен испит: бодови		20 поени		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата					
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Pokrivka, V	Dete i scenskalutka	Zagreb, Školskaknjiga	1980
		2.	Vukonić-Žunič, J., Delaš, B.	Lutkarski medij u školi	Zagreb, Školskaknjiga	2006
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Županić-Benić, M.	O lutkama i lutkarstvu	Zagreb, Denonad.o.o.	2009
		2.				
3.						

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Ликовна работилница			
2.	Код	4FO104326			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	III
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Никола Смилков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			

10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот		/запишан втори семестар	
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:		Цели на предметната програма (компетенции): Формирање интерес за ликовно изразување. Развивање на креативност а во ликовното изразување. Оспособување на студентите за ликовно истражување	
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје		Содржина на предметната програма: Темелно запознавање со вештините на различните ликовни подрачја -сликање, моделирање, применето обликување Графички дизајн (покана, честитка, плакат и др.) Медиска култура Фотографија Естетско поставување на изложби Компјутерска графика Екологија-ликовна култура	
13	Заемна поврзаност на предметите		/	
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Метод на усно излагање (објаснување, опишување, ...), Метод на разговор (различни варијанти), демонстрација, илустрација, Метод на работа со текст, Метод на решавање на проблеми, метод на практични работи.. Примената на различните методичка апаратура ќе подразбира апликација на полиморфноста во наставниот процес, како и апликација на активното , интерактивно, кооперативно учење	
15	Вкупен расположив фонд на време		120	
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	2
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	1
		16.3	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	1
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење - задачи	/
18	Услови за потпис			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови		30 поени
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		50 поени
	19.3.	Завршен испит: бодови		20 поени
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)

21	Метод на следење на квалитетот на наставата					
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Д,Ордев.	Материјали и техники во наставата по ликовно	Педагошки факултет Скопје	2003
		2.	М.Јакубин	Osnove likovnog jezika i likovne tehnike	Zagreb	1990
	3.	Е. R .Tanay, V. Kulina	Tehnike likovnog izražavanja	Zagreb	1995	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	DK Art School	Introduction to Art Techniques	DK Art School) Paperback	2005
2.		Ian Sidaway	Everything You Ever Wanted to Know About Art Materials	Northwest Regional Education	2000	
3.						

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Подвижни игри			
2.	Код	4FO111126			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	IV
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Билјана Попеска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да стекнат знаења за играта како филогенетско својство на човековата единка; класификации и поделба на детските игри со акцент на подвижните игри, нивно проучување, и примена во			

		<p>функција на образовниот, културниот и општествениот контекст; сознанија за примена на подвижните играта во функција на хармоничен и сестран развој на децата: моторички, социо – емоционален, когнитивен, морален; примена на подвижните игри во насока на воспитно делување на детето и формирање на комплетна личност; сознанија за формите и начините на примена на различни видови на подвижни игри на активноста по физичко воспитание и холистичко учење низ подвижни игри; сознанија за различните видови на подвижни игри и нивна примена во различни услови (сала, училиница, училишне двор, игри на вода и снег); запознавање со улогата на воспитувачот во организација и реализација на подвижните игри, примена на иновативни материјали, опрема и реквизити, мерки за безбедност при игрите.</p>
12.	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Појава и развој на детската игра. Теории за детската игра. • Карактеристики на детската игра и видови детски игри. Дефинирање, карактеристики и поделба на подвижните игри • Значење на подвижните игри за севкупниот детскиот развој; влијание врз моторичкиот, социо – емоционалниот когнитивниот и моралниот развој. • Примена на подвижните игри во воспитно – образовната работа со деца во рамките на задолжителните активности по физичко воспитание, воннаставните активности; • Усвојување на основните фундаментални движечки вештини и нивна примена во подвижни игри. • Штафетни, елементарни и традиционални подвижни игри • Подвижни игри во затворен простор (занимална), подвижни игри на отворено, подвижни игри на снег, во вода и покрај вода. Елементарни подвижни игри како форма на микропауза. • Избор, организација и реализација на подвижните игри. Улогата на воспитувачот при реализација на подвижните игри. • Подвижните игри како средство за воспоставување на интеграциско – корелациски врски меѓу предметните подрачја и можност за холистичко учење низ игра. • Улогата на подвижните игри во воспитно – образовниот процес - подвижните игри во функција на воспитно делување, формирање на комплетна детска личност; социјализација, инклузија и ресоцијализација на специфични

		категории деца, Терапевтска улога на подвижните игри.				
		<ul style="list-style-type: none"> • Материјална база, справи и реквизити за реализација на подвижните игри. 				
13	Заемна поврзаност на предметите	<ul style="list-style-type: none"> • Физичко воспитание со методика 2 • Моторички развој во рано детство 				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Метод на усно излагање, презентации, дискусија, интерактивни техники и методи на учење, практични вежби, семинари и отворени работилници, индивидуални задачи, самостојно учење, самостојно истражување				
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа= 120 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа		
		16.3	Пракса: часови	0 часа		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18	Услови за потпис: Минимум 70% присуство на теоретски предавања и практични вежби. 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа,					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови	40+20 бода (редовност на предавања и вежби, редовни студенти)			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бода			
	19.3.	Завршен испит: бодови	30 бодови			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Попеска, Б	Подвижни игри	Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	2017 год
2.	Perič, D	Više od igre	Aškovič – Београд	2004		

	3.	Малцев, М & Васовиќ, М	Физички развој преку игра	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ - Скопје	2012
		Dowson, A., & Morris, K 2014	Fun and games	Human kinetics, Champaign IL	2014
22.2.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Cláudio Farias, Shane Pill & Linda Griffin	Game-based Approaches in Physical Education	Routledge, New York	2025
	2.	Griffin, L., & Butler, J	Teaching games for understanding	Human kinetics, Champaign IL,	2015
	3	Bronikowska, M., & Laurent, JF	Recall: Games of the past, Sports for Today.	Tafisa	2015
	4.	Ken Edwards & Troy Meston	Yulunga Games	Australian Sports Commission publishing	2008

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Моторички развој во раното детство			
2.	Код	4FO111226			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	IV
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. Д-р Билјана Попеска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да стекнат знаења за: развојот на децата во предучилишна возраст, развојните периоди, теориите за развојот и фактори кои го условуваат развојот со посебен акцент на моторичкиот развој; карактеристиките и особеностите на моторичкиот развој во секоја одделна возраст, фазите во моторичкиот развој, негова поделба и условеност; да стекнат знаења за холистичкиот пристап во			

		<p>развојот на децата, условеност и релации на доменот на моторичкиот развој со останатите развојни домени; да стекнат сознанија за различните форми и содржини за поттикнување на фината и грубата моторика кај децата, визуелната сензација, проприорецепторниот систем и останатите сегменти од моторичкиот развој кај деца во периодот на предучилишно детство; да стекнат знаења за моторичките вештини и нивната манифестација во моторниот простор кај децата.</p>	
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Раст и завој кај децата, развојни периоди и домени, теории за развојот, законитости и фактори кои го определуваат развојот; • Карактеристики на моторичкиот, когнитивниот и социо – емоционалниот развој кај децата во предучилишна и рана училишна возраст и практични импликации на физичкото воспитание во секој развоен период • Моторички развој – поим, дефинирање, теории за моторичкиот развој; модели и пристапи за проучување на моторичкиот развој; • Специфики на моторичкиот развој – развојни периоди и степени, законитости во развојот, динамика на јавување на основните движења; Фази во моторичкиот развој; Елементи на моторичкиот развој (фина моторика, груба моторика); • Содржини и активности за поттикнување на фината моторика кај децата; • Фундаментални движечки вештини (груба моторика) - поделба, манифестација, содржини за нивно развивање, примена и подобрување низ подвижни игри, • Моторички способности кај децата како сегмент од моторичкиот развој (манифестација, поделба, развој, следење и вреднување) • Моторичко учење • Холистички пристап во развојот на децата. Условеност на доменот на моторичкиот развој и поврзаност со останатите развојни домени; • Истражувања за моторичкиот развој кај децата во предучилишна возраст и условеност од останатите развојни сегменти; 	
13	Заемна поврзаност на предметите	<ul style="list-style-type: none"> • Физичко воспитание со методика 1 • Поврзаност постои со дел од содржините од предметите Психологија, Развојна психологија и Предучилишна хигиена 	
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<p>Предавање, презентации, дискусија, дебата, практични вежби, семинари и отворени работилници, индивидуални задачи, самостојно учење, самостојно истражување</p>	
15	Вкупен расположив фонд на време	<p>4 ЕКТС x 30 часа= 120 часа</p>	
16.	Форми на наставните активности	16.1. Предавања- теоретска настава. Часови	30 часа

		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа		
		16.3.	Пракса: часови	0 часа		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење – задачи	15 часа		
18.		Услови за потпис: Минимум 70% присуство на теоретски предавања и практични вежби. 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа,				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		40+20 бода (редовност на предавања и вежби, редовни студенти)		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10 бода		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30 бодови		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. Број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Попеска, Б	Моторички развој во рано детство	Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип	2020 год
		2.	Haywood, K.M & Getchell, N	Life Span Motor Development, 8 th ed.;	Human Kinetics: Champaign, IL, USA	2024
	3.	Goodway, J.D., Ozmun, J.C., & Gallahue, D.L	Understanding Motor Development: Infants, Children, Adolescents, Adults: Infants, Children, Adolescents, Adults	Jones & Bartlett Learning, Burlington, MA	2019	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. Број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Gallahue, D., & Ozmun, J.	Understanding Motor Development: Infants, Children, Adolescents, Adults (6th ed.).	New York: McGraw-Hill.	2006

		2.	Jürimäe, T. & Jürimäe, J.	Growth, physical activity and motor development in prepubertal children.	New York: CRC Press	2001
		3.	Јовановски, Ј	Антропомоторика	Факултет за физичка култура – Скопје	2013
Прилог бр.3				Предметна програма од прв циклус на студии		
1.	Наслов на наставниот предмет		Практична настава 2			
2.	Код					
3.	Студиска програма		Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)		Прв			
6.	Академска година / семестар		година	2026/27	семестар	IV
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити		2 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)		Д-р Деспина Сивевска, редовен професор			
9.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот		услови предвидени со Правилникот за студирање според ЕКТС реализирана Практична настава 1			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:		<ul style="list-style-type: none"> - Да се разбере значењето на планирањето на воспитно-образовната работа во предучилишната институција и неговата улога во професионалниот развој воспитувачите и влијанието врз квалитетот на нивната работа. - Да се оспособат за планирање и програмирање на активностите во детската градинка - Да се запознаат со Програмата за рано учење и развој на конкретни содржини и со активности на децата од групата. - Да се запознаат со начините на корелација и интеграција на содржините од Програмата. - Студентот критички да го следи изведувањето на активностите во градинката и надвор од неа. - Да се оспособи за анализирање на различните стилови на учење и поучување. - Да се запознае со различните облици на соработка со родителите и да стекнат знаења за важноста на воспоставување на партнерски односи со родителите 			

			- стекнување знаења за планирање на работата во групите согласно Стандардите за рано учење и развој и Програмата за рано учење и развој	
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Детската градинка како воспитно-образовна институција, организациска поставеност и содржинска концепираност. Анализа на годишна програма на детска градинка. Професионален развој на кадарот. Комуникација во детската градинка. Анализа на програмата по која се изведува работата во детската градинка/ Центар за ран детски развој. Планирање на работата во градинката согласно Стандардите за рано учење и развој и Програмата за рано учење и развој. Анализа на Дневник за работа на воспитувачи. Анализа на досие на дете (детско портфолио). Објекти за изведување на воспитно-образовната работа. Корелација и интеграција (како се спроведува, пример на активност, придобивки...). Соработка со другите јавни установи и локалната заедница.		
13	Заемна поврзаност на предметите	Предучилишна педагогија, Организација на предучилишна установа, Практична настава 2 и 3, Практична настава-интердисциплинарен проект		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Практична работа; консултации со менторите за пракса; водење дневник за практична работа; изработка на самостојна презентација од извршената пракса. Практичната настава која се реализира од областа на студиската програма е усогласена со: - Правилник за начинот и условите за организирање на практичната настава за студентите (Службен весник на Република Македонија бр.71/09 и 120/10), и - Правилник за начинот и условите за организирање на практична настава за студентите на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип (Универзитетски гласник Број 42, септември 2019).		
15	Вкупен расположив фонд на време	2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа (0+0+2)		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	/
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/
		16.3	Пракса: часови	30
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18	Услови за потпис: Услов за добивање потпис и за стекнување на 2 ЕКТС е реализација на практичната настава предвидена во студиската програма, предаден дневник со евиденција за секојдневните активности потпишан од интерен ментор (од Факултетот) и од екстерен ментор (од предучилишната установа)			
19.	Начин на оценување:			
		Описно	Реализирал/не реализирал	
	19.1.	Тестови: бодови		
19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			

19.3.	Завршен испит: бодови					
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалвација од страна на менторот			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Гр.автори	Програма за рано учење и развој	Скопје:МТСП	2014
		2.	Сивевска, Д.	Практична настава 2: практикум за студентите од насоката предучилишно воспитување	УГД, Факултет за образовни науки	2020
		3.	МТСП	Закон за заштита на децата	Скопје:МТСП	
		4		Педагошка евиденција и документација на менторските градинки		
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Гр.автори	Прирачник за воспитувачи (Примена на стандардите за рано учење и развој)	Скопје:МТСП	2014
		2.	Гр.автори	Стандарди за рано учење и развој кај деца од 0 до 6 години	Скопје:МТСП	2009
		3.		Правилник за начинот и условите за организирање на практичната настава за студентите	Службен весник на Република Македонија бр.71/09 и 120/10	
		4		Правилник за начинот и условите за организирање на практична настава за студентите на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип	Универзитетски гласник Број 42, септември 2019	

Прилог бр.3		Предметна програма од првциклус на студии	
1.	Наслов на наставниот предмет	Ликовно воспитание и образование со методика 2	

2.	Код	4FO109726			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8 ЕКТС кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Никола Смилков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p><i>Наставната единица придонесува во развојот на следните опити и специфични компетентности:</i></p> <p>Стекнување на знаење од подрачјето ликовна култура. Да се запознаат со ликовните развојни фази Да се запознаат со законитостите на ликовните творечки способности на децата. Да се запознаат со елементите и содржините на ликовното изразување Развој на личните способности за ликовно изразување. Стекнување способност за креирање на воспитно - образовниот процес со ликовно-методички елементи Оспособување за евалуација и самоevaluација.</p>			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p><i>Наставната единица придонесува во развојот на следните опити и специфични компетентности:</i></p> <p>ПОИМИ И ЦЕЛИ НА МЕТОДИКА НА ЛИКОВНОТО ВОСПИТАНИЕ ЗНАЧЕЊЕ НА ЛИКОВНОТО ВОСПИТАНИЕ ЛИКОВНА ПИСМЕНОСТ РАЗВОЈ НА МЕТОДИКАТА НА ЛИКОВНО ОБРАЗОВАНИЕ РАЗВОЈ НА ДЕТСКОТО ЛИКОВНО ИЗРАЗУВАЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Фази во развој на детското ликовно изразување • 2-4 години: Чкртаници • 4-7 години: Пред-шематска фаза • 6-9 години: Шема • 9-11 години: Интелектуален реализам, Фаза на група • 11-13 години: Визуелен, оптички реализам • 14-16 години: Период на одлука <p>ЛИКОВНИ ТИПОВИ ДЕЦА</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ликовни типови деца во однос на психичките карактеристики • Ликовни типови деца во однос на афинитетот кон одреденликовен израз 			

		<p>МЕТОДСКО-ДИДАКТИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИЗВЕДУВАЊЕНА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНИОТ ПРОЦЕС ПО ЛИКОВНО ВОСПИТАНИЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Специфичности на наставата по ликовно воспитание • Принципи во реализација на наставата по предметот ликовновоспитание • Форми на работа во наставата по ликовно воспитание • Методи на работа во наставата по ликовно воспитание • Современи методи во реализација на наставата по ликовно воспитание <p>ПЛАНИРАЊЕ ВО ЛИКОВНОТО ВОСПИТАНИЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Глобално планирање • Годишно планирање • Дневно планирање <p>АСПЕКТИ НА ПРОЦЕНУВАЊЕ, ВРЕДНУВАЊЕ И СЛЕДЕЊЕ НА ЛИКОВНИ ТВОРБИ НА ДЕЦАТА</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ликовното воспитание и креативноста • Улога, работа и усовршување на особините на наставникот во реализација на ликовното образование • Изложби на детски творби, организација на приредби, соработка со родителите, музеите и галериите 		
13	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<p>Методи на учење: Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.</p>		
15	Вкупен расположив фонд на време	8ЕКТС x 30 часа = 240 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	45 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа
		16.3	Пракса: часови	60 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	40 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	35 часа
18	Услови за потпис			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40+30бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови	20 бодова	

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Рауник, М.	Методика на ликовно воспитание	Педагошки факултет „Св. КлиментОхридски“ –Скопје	2018
		2.	Филипович, С	Методика ликовногваспитања и образовања	Универзитет уметности у БеоградKlett	2011
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Grgurić, J.	Vizualno – likovni odgoj i obrazovanje	EDUCAZagreb	1996
		2.				
		3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Физичко воспитание со методика 1			
2.	Код	4FO109826			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Билјана Попеска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			

10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Цел на наставната програма по Физичко и здравствено образование со методика е студентите да стекнат знаења за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • значењето и улогата на физичкото воспитание и физичката активност за правилниот раст и развој на децата во предучилишна возраст; • целите и задачите на физичкото воспитание и методиката на физичко воспитание, поврзаноста со кинезиологијата и останатите научни дисциплини; • знаења за структурата на телесните вежби, процесот на формирање на моторички навики, карактеристиките, манифестацијата и развојот на моторичките способности кај децата; • сознанија за концептот на физичка писменост и неговата имплементација во воспитно – образовниот процес • да стекнат знаења за различните форми на примена на фундаменталните движечки вештини кај децата преку нивна практична реализација; • да се оспособат за практична изведување реализација на содржините по физичко воспитание; • формирање на позитивни ставови кон физичкото воспитание преку стекнување сознанија за позитивното влијание на физичкото вежбање врз сите аспекти од човековиот антрополошки простор, влијанието врз севкупниот развој на личноста.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Местото, улогата и значењето на физичкото В и О во системот на предучилишно воспитание - историски контекст, моментални состојби; цели и задачи на физичкото воспитание; местото на ФВ во курикулумите за предучилишно воспитание на развиените земји. • Методика на физичко воспитание и образование – поим, улога, значење; предмет, цел и задачи. Поврзаност на методиката на физичко воспитание со другите научни дисциплини. • Основни поими, содржини и средства во физичкото воспитание; Концепт на физичка писменост и форми на интеграција во воспитно – образовниот процес • Биомеханичка анализа на физичките вежби, структурирање и класификација на телесните вежби. • Учење на телесните движења – формирање на моторни навики, структура на процесот на обучување, нивоа на регулација. • Развојни карактеристики на децата во предучилишна возраст – раст и развој, развојни фази (периоди, систематизација), законитости на развојот; холистички пристап во развојот - карактеристики на физичкиот, моторичкиот развој, социо – емоционален развој. • Влијание на телесното вежбање врз организмот – кардиоваскуларен, респираторен, дигестивен систем, ЦНС, локомоторен систем, ендокрин систем.

		<ul style="list-style-type: none"> • Моторички способности кај деца во предучилишна возраст- дефинирање, поделба, развој, манифестација, следење и вреднување. • Интегрален развој на децата од аспект на физичкото воспитание, влијание на телесното вежбање врз детскиот организам. Воспитно влијание преку содржини и активности од физичко воспитание. • Запознавање и практична реализација на содржини од физичкото воспитание – природни форми на движење: одење и трчање; скокање; фаќање, додавање и фрлање; дигање и носење; качување и симнување; надвлекување, потиснување и туркање; вежби за подвижност и спретност; танцови и народни игри; елементарни и штафетни игри; организирано поставување, вежби за обликување на телото 		
13	Заемна поврзаност на предметите	<ul style="list-style-type: none"> • Физичко воспитание со методика 2 • Моторички развој во рано детство • Подвижни игри 		
14	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Метод на усно излагање, презентации, дискусија, интерактивни техники и методи на учење, практични вежби, примена на интерактивни техники и методи на учење, индивидуални задачи, самостојно учење, самостојно истражување		
15	Вкупен расположив фонд на време	8 ЕКТС x 30 часа= 240 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа
		16.3.	Пракса: часови	30 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	30 часа
18	<p>Услови за потпис: Минимум 70% присуство на теоретски предавања и практични вежби. Пополнет практикум и комплетирани индивидуални задачи 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа,</p>			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40+20 бода (редовност на предавања и вежби, редовни студенти)	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бода	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30 бодови	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)			
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Попеска, Б	Физичкото воспитание и образование кај деца од предучилишна и рана училишана возраст	Универзитет „Гоце Делчев“ Е - скрипта	2012
		2.	Малцев, М	Методика на физичко образование	Педагошки факултет „Св.Климент Охридски“ - Скопје	2011
		3.	Јовановски, Ј	Антропомоторика	Факултет за физичка култура - Скопје	2013
			Prskalo, I	Osnove kineziologije	Visoka učiteljska škola u Petrinji.	2004
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Haywood, K.M & Getchell, N	Life Span Motor Development, 8 th Edt	Human Kinetics: Champaign, IL, USA	2024
		2.	Goodway, J.D., Ozmun, J.C., & Gallahue, D.L	Understanding Motor Development: Infants, Children, Adolescents, Adults: Infants, Children, Adolescents, Adults	Jones & Bartlett Learning, Burlington, MA	2019
		3	Petterson, C	Infancy and childhood	McGraw – Hill Higher Education	2009A
		4.	Kukolj, M	Antropomotorika	Fakultet za sporta I fizičkog vaspitanja-Beograd	2006
			Тодоровски, Д	Методика на физичко образование	Педагошки факултет -Штип	2007

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Методика по развој и култура на говор 1

2.	Код	4FO109926			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Кирил Барбареев			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот				
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Целта на методиката на воспитно-образовната работа по култура на говорот е да придонесе во оспособувањето на воспитувачите (наставниците) за современа и продуктивна воспитно-образовна работа со децата од предучилишната возраст. Оперативните задачи на методиката по култура на говорот се:</p> <ul style="list-style-type: none"> • воспитувачите (наставниците) да ја усвојат методската теорија како ориентација и раководство за самостојна и творечка воспитно-образовна работа во развитокот на: (1) гласовната страна на говорот, (2) збогатувањето на речникот, (3) култивирањето на граматички правилниот говор, (4) негувањето на поврзаното изразување, (5) негувањето на изразните својства на говорот и комуникацијата и (6) разработката на уметничките текстови со предучилишните деца; • да ги запознаат современите настојувања на науката за иновирање на воспитно-образовната практика; • практично да ги воведат во елементарна педагошко-истражувачка дејност; 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> - ПРИРОДА НА МЕТОДИКАТА - РАСТ И РАЗВОЈ НА ДЕТЕТО НА ВОЗРАСТ ОД 3 ДО 8 ГОДИНИ - РАЗВОЈ НА ГОВОРОТ - КАРАКТЕРИСТИКИ НА ДОБРИОТ ГОВОР - МЕТОДИКА НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА РАБОТА - ПО РАЗВОЈ И КУЛТУРА НА ГОВОРОТ 			

			<ul style="list-style-type: none"> - ПЛАНИРАЊЕ НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА РАБОТА - РАЗРАБОТКА НА УМЕТНИЧКИ ТЕКСТОВИ - ГОВОРНО - ЈАЗИЧНИ НАРУШУВАЊА - УЛОГАТА НА ВОСПИТУВАЧОТ ВО ПОТТИКНУВАЊЕТО НА РАЗВОЈОТ НА ГОВОРОТ И ПРЕВЕНЦИЈАТА НА НАРУШУВАЊАТА НА ГОВОРНО ЈАЗИЧНАТА КОМУНИКАЦИЈА КАЈ ДЕЦАТА ОД 3 ДО 8 ГОДИНИ - ДЕЦАТА ВО ДИГИТАЛНО ВРЕМЕ 	
13.	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Метод на дискусија; Метод на демонстрација и илустрација; Метод на проблемска ситуација; Кооперативно учење	
15.	Вкупен расположив фонд на време		6 ЕКТС x 30 часа= 180 часа	
16.	Форми на наставните активности	Предавања-теоретска настава. часови	Предавања- теоретска настава. часови	2
		Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	1
		Пракса: часови	Пракса: часови	1
17.	Други форми на активности	Проектни задачи: часови	Проектни задачи: часови	1
		Самостојни задачи: часови	Самостојни задачи: часови	1
		Домашно учење - задачи	Домашно учење - задачи	1
18.	Услови за потпис			
19.	Начин на оценување		Комбинирано (усно и писмено)	
	19.1.	Тестови: бодови	40	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти	
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература		

	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Кирил Барбареев ,Елена Ташкова	МЕТОДИКА НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА РАБОТА ПО РАЗВОЈ И КУЛТУРА НА ГОВОРОТ КАЈ ДЕЦАТА ОД 3 ДО 8 ГОДИНИ	Издавач: Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	2020
	2.				
	3.				
	4.				
22.2.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Конвенција за заштита на правата на децата			
	2.	Виготски, Л.,	Избор на делата, Книга 2,	Скопје, Просветно дело,	1988
	3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методика по развој и култура на говор 2			
2.	Код	4FO110026			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Кирил Барбареев			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот				
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Целта на методиката на воспитно-образовната работа по култура на говорот е да придонесе во оспособувањето на воспитувачите (наставниците) за современа и продуктивна воспитно-образовна работа со децата од предучилишната возраст.			

		<p>Оперативните задачи на методиката по култура на говорот се:</p> <ul style="list-style-type: none"> • воспитувачите (наставниците) да ја усвојат методската теорија како ориентација и раководство за самостојна и творечка воспитно-образовна работа во развитокот на: (1) гласовната страна на говорот, (2) збогатувањето на речникот, (3) култивирањето на граматички правилниот говор, (4) негувањето на поврзаното изразување, (5) негувањето на изразните својства на говорот и комуникацијата и (6) разработката на уметничките текстови со предучилишните деца; • да ги запознаат современите настојувања на науката за иновирање на воспитно-образовната практика; • практично да ги воведат во елементарна педагошко-истражувачка дејност; 	
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> - ПРИРОДА НА МЕТОДИКАТА - РАСТ И РАЗВОЈ НА ДЕТЕТО НА ВОЗРАСТ ОД 3 ДО 8 ГОДИНИ - РАЗВОЈ НА ГОВОРОТ - КАРАКТЕРИСТИКИ НА ДОБРИОТ ГОВОР - МЕТОДИКА НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА РАБОТА - ПО РАЗВОЈ И КУЛТУРА НА ГОВОРОТ - ПЛАНИРАЊЕ НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА РАБОТА - РАЗРАБОТКА НА УМЕТНИЧКИ ТЕКСТОВИ - ГОВОРНО - ЈАЗИЧНИ НАРУШУВАЊА - УЛОГАТА НА ВОСПИТУВАЧОТ ВО ПОТТИКНУВАЊЕТО НА РАЗВОЈОТ НА ГОВОРОТ И ПРЕВЕНЦИЈАТА НА НАРУШУВАЊАТА НА ГОВОРНО ЈАЗИЧНАТА КОМУНИКАЦИЈА КАЈ ДЕЦАТА ОД 3 ДО 8 ГОДИНИ - ДЕЦАТА ВО ДИГИТАЛНО ВРЕМЕ 	
13	Заемна поврзаност на предметите		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<p>Метод на дискусија; Метод на демонстрација и илустрација; Метод на проблемска ситуација; Кооперативно учење</p>	
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа= 180 часа	
16.	Форми на наставните активности	Предавања-теоретска настава. часови	2

		Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	1		
		Пракса: часови	Пракса: часови	1		
17.	Други форми на активности	Проектни задачи: часови	Проектни задачи: часови	1		
		Самостојни задачи: часови	Самостојни задачи: часови	1		
		Домашно учење - задачи	Домашно учење - задачи	1		
18	Услови за потпис					
19.	Начин на оценување Комбинирано (усно и писмено)					
	19.1.	Тестови: бодови		40		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Кирил Барбареев ,Елена Ташкова	МЕТОДИКА НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА РАБОТА ПО РАЗВОЈ И КУЛТУРА НА ГОВОРОТ КАЈ ДЕЦАТА ОД 3 ДО 8 ГОДИНИ	Издавач: Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	2020
		2.				
		3.				
		4.				
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Конвенција за заштита на правата на децата			
		2.	Виготски, Л.,	Избор на делата, Книга 2,	Скопје, Просветно дело,	1988

		3.				
--	--	----	--	--	--	--

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Физичко воспитание со методика 2			
2.	Код	4FO110126			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Билјана Попеска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Предуслов за испите: слушан и положен испит од Физичко воспитание со методика 1; успешно реализирани активности по физичко воспитание во детски установи.			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Цел на наставната програма по Физичко воспитание со методика 2 е студентите да се оспособат за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Самостојно планирање, подготовка и практична реализација на активност по физичко воспитание и останати форми на физичка активност. • Да стекнат знаења за правилната примена на методите на воспитно – образовна работа, принципите и организациските форми на активноста по ФВ. • Да стекнат знаења за правилно планирање и организирање на активности во физичко воспитание во ДУ, како и организирање на воннаставни активности и активности во соработка со родителите • Да стекнат сознанија за можностите за поттикнување на холистичко учење преку физичко воспитание и влијанието врз сестраниот развој на децата, во релација со содржините од другите воспитни подрачја; • Да стекнат сознанија за формите и начините следење на морфолошкиот и моторичкиот развој на децата во предучилишна возраст. • Основни сознанија за телесните деформитети кај децата и можност за нивна превенција преку содржини од ФЗО. <p>*Методичката пракса која е составен дел од овој наставен предмет ќе се изведува во детските градинки, во различни возрастни групи под водство на одговорен воспитувач, татор од детската градинка и универзитетскиот професор</p>			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со	Содржина на предметната програма			

	резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Структура на активноста по физичко воспитание, видови оптоварување, тип на активности. • Организациски форми на активноста по физичко воспитание и организациски форми на физичкото воспитание, методи на воспитно – образована работа и принципи. • Планирање и подготовка на активноста по физичко воспитание (макро, микро и дневно планирање), имплементација на стандардите за ран детски развој со содржините по ФВ. • Планирање, организација и реализација на алтернативни форми на физичка активност на отворен простор и занимална. • Мерки за безбедност на активностите по физичко воспитание. • Примена на справи, реквизити, материјална база за реализација на содржините по ФВ во детските градинки. • Примена на ИКТ во реализацијата на содржините по ФВ во детските градинки. • Следење и вреднување на морфолошкиот и моторичкиот развој на децата во предучилишна возраст. • Телесни деформитети кај деца и превенција од нивна појава со примена на содржини од ФЗО. 		
13	Заемна поврзаност на предметите	<ul style="list-style-type: none"> • Физичко воспитание со методика 1 • Подвижни игри • Дидактика • Останатите методици 		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Метод на усно излагање, презентации, дискусија, интерактивни техники и методи на учење, практични вежби, хоспитација, кооперативно учење, примена на интерактивни техники и методи на учење и рефлексција, индивидуални задачи, самостојно учење, самостојно истражување		
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа= 180 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	45 часа
		16.3	Пракса: часови	45 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	15 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	30 часа
18	Услови за потпис: Минимум 70% присуство на теоретски предавања и практични вежби. Пополнет практикум и комплетирани индивидуални задачи (реализирани активности во ДУ), 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми,			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40+20 бода (редовност на предавања и вежби, редовни студенти)	

	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10 бода		
	19.3.	Завршен испит: бодови			30 бодови		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода			6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода			7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература						
	22.1.	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Попеска, Б	Физичкото воспитание и образование кај деца од предучилишна и рана училишна возраст	Универзитет „Гоце Делчев“ Е - скрипта	2012	
		2.	Клинчаров, И., Попеска, Б.	Практикум по основи на физичко воспитание со методика	Универзитет „Гоце Делчев“	2011	
		3.	Дамовска, Л., Шеху, Ф., Јанева, Н., Палчевска, С., Самарциска Панова, Љ	Стандарди за рано учење и развој кај деца од 0 до 6 години	УНИЦЕФ	2009	
		4.	Малцев, М	Методика на физичко образование	Педагошки факултет „Св.Климент Охридски“- Скопје	2011	
		5.	Тодоровски, Д	Методика на физичко образование	Педагошки факултет -Штип	2013	
		22.2.	Дополнителна литература				
			Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
			1.	Findak, V.	Metodika tjelesne I zdravstvene kulture	Skolska knjiga, Zagreb	2003
2.	Lorger, M; Findak, V & Prskalo, I.	Kineziološka metodika: vježbe: priručnik za praćenje vježbi	Učiteljski studij. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	2013			

		3.	Ennis, C.D (Eds), Armour, K., Chen, A., Garn, C., Mauerberg, E., Penney, D, Silverman, M., Solomon, S., & Tinning, R	Routledge handbook of physical education Pedagogies	Routledge, Taylor and Francis group: London & New York	2017
		4.	Mitchell, A.S., & Walton – Fissette, J, 2 nd Edition	The Essentials of Teaching Physical Education Curriculum, Instruction, and Assessment	Human Kinetics: Champaign, IL, USA	2021
		5.	Colvin, V., Egner Markos, E.M., & Walker, P,	Teaching Fundamental Motor Skills	Teaching Fundamental Motor Skills by A. Vonnie Colvin, Nancy J. Egner Markos and Pamela J. Walker	2022

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методика на развој на почетни математички поими 1			
2.	Код	4FO110226			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Снежана Јованова-Митковска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Согласно Правилникот за студирање, изработена и одобрена проектна задача, реализирани активности во ДУ			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Запознавање со предметот, задачите на методиката на развој на почетни математички поими ➤ Стекнување на сознанија за психолошките и логичките основи на воспитно-образовната работа по математика; ➤ Запознавање со спецификите на сознајниот процес диверзитетот кај децата од предучилишна возраст; ➤ Запознавање со дидактичко-методските особености на воспитно-образовниот процес; 			

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Оспособување на студентите за примена на различните методи и модели на работа во развивање на почетните математички поими и различните облици на современа организација на развивање на почетните математички поими; ➤ Оспособување на студентите за конкретизација на дидактичко методичките барања во планирање и подготовка на активности насочени кон развивање на почетни математички поим ➤ Оспособување за примена на соодветни стратегиите на следење на постигнувањата на децата 	
12.	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p> <p>* Методичката пракса од овој наставен предмет ќе се изведува во предавални на факултет, како и вежбалните – предучилишните установи и основните училишта, во конкретни одделенија под водство на предметниот наставник, татор, ментор наставник од ДУ,ОУ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Значење и улога на предучилишното воспитание и образование ➤ Математика-Зошто? Значење на математиката и математичкото образование ➤ Историски развој на математиката ➤ Каква наука е Методиката/Методиката на развој на почетни математички поими? ➤ Поврзаност на методиката на развој на почетни математички поими со другите науки/научни дисциплини ➤ Математика со децата од предучилишна возраст, цели и задачи ➤ Програмски содржини од математика ➤ Психолошки и логички основи за развој на почетни математички поими, можности на предучилишното дете; математички поими ➤ Активности и видови активности за развој на почетни математички поими ➤ Креативна и стимулативна средина за равој и учење на математички поими ➤ Математички поим ➤ Логичко мисловни операции неопходни за развој на почетни математички поими ➤ Планирање на в.о. работа од математика ➤ Изработка на дневни оперативни планови 	
13	Заемна поврзаност на предметите	Психологија, Педагогија, Дидактика, Математика	
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<p>Метод на усно излагање, презентации, примена на интерактивни техники и методи на учење; користење на ИТ во реализација на активностите (предавања, вежби), примена на разновидни социјални облици на работа</p> <p>Примената на различните методичка апаратура ќе подразбира апликација на полиморфноста во наставниот процес, како и апликација на активното, интерактивно, кооперативно учење</p>	
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа	
16.	Форми на наставните активности	16.1. Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2. Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3. Пракса: часови	30 часа

17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	15 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	45 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	45 часа		
18	Услови за потпис Минимум 70% од превидениот фонд на часови, изработена и предадена проектна задача, реализирани наставни часови					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови	40 + 20			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10			
	19.3.	Завршен испит: бодови	30			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација, самоевалуација од студентит				
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Tatković, N.	Metodika upoznavanja okoline i početnih matematičkih pojmova 1	Pula: FOOZ	2024
		2.	Јованова-Митковска С.	Методика на развој на почетни математички поими	Штип: УГД	2018
		3.	Дејич, М.	Методика развијања почетних математичких појмова	Београд: Учитељски факултет	2015
		4.	Министерство за образование и наука	Програма за рано учење и развој, Наставна програма по математика за прво одделение	Скопје: БРО	
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Макашевска В.	Методика на воспитно-образовна работа по математика 1 (интерна скрипта)	Скопје: Приватно издание	2016
2.		Крос К. и др.	Учење математика во раното детство	Скопје: Арс Ламина	2016	

		3.	Fošnarič, S.	Didaktika matematike za zgodnje učenje	Ljubljana: Pedagoška fakulteta UL	2021
--	--	----	--------------	--	-----------------------------------	------

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методика на запознавање на околината 1			
2.	Код	4FO110326			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Д-р Деспина Сивевска, редовен професор			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	услови предвидени со Правилникот за студирање според ЕКТС положен испит од Дидактика 1 и 2			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>да се оспособат да ги препознаваат карактеристиките во развојниот период кај децата од раното детство (2-6 години);</p> <p>да умеат да ги применуваат стандардите за рано учење и развој почитувајќи ја индивидуалноста на детето;</p> <p>да се запознаат со начинот на изведба на воспитно-образовната работа по запознавање на околината;</p> <p>да се оспособат за непречено вклучување во реализацијата на програмските содржини од ова воспитно-образовно подрачје;</p> <p>да стекнат способности за интердисциплинарно поврзување на содржините;</p> <p>да креира и применува соодветни дидактички средства и да ги користи во насочените активности;</p> <p>да развие организациски способности, комуникативни и ораторски вештини, педагошко водење на групата.</p>			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Поим, предмет и задачи на методиката • Развој на идеите за предучилишното воспитание на децата и за воспитно-образовното подрачје по природа и општество • Врската на методиката на запознавање на околината со другите науки • Корелација и интеграција на воспитно-образовното подрачје по природа и општество со другите воспитно-образовни подрачја • Карактеристики на детскиот развој (педагошко-психолошки основи на сознавањето на природата и општеството од страна на децата во предучилишна возраст) 			

			<ul style="list-style-type: none"> • Стандарди за ран детски развој • Учењето на децата од предучилишна возраст и доживување на реалноста • Избор и распоред на содржините по воспитно-образовната работа по природа и општество • Структура и карактеристики на програма за воспитно-образовната работа во ДГ • Форми на работа со децата од предучилишна возраст • Методи на воспитно-образовната работа по природа и општество • Принципи на воспитно-образовната работа по природа и општество • Видови на активности со децата од предучилишна возраст • Планирање и видови планирање на воспитно-образовната работа по природа и општество <p>*Методичката пракса која е составен дел од овој наставен предмет ќе се изведува во детските градинки, во различни возрастни групи под водство на одговорен воспитувач, татор, ментор од детската градинка.</p>	
13	Заемна поврзаност на предметите		Психологија, Основи на педагогија; Дидактика 1 и 2, Практична настава 3; Практична настава- интердисциплинарен проект; Основи на природните науки; Еколошко воспитание; Предучилишна хигиена, Методика на запознавање на околината 2	
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, самостојно учење, употреба на електронско учење во наставата и вежбите, самостојно истражување (интернет, библиографија, библиотека, медиуми и сл.)	
15	Вкупен расположив фонд на време		6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа (2+2+1)	
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30
		16.3	Пракса: часови	30
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	15
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15
		17.3.	Домашно учење - задачи	30
18	Услови за потпис: Услови предвидени со Правилникот за студирање според ЕКТС			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40+20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (С)	
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (В)	
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата			
22.	Литература			
	Задолжителна литература			
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
	Година			
	22.1.	1.	Сивевска, Д.	Методика на воспитно-образовната работа по запознавање на околината - скрипта
		2.	Колонцовски, Б.	Методика на воспитно – образовна работа по природа и општество
		3	Група автори	Стандарди за рано учење и развој кај деца од 0-6 години
		4.	Гр.автори	Програма за рано учење и развој
				УГД, Факултет за образовни науки
				Битола: Универзитет „Св. Климент Охридски“
				Скопје: Министерство за труд и социјална политика
				2020
				2010
				2009
			2014	
Дополнителна литература				
Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	
Година				
22.2.	1.	Сивевска, Д.	Методика на воспитно-образовната работа по запознавање на околината - практикум	
	2.	Група автори	Примена на стандардите за рано учење и развој (добри практики за поттикнување на раното учење кај малите деца)	
	3.	Колонцовски,Б.	Детето истражувач во природата	
	4.	Дончовска, Д,	Методика на запознавање на природата и општествената средина	
			УГД, Факултет за образовни науки	
			Скопје: Министерство за труд и социјална политика	
			Битола: Универзитет „Св. Климент Охридски“	
			Скопје: Универзитет „Кирил и Методиј“	
			2020	
			2002	
			1988	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методика на работа со деца со ПОП			
2.	Код	4FO105426			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	V

7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Доц. д-р Јадранка Рунчева
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> • Запознавање на студентите со карактеристиките на децата со посебни образовни потреби; • Развивање на емпатија и професионална етика: Поттикнување на позитивни ставови кон децата со ПОП и поддршка на нивното право на еднакви можности за образование • Оспособување на студентите за воочување и препознавање на децата со посебни образовни потреби. • Познавање со основните законитости и принципи на образование на децата со посебни образовни потреби; • Оспособување за тимска работа. • Стекнување на знаења и разбирање за начините за воспоставување на партнерство со семејството. • Запознавање со формите, методите и средствата за воспитно образовна работа со деца со ПОП. Примена на различни методи и техники: Развивање стратегии за ефективно учење и поддршка на децата со ПОП, користејќи соодветни дидактички материјали и асистивни технологии. • Оспособување на студентите за планирање, организирање, реализирање и евалвирање на наставата и воннаставните активности во инклузивни училници. • Оспособување за изработка на Индивидуални – образовни планови за работа со деца со посебни образовни потреби.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Посебните потреби на учениците како образовно – воспитен концепт – теориски основи на успешните дидактичко – методички пристапи во работата со ученици со ПОП (Монтесори, Валдорф, МАПС метод, активно учење, кооперативно учење); • Деца со посебни потреби и нивниот развој, • Специфични развојни пореметувања во учењето и однесувањето; • Права и потреби на децата со пречки во развојот; • Асистивна технологија и нејзина улога во образовниот процес. • Дијагностика и индивидуализација на образовниот процес (Процес на идентификација и проценка на ПОП, Креирање

		<p>на индивидуални образовни планови (ИОП), Прилагодување на наставните активности и средината во согласност со индивидуалните потреби на детето.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Третманот на децата со посебни потреби, законска рамка, организација и реализација на воспитно-образовната работа со децата со посебни потреби; • Организациони облици на работа со деца со пречки во развојот –индивидуализација на воспитно – образовната работа во воспитните групи; • Организација на групна, индивидуална и индивидуализирана работа преку задолжителни и воннаставни активности; • Следење и вреднувања на образовните постигнувања на учениците со ПОП; • Однос: дете со посебни потреби – семејство; • Однос: дете со посебни потреби – врсници; • Однос: дете со посебни потреби – наставник/воспитувач; • Однос: дете со посебни потреби – стручни соработници; • Како да се подготви училиштето за децата со посебни потреби; • Соработка со дефектолошки, здравствени и други установи во кои се реализира хабилитационо – рехабилитациони и корективна работа; • Деца со посебни образовни потреби во образовниот систем во Светот, Европа и Македонија • Практична работа и студии на случај (Примери од практиката: работа со деца со ПОП во градинки, Набљудување и анализа на успешни методи, Разработка на сопствен методички пристап во симулации и реални услови). 		
13	Заемна поврзаност на предметите	Инклузивно образование ги дава Основите на инклузијата во образовниот процес. Знаењата од овој предмет се важна основа за надоградување на знаењата на студентите со сознанијата од предметот Методика на работа со деца со ПОП		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот			
15	Вкупен расположив фонд на време	Предавања, дискусии, индивидуална и групна работа, работилници, практични вежби, самостојно учење, домашни работи,		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови 15 недели x 2 часа = 30 часа)	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови (15 недели x 1 час = 15 часа)	15 часа
		16.3	Пракса: часови	15 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	15 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа

18	Услови за потпис Редовност и активност на предавањата и вежбите				20 бодови	
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30 бодови	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.	Diane Pedrotty Pedrotty Bryant Brian R. R. Bryant Deborah D. D. Smith	Teaching Students With Special Needs in Inclusive Classrooms	SAGE Publications	2019	
	2.	Hornby, G.	Understanding special educational needs: A guide for practitioners in early years education	Routledge	2018	
	3.	Арсић, Р., Ђорђевић, С., Ковачевић, Ј.	Методика рада са децом са посебним потребама-практикум, помоћни универзитетски уџбеник за студенте учитељског факултета, Универзитет у Приштини,	Учитељски факултет у Призрену - Лепосавић	2010	
	4.	S. Hrnjica и други автори	Škola po meri deteta – Priručnik za rad sa učenicima redovne škole koji imaju teškoće u razvoju	Institut za psihologiju	2008	
	5.	Biondić, I.	Integrativna pedagogija: Odgoj djece s posebnim potrebama	Zagreb: Školske novine	1993	
	6.	Hrnjica и соработници	Ometeno dete (odabrana poglavlja)	Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd	1990	
	22.2.	Дополнителна литература				
Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година		

	1.	Popadić R.	Specijalna pedagogija sa metodikom	Filozofski fakultet univerziteta u istočnom Sarajevu	2006
	2.	Ераковић, Т.	Основи специјалне педагогија са методиком-учбеник за учителие и васпитаче,	Универзитет У Новом Саду, УФ у Сомбору, Сомбор	2002
	3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Компаративна педагогија			
2.	Код	4FO103326			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв степен			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Јадранка Рунчева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Студентите да се воведат во научно мислење и рационално толкување на важните теориско-епистемиолошки проблеми на компаративната педагогија; Студентите да стекнат основни знаења за состојбата и тенденциите во развојот на компаративната педагогија и воспитно – образовните системи во светот;</p> <p>Да се стекнат со основни знаења и разбирање за причините за настанување на современите педагошки правци, модерните теориски стремежи во педагогијата.</p> <p>Запознавање на студентите со основните карактеристики на различните современи педагошки правци и теориските системи со истакнатите претставници на поедини правци.</p> <p>Да се оспособат за споредување на третманот и поставеноста на педагогијата кај нас и во светот;</p> <p>Да се оспособат за компаративен пристап во истражувањата на воспитно-образовните проблеми.</p>			

		<p>Да се оспособат за критичко и аналитичко мислење, како и за правење на проценки на карактеристиките на поедини образовни системи. Оспособување на студентите за препознавање на предностите и слабостите на меѓународните компаративни истражувања.</p>		
12.	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<p>Компаративната педагогија во системот на педагошки научни дисциплини; Историски развој и промена на парадигмите, различните концепции во компаративната педагогија; Сличности и разлики во сфаќањето и примената на компарацијата; Теоретски основи на компаративната педагогија, почетоци на компаративното проучување на образованието; предмет, цел и задачи на компаративната педагогија; Односот на компаративната педагогија со другите науки; Методолошките основи на истражување во компаративната педагогија; функција и логичка структура на компаративниот метод; критериуми за компарација на образовните системи; видови компаративни истражувања; проблеми, перспективи и нови трендови во развојот на воспитанието и образованието во Светот, Европа и кај нас; Глобализациски предизвици и предвидување на понатамошниот развој на оваа педагошка дисциплина. Системи: Предучилишното образование во развиените западни земји Концептот на основното образование во Европа и САД Современи системи за средно образование во некои европски земји и во САД Реформски тек на високото образование: традиција и предизвици на Болоњскиот процес Современи текови во образованието на учители и наставници Специфични пристапи на усовршување на учителите и наставниците Современи тенденции на образование на возрасните во некои европски земји и САД</p>		
13	<p>Заемна поврзаност на предметите</p>			
14.	<p>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</p>	<p>Предавања, дискусии, индивидуална и групна работа, работилници, практични вежби, самостојно учење</p>		
15	<p>Вкупен расположив фонд на време</p>	<p>4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа</p>		
16.	<p>Форми на наставните активности</p>	16.1.	<p>Предавања- теоретска настава. часови (15 недели x 2 часа =30 часа)</p>	30 часа
		16.2.	<p>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови (15 недели x 1 часа =15 часа)</p>	15 часа

		16.3	Пракса: часови	10 часа		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
		редовноста на предавањата и вежбите			20 бодови	
18	Услови за потпис					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		40 бодови		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10 бодови		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30 бодови		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Миовска-Спасева, С	Компаративна педагогија	Филозофски факултет - Скопје	2012
		2.	Kulić, Radivoje	Komparativna pedagogija – teorija, sistemi, reforme	Beograd, Banja Luka	2011
		3.	Vukasovic, A	Pedagogija	MI	2001
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Vrcelj, Sofija	U potrazi za identitetom –iz perspective komparativne pedagogije	Rijeka	2005
		2.				
		3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Мултикултурно и интеркултурно образование
2.	Код	4FO104026
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување

4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Даниела Коцева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик / Англиски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да се развие интеркултурна компетентност кај студентите и разбирање на културната разновидност како вредност; • Да се стекнат знаења за поимите култура, мултикултурализам, интеркултурализам, етничка структура и културни идентитети; • Да се разбере функцијата и значењето на интеркултурното образование во современите демократски општества; • Да се осознаат механизмите на појава и надминување на етнички предрасуди, стереотипи и културни конфликти; • Да се развие емпатија, толеранција, почитување и активно граѓанство; • Да се применат интеркултурни методи и активности во воспитно-образовниот процес. <p>Резултати од учењето: По завршувањето на предметот, студентот:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ги препознава и објаснува основните поими поврзани со интеркултурализмот и мултикултурализмот; • Разликува културни модели и ги анализира општествените контексти на различноста; • Препознава и анализира етнички и културни конфликти во училишна средина; • Применува стратегии за интеркултурен дијалог, толеранција и медијација; • Придонесува кон создавање позитивна и инклузивна училишна клима. 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	☐ Вовед во интеркултурното образование – предмет, цели и принципи. <i>Резултати:</i> Студентот ја разбира суштината и значењето на интеркултурното образование како концепт и практика.			

		<p>☐ Култура, идентитет и различност – теоретски пристапи. <i>Резултати:</i> Студентот ги идентификува основните културолошки категории и разбира како се формира и изразува културниот идентитет.</p> <p>☐ Етничка структура на Република Северна Македонија – историски и современи аспекти. <i>Резултати:</i> Студентот ја анализира етничката и културната разновидност и ги разбира нејзините образовни импликации.</p> <p>☐ Културни разлики, предрасуди и стереотипи. <i>Резултати:</i> Студентот препознава и анализира форми на дискриминација и развива стратегии за превенција и медијација.</p> <p>☐ Толеранција и културен дијалог во мултикултурни општества. <i>Резултати:</i> Студентот демонстрира емпатија и применува интеркултурен дијалог во различни ситуации.</p> <p>☐ Интеркултурна комуникација и компетентност. <i>Резултати:</i> Студентот развива комуникациски и интерперсонални вештини за работа во мултикултурна средина.</p> <p>☐ Интеркултурализам и образовни политики (национални и европски). <i>Резултати:</i> Студентот ги анализира релевантните документи (UNESCO, EU, OECD) и нивната примена во националниот контекст.</p> <p>☐ Школата како интеркултурна заедница. <i>Резултати:</i> Студентот предлага активности за поттикнување интеркултурна соработка и инклузивност во училиштето.</p> <p>☐ Наставникот и интеркултурната педагогија. <i>Резултати:</i> Студентот ја разбира улогата на наставникот како медијатор и промотор на културна чувствителност.</p> <p>☐ Современи предизвици и добри практики на интеркултурно образование. <i>Резултати:</i> Студентот ги анализира успешните интеркултурни практики во Европа и светот и ги адаптира во локален контекст.</p>
13	Заемна поврзаност на предметите	Предметот е поврзан со Педагогија, Социологија на образование, Филозофија на образованието, Психологија, Методика на воспитно-образовната работа.
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, дискусии, работа во групи, анализа на студии на случај, проектни задачи, електронско учење, кооперативно и проектно учење.
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа

16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа	
		16.3.	Пракса: часови	5 часа	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа	
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа	
18	Услови за потпис Редовно присуство на минимум 80% од наставата и навремена изработка на задачи.				
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови	40 +20		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10		
	19.3.	Завршен испит: бодови	30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација на наставникот и евалуација од студенти.			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	В., Петровски С., Мирасчиева	<i>Мултикултурализам и интеркултурна комуникација</i>	Факултет за образовни науки, Штип
		2.	Koceva, Daniela and Mirascieva, Snezana, grupa avtori	<i>Мултикултурно образование Концепти и методи.</i>	Ип: Мултикултурно образование Концептии методи. Центар за Балканска Соработка ЛОЈА. ISBN 978-608-66247-0-5
	3.	Cinzia Pica-Smith, Carmen N. Veloria, Rina Manuela Contini	Intercultural Education: Critical Perspectives, Pedagogical Challenges and Promising Practices	Nova Publishers	
	22.2.	Дополнителна литература			
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

	1.	Judith Martin & Thomas Nakayama	Intercultural Communication in Contexts	McGraw Hill / Higher Ed	2025
	2.	Fred Dervin	<i>New Perspectives on Teaching Interculturality</i>	Routledge	2025
	3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Религиско образование			
2.	Код	4FO108826			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Даниела Коцева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик / Англиски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Целта на предметот Религиско образование е студентите да се стекнат со знаења, вештини и ставови кои ќе им овозможат да го разберат, толкуваат и промовираат значењето на религијата и религиските вредности во современите мултикултурни општества, со особен акцент на воспитно-образовниот процес во предучилишното образование.</p> <p>Општи компетенции:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развивање на критичко и аналитичко мислење кон религиозните феномени и нивната улога во општеството; • Поттикнување на толеранција, разбирање и почит кон различностите во мултиетнички и мултикултурни средини; • Развивање на хуманистички вредности, етичка свест и култура на дијалог; • Оспособување за користење на интердисциплинарен пристап (социолошки, педагошки, филозофски и културолошки) при анализа на религиските појави; • Подобрување на комуникативните, презентациските и истражувачките способности на студентите. <p>Специфични компетенции:</p>			

		<ul style="list-style-type: none"> • Познавање на основните поими, концепти и теории за религијата и религиското образование; • Разбирање на историскиот развој и разновидноста на религиозните традиции; • Способност за идентификување и споредување на универзалните религии и нивните вредносни системи; • Способност за поврзување на религиските учења со воспитните и етичките принципи во образовниот процес; • Подготвеност за применување на принципите на меѓурелигиски дијалог и градење на инклузивна училишна средина заснована на разбирање, толеранција и почит кон различноста. <p>Резултати од учењето</p> <p>По успешно совладување на наставната програма, студентот ќе биде способен:</p> <p>Знаење и разбирање</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да ги објасни основните поими, функции и форми на религијата; • Да го анализира историскиот развој и социјалната улога на религиите низ различни културни и временски контексти; • Да ги препознае и спореди клучните учења, вредности и ритуали на универзалните религии; • Да ги разбере процесите на секуларизација и современите форми на религиозност; • Да ги идентификува моделите на религиско образование во различни држави и културни контексти. <p>Вештини и примена на знаењето</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да ги применува стекнатите знаења при креирање на воспитни активности кои промовираат меѓукултурно и меѓурелигиско разбирање; • Да изработи краток проект или наставен модел за воведување на религиски и етички содржини во воспитниот процес; • Да користи релевантна литература, научни извори и медиуми за истражување на религиозни и општествени феномени; • Да развива критичка свест и објективен пристап при третирање на чувствителни религиски прашања. <p>Вредности и ставови</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да демонстрира толерантен, етички и одговорен однос кон различните религиски и културни идентитети;
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Да придонесува кон градење на култура на мир, разбирање и соработка меѓу различни заедници; • Да го препознае значењето на религијата како едукативен и општествен фактор во современиот свет; • Да развива позитивен и инклузивен воспитно-образовен пристап заснован на меѓусебно почитување и емпатија.
12.	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<p>1. Поим и суштина на религијата и религиското образование</p> <p>Содржина: Дефиниции и теоретски пристапи кон религијата; однос меѓу религија, култура и образование; цели и значење на религиското образование во воспитно-образовниот систем.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ги разбира основните концепти на религијата и религиското образование и умее да ги поврзе со современи педагошки пристапи.</p> <p>2. Историски развој на религијата</p> <p>Содржина: Почетоци на религиозноста; развој на религијата во античките цивилизации; формирање на големите светски религии; улогата на религијата во различни историски периоди.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ги објаснува фазите на развој на религијата и ги поврзува со социјалниот и културниот контекст на епохата.</p> <p>3. Мит, ритуал и магија</p> <p>Содржина: Разликување на митот, ритуалот и магијата како културни и религиски феномени; нивна функција во традиционалните општества и современата култура.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ги анализира митот и ритуалот како средства за симболичко претставување на вредностите и верувањата.</p> <p>4. Елементи и историски форми на религијата</p> <p>Содржина: Основни елементи на религијата: вера, догма, култ, свештенство, свети текстови; форми на религиозност – анимизам, тотемизам, монотеизам, политеизам.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ги препознава основните елементи на религијата и разликува различни облици на религиозни системи.</p> <p>5. Функции на религијата и религиското образование</p>

	<p>Содржина: Социјални, етички, психолошки и културни функции на религијата; улогата на религијата во градење на личен и општествен идентитет; воспитната функција на религиозното образование.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ја согледува интегративната и воспитна функција на религијата и развива способност за интердисциплинарна анализа.</p> <p>6. Универзални религии – основни карактеристики и вредности</p> <p>Содржина: Христијанство, ислам, јудаизам, будизам и хиндуизам – основачи, свети текстови, ритуали и вредносни системи; компаративен преглед на универзалните религии.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ги идентификува основните принципи на универзалните религии и ги согледува заедничките вредности и општествени функции.</p> <p>7. Етички и воспитни аспекти на религијата</p> <p>Содржина: Религијата и моралот; религиозни вредности: љубов, простување, одговорност, почит и солидарност; религиозно воспитание во детската возраст.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ја разбира поврзаноста меѓу религијата и етиката и умее да интегрира религиозно-вредносни теми во воспитно-образовниот процес.</p> <p>8. Религиското образование во Северна Македонија и светот</p> <p>Содржина: Развој на религиското образование во РСМ; модели на религиско образование во Европа, Балканот и светот; релација со секуларното образование.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ги анализира различните модели на религиско образование и ги споредува националните и меѓународните практики.</p> <p>9. Секуларизација и современи религиски движења</p> <p>Содржина: Поим и процеси на секуларизација; современи религиски движења, духовни практики и влијанието на глобализацијата врз религиозноста.</p> <p>Резултати од учењето:</p>
--	--

		<p>Студентот ги разбира современите општествени промени и нивното влијание врз религиозноста, духовноста и вредносниот систем.</p> <p>10. Верски заедници и нивното дејствување во современиот свет</p> <p>Содржина: Помали и алтернативни верски заедници; религија и медиуми; меѓурелигиски дијалог и толеранција; придонес на верските заедници во образованието и општеството.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот развива критичко и толерантно разбирање на религиозниот плурализам и ја препознава улогата на верските заедници во промовирање на општествена кохезија и меѓусебно почитување.</p> <p>11. Религија, човек и современо општество</p> <p>Содржина: Односот меѓу религија, наука и култура; човекот како морално и духовно суштество; религијата како фактор на личен развој, општествена одговорност и мир.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ги интегрира научните, етичките и духовните аспекти на религијата и ја согледува нејзината воспитно-образовна улога во современото општество.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Предметот е поврзан со Педагогија, Предучилишна педагогија, Развојна психологија, Семејна педагогија, Социологија на образование, Филозофија на образованието, Психологија, Методика на воспитна работа, Теорија на воспитание		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, дискусии, работа во групи, анализа на студии на случај, проектни задачи, електронско учење, кооперативно и проектно учење.		
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3	Пракса: часови	5 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис Редовно присуство на минимум 80% од наставата и навремена изработка на задачи.			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40 +20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30	

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)				
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)				
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)				
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)				
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)				
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)				
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација на наставникот и евалуација од студенти.					
22.	Литература						
	22.1.	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Коцева Д.,	Религиското образование во мултиетничките општества со осврт на македонското општество	УГД, Штип	2018	
		2.	D., Koceva	Religion and Migration	LAP LAMBERT Academic Publishing. ISBN 978-3-659-89718-4	2016	
		3.	Марија Ташева	Малите верски заедници	Филозофски факултет, Скопје	2003	
		4.	Владо Тимовскаи	Религијата и образованието	Педагошки факултет, Скопје	2005	
		22.2.	Дополнителна литература				
			Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
			1.	Heesung Hwang	<i>Reframing Christian Education for a Global Generation</i>	Wipf and Stock Publishers	2024
			2.	James W. Fraser	Religion and the American university	Johns Hopkins University Press, 2025.	2025
			3.	John C. Lyden	Film as Religion, Second Edition Myths, Morals, and Rituals	NYU Press	2019

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Социологија на семејството

2.	Код	4FO108726			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Даниела Коцева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик / Англиски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Предметот има за цел студентите да се стекнат со знаења, вештини и компетенции за разбирање на семејството како основна општествена институција, неговите функции, трансформации и значењето на семејните односи во процесот на социјализација на детето.</p> <p>Општи компетенции:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развивање на аналитички и критички пристап во проучувањето на семејството; • Разбирање на социјалните фактори што влијаат врз промените во семејството; • Почитување на различни семејни структури и форми на заеднички живот; • Поттикнување на одговорен и етички однос кон семејството и родителството; • Развивање на истражувачки и комуникативни способности за анализа на семејни процеси. <p>Специфични компетенции:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Познавање на основните теории и концепти во социологијата на семејството; • Разбирање на современите промени во институцијата брак и родителство; • Способност за анализа на улогите на мажот и жената во контекст на родова еднаквост; • Идентификување на процесите на социјализација и нивното влијание врз развојот на детето; • Применување на стекнатите знаења при работа со деца и семејства во воспитно-образовен контекст. 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>1. Вовед во социологијата на семејството</p> <p>Содржина: Поим, предмет и метод на социологијата на семејството; врска со другите општествени науки.</p>			

	<p>Резултати од учењето: Студентот ги разбира основните поими, предметот и научниот карактер на дисциплината.</p> <p>2. Историски развој на семејството</p> <p>Содржина: Развојот на семејните облици од традиционални кон модерни; транзиција на семејството низ цивилизациите.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот го објаснува процесот на еволуција на семејството и ги препознава различните модели на семејна организација.</p> <p>3. Видови и функции на семејството</p> <p>Содржина: Јадрено, проширено, самохрано и реконструирано семејство; биолошки, економски, воспитни и социјални функции.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ги разликува видовите и функциите на семејството и го разбира нивното општествено значење.</p> <p>4. Институцијата брак и родителство</p> <p>Содржина: Бракот како правна, морална и социјална институција; родителството и родителските улоги; современи модели на партнерство.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ги анализира структурните и културните промени во институцијата брак и родителство.</p> <p>5. Родова еднаквост и поделба на улоги</p> <p>Содржина: Традиционални и современи родови улоги; социјални стереотипи; концептот на родова рамноправност.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ја разбира динамиката на родовите односи и ја согледува важноста на рамноправноста во воспитувањето на децата.</p> <p>6. Семејство и процес на социјализација</p> <p>Содржина: Семејството како примарен агент на социјализација; влијание врз формирање на вредности, идентитет и личност на детето.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ги анализира механизмите на социјализација и нивната улога во психосоцијалниот развој на детето.</p> <p>7. Семејството и општеството</p> <p>Содржина: Взаемно влијание меѓу семејството и општествените промени; урбанизација, миграција, економија и глобализација.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ја разбира интеракцијата</p>
--	---

		<p>меѓу семејството и општеството и ефектите на современите социјални процеси.</p> <p>8. Современи предизвици на семејството</p> <p>Содржина: Разводи, насилство во семејството, еднородителски и алтернативни заедници, влијание на медиумите и технологијата.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ги препознава современите проблеми на семејството и критички ги анализира можните решенија.</p> <p>9. Семејството во контекст на воспитно-образовната практика</p> <p>Содржина: Соработка меѓу воспитувачи и родители; семејството како партнер на институцијата; модели на комуникација и поддршка.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот развива способности за практична примена на знаењата во работа со семејства и деца.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Предметот е поврзан со Педагогија, Психологија, Филозофија на образованието, Социологија на образованието, Предучилишна педагогија, Развојна психологија, Семејна педагогија, Интеркултурно образование, Религиско образование, Теорија на воспитание, Методика на воспитна работа, Етика во образованието.		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, дискусии, работа во групи, анализа на студии на случај, проектни задачи, електронско учење, кооперативно и проектно учење.		
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3	Пракса: часови	5 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис Редовно присуство на минимум 80% од наставата и навремена изработка на задачи.			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40 +20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)

21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација на наставникот и евалуација од студенти.				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Коцева, Д.	Социологија	Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	2024
		2.	Teresa Ciabattari	Sociology of Families: Change, Continuity, and Diversity	SAGE Publications, Inc	2021
		3.	Wendy C. Regoeczi	Domestic Violence Examining the Facts	Bloomsbury Publishing	2025
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Margaret A. Hagerman	<i>White Kids</i>	NYU Press	2019
		2.				
3.						

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методика на воспитна работа			
2.	Код	4FO101926			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Емилија Петрова Горѓева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	запознавање на студентите со оптималните услови кои се во функција на целосниот развој на личноста, - запознавање со посебностите на воспитниот процес ситуационо условени од дадената воспитна ситуација, возраста и искуството на воспитаниците,			

		<ul style="list-style-type: none"> - оспособување за практично реализирање на општо педагошките барања во непосредната воспитна практика, - оспособување за користење на различните воспитни методи, воспитните техники и технологии, воспитни средства - развивање на организациски способности, развивање на способности за иницијативност, амбициозност, вреднување на постојаното лично унапредување и стручно оспособување; - познавање и разбирање на социјалните системи; чувство и отвореност за луѓе и социјални ситуации; - оспособување за интердисциплинарно поврзување на содржините; - соработка со родители; разбирање на релациите меѓу воспитно-образовните институции, педагошко водење на класот/групата;
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Определување на поимот воспитна работа;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Определување на целите и задачи на методиката на воспитна работа; • Односот со другите педагошки дисциплини и другите сродни науки; • Воспитни фактори; • Актуелни видови на воспитна работа (правно воспитание и воспитание за демократија, еколошко воспитание, воспитание за хумани односи меѓу половите, воспитание на дисциплина и дисциплинаност); • Воспитната работа во различни видови дејности: (наставна, воннаставна, вонучилишна); • Педагошка комуникација како основа за формирање на правилни меѓучовечки односи воспитувач-воспитаник; • Планирање на воспитната работа; • Прогнозирање и организирање на воспитната работа; • Вреднување на воспитната работа; • Принципи, методи и средства на воспитната работа; • Општото и посебното во воспитната работа со различни возрастни групи на воспитаници. <p>Реституција (вообичаена примена на дисциплината, заблуди во воспитната работа, разлики меѓу дисциплината и казната, определување на поимот Педагогијата како наука; Основни педагошки поими;</p> <p>Помошни педагошки поими; Воспитанието како систем; Принципи на воспитниот систем; Организација на воспитниот систем; Воспитанието како процес; Принципи на воспитниот процес; Методи во воспитниот процес; Воспитаникот и воспитувачот</p>

		како субјекти во воспитниот процес;Комуникацијата меѓу субјектите во воспитниот процес;Педагошко водење на одделението;Теоретските основи на примената на ИКТ во воспитниот процес;Работа во мултикултурна средина, Воспитанието како процес и неговите белези; Воспитанието како систем и неговите белези;Фундаменталните белези на воспитанието како општествене појавае; Педагошките идеи во светлото на нивниот развој.				
13	Засмна поврзаност на предметите	/				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Усмено, Power Point презентација				
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС*30 часа = 120 часа (2+1+1)				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15		
		16.3	Пракса: часови	/		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15		
18	Услови за потпис / според правилник/ 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			30	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Небригич Д	Методика васпитна рада	Педагошки факултет Битола	2006
		2.	Legrand L	Moralna izobrazba danas	Educa, Zagreb	2010
3.	Група автори	Методика на воспитна работа	Кирил и Методиј Скопје	2014		

Дополнителна литература					
Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
1.	John West Burnhow	Managing quality in schools	Pearson Educations	2008	
2.	Philosophical faculty	Education between tradition and modernity	Institute for pedagogy	2013	
3.	12 nd Scientific Resolving Symposium toll, L., Fing, D .	Pedagogy and the knowledge society	Educa, Ucitelski fakultet, Sveucilista Zagreb	2008	
4.					

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Теорија на Воспитание			
2.	Код	4FO100726			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Емилија Петрова Ѓорѓева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Согласно правилникот за студирање			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Способност за генерирање на нови идеи (креативност), интерперсонални вештини, усвојување на основите на базичното знаење во професијата. Освојување на основите на базичното знаење во професијата.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Воспитанието како процес и неговите белези; Однос процес воспитание – процес образование; Главните носители на процесот на воспитание; Цел и задачи на воспитанието; Поимно одредување на целта и задачите на воспитанието; Важни детерминанти на целта и задачите на воспитанието; Поим за физичко, работно, морално, естетско, интелектуално, мултикултурно, интеркултурно и др. видови воспитание.			
13.	Заемна поврзаност на предметите				

14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Предавање, учење во соработка, тимско совладување на избрани содржини, усно излагање, метод на работа во пар, метод на дискусии			
15.	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС*30 часа = 120 часа (2+1+1)			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15		
		16.3.	Пракса: часови	/		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15		
18.	Услови за потпис / според правилник/ 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			30	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Емилија Петрова Горѓева	Теорија на воспитание	УГД - Штип	2010
		2.	Димитров Љ	Теорија на воспитанието	Аскони, Софија	2010
		3.	Витанов Љ	Продуктивни стратегии на обучение	Веда Словена, Софија	
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	http://pcrest.com/phil.htm			
		2.	http://www.euroeducation.net/			
		3.	http://chiron.valdosta.edu/whuitt/col/regsus/self.html			
		4.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Практична настава 3			
2.	Код	4FO110421			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Д-р Деспина Сивевска, редовен професор			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	услови предвидени со Правилникот за студирање според ЕКТС реализирана Практична настава 2			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> - Да се оспособат за самостојно планирање, подготовка, организација и реализација на активностите во детската градинка - Да се запознаат со начините на корелација и интеграција на содржините од Програмата. - Студентот критички да го следи изведувањето на активностите во градинката и надвор од неа. - Стекнување знаења и вештини за планирање на работата во групите согласно Стандардите за рано учење и развој и Програмата за рано учење и развој - Запознавање на студентот со различни методи, стратегии за изведба на активностите - Стекнување на вештини за самостојно реализирање на воспитно-образовна активност 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> - Планирање, организација и реализација на активности во различни возрастни групи во градинката согласно Стандардите за рано учење и развој и Програмата за рано учење и развој. - Евалуација и самоевалуација на работата во градинката и на сопствените воспитно-образовни активности. Учество во соработката со родителите. - Следење и менторирано учество во иновациите и проектите кои се остваруваат во градинката. 			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Предучилишна педагогија, Организација на предучилишна установа, Практична настава 1и 2, Практична настава-интердисциплинарен проект			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Практична работа; консултации со менторите за пракса; водење дневник за практична работа; изработка на самостојна презентација од извршената пракса. Практичната настава која се реализира од областа на студиската програма е усогласена со:			

		- Правилник за начинот и условите за организирање на практичната настава за студентите (Службен весник на Република Македонија бр.71/09 и 120/10), и - Правилник за начинот и условите за организирање на практична настава за студентите на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип (Универзитетски гласник Број 42, септември 2019).				
15	Вкупен расположив фонд на време	2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа (0+0+2)				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	/		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/		
		16.3.	Пракса: часови	30		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови			
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15		
18	Услови за потпис: Услов за добивање потпис и за стекнување на 2 ЕКТС е реализација на практичната настава предвидена во студиската програма, предаден дневник со евиденција за секојдневните активности потпишан од интерен ментор (од Факултетот) и од екстерен ментор (од предучилишната установа)					
19.	Начин на оценување:					
		Описно	Реализирал/не реализирал			
	19.1.	Тестови: бодови				
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови				
	19.3.	Завршен испит: бодови				
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалвација од страна на менторот				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Гр.автори	Програма за рано учење и развој	Скопје:МТСП	2014
		2	МТСП	Закон за заштита на децата	Скопје:МТСП	
	3		Педагошка евиденција и документација на менторските градинки			
	22.2.	Дополнителна литература				
Ред. број		Автор	Наслов	Издавач	Година	

	1.	Гр.автори	Прирачник за воспитувачи (Примена на стандардите за рано учење и развој)	Скопје:МТСП	2014
	2.	Гр.автори	Стандарди за рано учење и развој кај деца од 0 до 6 години	Скопје:МТСП	2009
	3.		Правилник за начинот и условите за организирање на практичната настава за студентите	Службен весник на Република Македонија бр.71/09 и 120/10	
	4		Правилник за начинот и условите за организирање на практична настава за студентите на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип	Универзитетски гласник Број 42, септември 2019	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методика на развој на почетни математички поими 2			
2.	Код	4FO110526			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Снежана Јованова-Митковска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Согласно Правилникот за студирање, положен испит од Методика на развој на почетни математички поими 1, успешно реализирани активности од математика во ДУ и час во прво одд во ОУ			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Стекнување на сознанија за примената на различните принципи во в.о. работа по математика ➤ Стекнување на сознанија за карактеристиките на стандардите за рано учење, посебно стандардите од субдоменот математика; ➤ Стекнување на сознанија за за современите модели и стратегии во в.о.р. по математика; ➤ Оспособеност за креирање на инклузивна средина за учење математика со примена на различни стратегии, техники и ресурси за учење 			

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Оспособување за примена на различни методски постапки за воведување на математичките поими: природни броеви, 2Д и 3Д формите; ➤ Оспособување за примена на различни постапки за воведување на поими од мерење и проценување на величините и ориентација во просторот; ➤ Оспособеност за методичка подготовка и практична реализација на програмските содржини од математика со различни возрастни категории на деца ➤ Моделирање на различните типови на в.о активности/наставни часови ➤ Оспособеност за прилагодување на програмските/наставните содржини од математика согласно можностите на секое дете/ученик ➤ Оспособеност за имплементација на различни облици на комуникација во в.о.р/наставата, примената на различните наставни методи и облици на настава и оспособување за примена на нови стратегии во в.о.р/наставата по математика ➤ Оспособеност за евалвација и самоевалвација 	
12.	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p> <p>* Методичката пракса од овој наставен предмет ќе се изведува во предавални на факултет, како и вежбалните – предучилишните установи и основните училишта, во конкретни одделенија под водство на предметниот наставник, татор, ментор наставник од ДУ,ОУ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Принципи во в.о.р/настава по математика ➤ Форми на в.о.р/настава по математика ➤ Нагледни средства/помагала во в.о.р/настава по математика ➤ Стандарди во в.о.р/настава по математика ➤ Поим за множество ➤ Бројење-претходница за формирање на поим за број/методски пристапи ➤ Поим за број/различни методски пристапи ➤ Половина и четвртина, методски пристапи ➤ Развој на поими за просторна ориентација, методски пристапи ➤ Развој на поим за геометриски облици 2Д и 3Д, методски пристапи ➤ Развој на поими за мерки и мерење, методски пристапи ➤ Монети и банкноти, методски пристапи ➤ Улогата на воспитувачот во развојот и формирањето на почетни математички поими ➤ Некои математички игри ➤ Интеграциско корелациски концепти 	
13	Заемна поврзаност на предметите	Психологија, Педагогија, Дидактика, Математика, Методика на развој на почетни математички поими	
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Метод на усно излагање, презентации, примена на интерактивни техники и методи на учење; користење на ИТ во реализација на активностите (предавања, вежби), примена на разновидни социјални облици на работа Примената на различните методичка апаратура ќе подразбира апликација на полиморфноста во наставниот процес, како и апликација на активното, интерактивно, кооперативно учење	
15	Вкупен расположив фонд на време	8 ЕКТС x 30 часа = 240 часа	
16.	Форми на наставните активности	16.1. Предавања- теоретска настава. часови	30 часа

		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа		
		16.3	Пракса: часови	45 часа		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	75 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	30 часа		
18	Услови за потпис Минимум 70% од превидениот фонд на часови, изработена и предадена проектна задача, реализирани наставни часови					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		40 + 20		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација, самоевалуација од студентит				
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Tatković, N.	Metodika upoznavanja okoline i početnih matematičkih pojmova 1	Pula: FOOZ	2024
	22.1.	2.	Јованова-Митковска С.	Методика на развој на почетни математички поими	Штип: УГД	2018
		3.	Дејич, М.	Методика развијања почетних математичких појмова	Београд:Учителски факултет	2015
		5.	Министерство за образование и наука	Програма за рано учење и развој, Наставна програма по математика за прво одделение	Скопје: БРО	
	6.	Јованова Митковска и др.	<i>Математика низ игра, збор и разговор, за деца од 2-4 години, прирачник за родители и воспитувачи.</i>	Скопје: Просветно дело	2021	

		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.	Макашевска В.	Методика на воспитно-образовна работа по математика 1 (интерна скрипта)	Скопје: Приватно издание	2016	
	2.	Крос К. и др.	Учење математика во раното детство	Скопје: Арс Ламина	2016	
	3.	Fošnarič, S.	Didaktika matematike za zgodnje učenje	Ljubljana: Pedagoška fakulteta UL	2021	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методика на запознавање на околината 2			
2.	Код	4FO110626			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Д-р Деспина Сивевска, редовен професор			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	услови предвидени со Правилникот за студирање според ЕКТС положен испит од Методика на запознавање на околината 1			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да се оспособат за самостојна подготовка и реализација на активности од методиката на запознавање на природата и општеството на возраст од 2-6 години; критички да ги анализира, планира и вреднува своите активности и активностите на колегите; да осмисли, креира и применува соодветни дидактички средства и да ги користи во насочените активности со цел квалитетно, ефикасно и успешно усвојување на програмските содржини од запознавање на природната и општествената околина.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> Планирање и видови планирање на воспитно-образовната работа по природа и општество Средства и материјали за работа во воспитно-образовната работа по природа и општество 			

		<ul style="list-style-type: none"> • Објекти за изведување на воспитно-образовната работа по природа и општество • Извори на запознавање на природната и општествената средина • Игри и игровни активности по природа и општество со децата од предучилишна возраст • Примери дидактички игри за реализација на активности за природната и општествената средина • Користењето на надворешната околина • Екскурзии и прошетки како форма на воспитно-образовната работа по природа и општество • Следење на постигнувањата на децата од предучилишна возраст • Центри (катчиња) за изведување на активности со децата од предучилишна возраст • Еколошко воспитување • Здравствено воспитание • Сообраќајно воспитание <p>по воспитно-образовната работа по природа и *Методичката пракса која е составен дел од овој наставен предмет ќе се изведува во детските градинки, во различни возрастни групи под водство на одговорен воспитувач, татор, ментор од детската градинка.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Психологија, Основи на педагогија; Дидактика 1 и 2, Практична настава 3; Практична настава- интердисциплинарен проект; Основи на природните науки; Еколошко воспитание; Предучилишна хигиена, Методика на запознавање на околината 1		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, самостојно учење, употреба на електронско учење во наставата и вежбите, самостојно истражување (интернет, библиографија, библиотека, медиуми и сл.)		
15	Вкупен расположив фонд на време	8 ЕКТС x 30 часа = 240 часа (3+2+2)		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	45
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30
		16.3	Пракса: часови	60
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30
		17.2.	Самостојни задачи: часови	50
		17.3.	Домашно учење - задачи	25
18	Услови за потпис: Услови предвидени со Правилникот за студирање според ЕКТС			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови		40
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30
	19.3.	Завршен испит: бодови		30
20.		до 50 бода		5 (пет) (F)

	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата				
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Сивевска, Д.	Методика на воспитно-образовната работа по запознавање на околината - скрипта	УГД, Факултет за образовни науки
		2.	Колонцовски, Б.	Методика на воспитно – образовна работа по природа и општество	Битола: Универзитет „Св. Климент Охридски“
		3	Група автори	Стандарди за рано учење и развој кај деца од 0-6 години	Скопје: Министерство за труд и социјална политика
	4.	Гр.автори	Програма за рано учење и развој	Скопје:МТСП	
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Група автори	Примена на стандардите за рано учење и развој (добри практики за поттикнување на раното учење кај малите деца)	Скопје: Министерство за труд и социјална политика
		2	Колонцовски,Б.	Детето истражувач во природата	Битола: Универзитет „Св. Климент Охридски“
		3	Дончовска, Д,	Методика на запознавање на природата и општествената средина	Скопје: Универзитет „Кирил и Методиј“

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Инклузивно образование			
2.	Код	4FO102326			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VII

7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Соња Петровска
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Согласно правилникот за студирање
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Стекнување на основни знаења и разбирање за/на поимниот апарат на инклузивното образование. Разбирање на значењето на инклузивното образование за личниот развој и за градење на инклузивно општество.</p> <p>Формирање на позитивни ставови кон различност и кон инклузивниот модел на образование.</p> <p>Стекнување на основни знаења за карактеристиките на децата со посебни образовни потреби.</p> <p>Развивање на способности за нивно препознавање.</p> <p>Стекнување на основни знаења за креирање на универзален педагошкиот пристап за децата со ПОП.</p> <p>Стекнување на знаења за системската поставеност на инклузивниот модел на образование во Македонија и за карактеристиките на инклузивните училишта и предучилишни установи.</p> <p>Стекнување на основни знаења, разбирање и развивање на вештини за изработка на ИОП за децата со ПОП.</p> <p>Сензибилизација за нужноста од работа во тимови, а заради остварување на целите на инклузивното образование.</p> <p>Развивање на компетенции за доживотно учење во контекст на инклузивното образование.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p><i>1. Поимно определување и фундаментални концепти на инклузивното образование (студентите го знаат и разбираат: значењето на поимите: инклузија, инклузија во образованието, општествена инклузија; значењето на трите клучни концепти на кои е втемелено образованието на децата со ПОП – социјалниот, медицинскиот и концептот на човекови права, - студентите ги анализираат/откриваат и поставуваат во контекст аргументите кои инклузијата во образованието ја детерминираат како процес, програма, стратегија и философија за развој на кохезивно општество.)</i></p> <p><i>2. Развој на идејата за инклузивно образование -од исклученост до инклузија (студентите ги познаваат и разбираат: причинско-последичните односи поврзани со инклузивниот модел на образование; го знаат и разбираат значењето на поимите – исклученост, сегрегација, интеграција, инклузија во образовен контекст; формите на образование на деца со ПОП и нивните предности и недостатоци; студентите ги знаат и разбираат принципите на инклузивното образование како и придонесот на клучните политички и стручни документи (декларации, конвенции, концепции) за развој на ИО.</i></p>

		<p>3. <i>Теориски основи на инклузивното образование</i> (студентите ги познаваат и разбираат клучните теориски основи на ИО - теорија на социјалниот конструктивизам, теорија на еколошкиот систем на Бронфенбренер)</p> <p>4/5/6. <i>Деца со посебни образовни потреби</i>, (Студентите го разбираат процесот на вклучување на децата и младите со посебни потреби во редовните паралелки/воспитно образовни групи преку препознавање, признавање / обзnanување, прифаќање и почитување на нивната различност; ги знаат нивните карактеристики и ги познаваат основите на педагошката работа со нив (деца со оштетен вид, деца со оштетен слух , деца со пречки во говорот, деца со пречки во телесниот развој, деца со пречки во менталниот развој, деца со аутизам, деца со комбинирана попреченост, деца со потешкотии во учењето, деца со општи потешкотии во учењето , деца со специфични потешкотии во учењето, деца со потешкотии во учењето предизвикани од социјална, економска и културна депривација, надарени деца)</p> <p>7/8. <i>Инклузивни училишта и детски градинки</i> (студентите ги разбираат училиштата и детските градинки како образовни институции кои се прилагодуваат на специфичните физички, интелектуални, емоционални, социјални, лингвистички или други карактеристики на децата; ги знаат и го разбираат организирањето и функционирањето на институционалните структури за поддршка на децата со посебни образовни потреби (тимови за инклузија; временската рамка за реализација на посебни видови на воспитно-образовни активности во училиштето и детските градинки и процедури за воспоставување на односи со надворешната средина - здравствени институции, ресурсни центри и други стручњаци за деца со посебни образовни потреби); ги познаваат улогите на сите вклучени во ИО, влијанието на нивните ставови кон инклузијата; го разбираат значењето на материјално-техничките ресурси за ИО, како и планирањето на сите воспитно-образовни активности, самовреднувањето и развојот на ИУ и ИДГ (Индекс за инклузија, Тимови за инклузија, Индивидуален образовен план)</p> <p>9. <i>Наставникот, воспитувачот и стручните соработници во инклузивното образование</i> (студентите се сензитивизирани за новите улоги на воспитно-образовниот кадар, ги познаваат и разбираат и имаат развиено вештини за работа во инклузивна средина)</p> <p>10/11. <i>Придобивки и бариери од/за инклузивното образование</i> (студентите ги познаваат , ги разбираат придобивките и препреките и можат да предложат начини за ефективно искористување на расположивите ресурси и начини за надминување на препреките)</p> <p>12. <i>Партнерство меѓу семејството и воспитно-образовните институции</i> (студентите ги знаат и разбираат формите на соработка меѓу семејството и ИУ/ИДГ, сензитивизирани се за неопходноста од соработка, способни се да ги детектираат</p>
--	--	---

		семејните сили кои можат да ја помогнат инклузијата и можат да предлагаат начини за воспоставување на партнерства).				
13	Заемна поврзаност на предметите	Училишна и предучилишна организација; Семејна педагогија, Училишна педагогија, Психологија, Методика на работа со деца со посебни потреби, Педагошко советување и ориентација, Планирање и програмирање на педагошката дејност во училиштето				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивно предавање, метод на демонстрација, метод на симулација, дискусија, метод на работа со текст, метод на пишување. Работа во групи, тимска и индивидуална работа, техники на кооперативно учење, самостојно учење, е – учење				
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС*30 часа = 180 часа (2+2+1)				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30		
		16.3	Пракса: часови	30		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30		
		17.3.	Домашно учење - задачи	30		
18	Услови за потпис/ според правилник / 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од два колоквиуми, семинарската работа, редовноста и активност на предавањата и вежбите					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови	До 40			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	До 10			
	19.3.	Завршен испит: бодови	До 30			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Континуирано: рефлексција и вреднување од студентите. Етапно: самоевалуација, внатрешна и надворешна евалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Соња Петровска Јадранка Рунчева	Основи на инклузивно образование – скрипта	Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип https://e-lib.ugd.edu.mk	2019
		2.				
3.						

		Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
22.2.	1.	Марија Ристевска	Инклузивна педагогија	Педагошки факултет, Битола	2018
	2.	Група автори	Концепција за ИО	БРО	2020
	3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Интегриран предучилишен курикулум			
2.	Код	4FO110726			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Кирил Барбареев			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот				
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Стекнување знаења и вештини кои се однесуваат на процесот на планирање, изработка и имплементација на курикулум за воспитно-образовна работа во детска градинка.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Предучилишниот курикулум како теорија на воспитание и образование, Социјалниот конструктивизам и курикулумот за рано образование, Планирање и изработка на курикулум, Содржина и структура на курикулумот, Имплементација на курикулумот, Скриен курикулум, Евалуација на курикулумот, Курикулуми за рано образование во светот, Воспитувачот и предучилишниот курикулум.			
13.	Заемна поврзаност на предметите				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Метод на дискусија; Метод на демонстрација и илустрација; Метод на проблемска ситуација; Кооперативно учење			
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
16.	Форми на наставните активности	Предавања-теоретска настава. часови	Предавања- теоретска настава. часови		3

		Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	2		
		Пракса: часови	Пракса: часови	2		
17.	Други форми на активности	Проектни задачи: часови	Проектни задачи: часови	1		
		Самостојни задачи: часови	Самостојни задачи: часови	1		
		Домашно учење - задачи	Домашно учење - задачи	1		
18.	Услови за потпис					
19.	Начин на оценување Комбинирано (усно и писмено)					
	19.1.	Тестови: бодови		40		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Лена Дамовска	Предучилишен курикулум	Студентски сервис Д.О.О	2019
		2.	Neaum, S., Tallak, J.,	Good practice in implementing the pre-school curriculum,	Stanley Thornes Publishers	London:, 1997
		3.		Програма за рано учење и развој, Службен весник, 2014		
		4.		Дамовска, Ј. и др., Стандарди за рано учење и развој кај деца од 0 до 6 години, МТСП – УНИЦЕФ, 2009		
		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				

		3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методичка интерпретација на текст			
2.	Код	4FO108426			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Ирена Китанова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да се запознаат со методичките постапки за интерпретација на лирски, епски, прозен и драмски текст. Со идејната и естетска страна на уметнички текстови од различни жанрови, да се оспособат за развој на усменото изразување, да се оспособат за правилнозборување и елоквенција, правилно презентирање на разни видови на уметнички текстови.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Усвојување на општ модел за интерпретација на уметнички текст. Модели за интерпретација на лирска песна, сказна, народна песна, драмски текст и др. Текстови во корелација со ликовното, музичкото и др. Подрачја. Методска структура на час за интерпретација на уметнички текст. Читање. Гласно читање. Истражувачко читање. Модел на читање со разбирање. Флексибилно читање. Критичко читање. Доференцирано читање. Нивоа и степени на интерпретација на лирска песна. Теоретски основи за методска интерпретација на сказна. Интерпретација на басна. Прераскажување. Видови на прераскажување. Рецитирање на меморирани текстови.			
13.	Заемна поврзаност на предметите				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Метод на усно излагање, метод на демонстрација, метод на разговор			
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа	
		16.3.	Пракса: часови		

17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18.	Услови за потпис					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови 40 бодови				
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10 бодови		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30 бодови		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Б.Китанов, И. Китанова	Методика на наставата по македонски јазик во деветгодишно основно образование	УГД	2015
		2.	Б.Китанов, И. Китанова	Практикум од методика на наставата по македонски јазик за деветгодишно основно образование	УГД	2015
		3.				
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	А. Прокопиев	Патувањата на сказната	Магор, Скопје	1997
		2.				
3.						

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Етика во образованието
2.	Код	4FO105726

3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Трајче Стојанов			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Студентите стекнуваат основни знаења од етичките учења и концепти низ историјата на етиката; - Се сензибилизираат за етичките проблеми на современото живеење; - Познавање и уважување на развојот на моралот кај личноста – од хетерономен кон автономен; - Градење на етички лик како иден наставник/воспитувач; - Познавање и примена на основните етички образовни стандарди, норми и кодекси; - Чувствителност/отвореност за луѓе и социјални околности, различности во култура, пол, етнос, вера, нација...; - Компетенции за интеркултурна интеграција, подготвеност за работа во мултикултурни средини; - Самостојност, (само)критичност, (само)проценување, (само)евалвација и залагање за квалитет; - Способност за комуникација, соработка/тимска работа; - Иницијативност/амбициозност, вреднување на постојаното лично унапредување и стручното оспособување, како дел од современата работна етика; - Градење на соодветен етички однос кон природата и биодиверзитетот - Интериоризација на етички вредности и умешност за нивна примена/пренесување на нивните воспитаници. 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>Систематски дел:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. определба на етиката; 2. етика и морал; 3. основни етички категории; 4. гранки на етиката: теориска и практична етика; 5. деонтолошка и консеквенционалистичка етика; <p>Историски дел:</p>			

		<p>6. неколку најзначајни етички учења низ историјата: Сократ, Платон, Аристотел, П. Абелар, Кант. Практична етика:</p> <p>7. професионална етика: спецификите на професијата; посебни вредности и норми во посебните професии;</p> <p>8. работна етика: трудот како вредност, работни должности;</p> <p>9. политичка етика: заедница, полис, демос.</p> <p>10. социјална етика: политичка заедница, човекови права, партиципативност и активен граѓанин, заеднички и семејни вредности, мултикултурализам и интеркултурализам, мултикултурно и интегрирано општество, интеркултурализмот како социјална вредност на денешницата, интеркултурна интеграција како една од клучните цели во нашиот образовен систем;</p> <p>11. биоетика: еколошка етика и етика на здравјето; Педагошка етика/Етика во образованието;</p> <p>12. норми во педагошката етика, етика во педагошките истражувања; моралниот лик на наставникот, етички кодекс во образованието, етичката релација: наставник-ученик; создавање на мултикултурни компетенции и мултикултурен наставник преку градење на интегрирано образование како една од најважните социјални етички доблести во Македонија.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	/		
14	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<p>Методи на учење: Предавања Презентации Семинари на теми од вон-наставни, актуелни содржини Анализа на текст/филм/театар/книжевни творби и сл. Дебата и дискусија Анализа на етички проблем/проблемско учење Индивидуални задачи (домашни работи, самостојни презентации и сл.) Самостојно истражување (интернет, библиографија, библиотека, медиуми и сл.)</p>		
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30 бодови	
20.			до 50 бода	5 (пет) (F)

	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	51 х до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 х до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Придружна евалуација на студентите и самоевалуација Познавање на содржината на предметот (преку двата писмени колоквиуми). Увид во оралните, реторички вештини, ниво на усвоен категоријален апарат и увид во комуникациските и способностите за аргументација, како и способност за елаборација на проблем и анализа (преку усниот дел од испитот – приказ на прочитано дело, преку дебатите и дискусиите, самостојните презентации и сл.) Увид во нивото на писмено изразување и литературни вештини (преку семинарските, есеите и домашните задачи). Активност и ниво на интерес (преку присуство, истражување на интернет извори, прибирање на библиографија и сл.). Способност за поставување на проблем, негова елаборација и аргументација (низ есеите, компарација на етичките учења и анализите на текст/филм/театар/книжевни дела и сл.)				
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	22.1.	1.	Ф., Мухиќ, З., Жоглев	Мислење во акција (универзитетски учебник)	Универзитет	Мислење во акција (универзитетски учебник)
		2.	К., Темков	Етика	Епоха, Скопје	2000
		3.	Maxwell, Bruce	Professional Ethics Education: Studies in Compassionate	Springer publications	2008
	Дополнителна литература					
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	22.2.	1.	Алистер Мекинтаер	Кратка историја на етиката	Аз-Буки, Скопје	2002
	2.	Имануел Кант	Критика на практичниот ум	Епоха, Скопје	1998	
	3.	Џ. С. Мил	Утилитаризам	Дигитпрес, Скопје	2015	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Акциони истражувања во воспитно-образовната работа
2.	Код	4FO111326
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување

4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Снежана Јованова-Митковска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Согласно Правилникот за студирање, изработена скица за акционо истражување			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Оспособување за примена на нови образовни можности и стратегии за личниот професионален развој ➤ Запознавање со специфичните карактеристики на акционите истражувања ➤ Развој на сензибилитет за разбирање на основните начела за реализација на овој вид на истражувања ➤ Препознавање на улогата на практичарот (воспитувач, соработник во развојот на плановите и нивната имплементација во непосредната воспитно-образовна практика); ➤ Оспособување за критичка проценка на сопствената практика ➤ Оспособување за изработка и апликација на овој вид истражувања во истата 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Терминолошки разлики -истражувања, проучувања, испитувања, создавање... ➤ Видови проучувања, истражувања ➤ Зошто се важни акционите истражувања? Поимно одредување на акционо истражување ➤ Теоретска заснованост на акционите истражувања; Историски развој на акционите истражувања ➤ Планирање, цел, функција на акционите истражувања, Структура и организација на акционите истражувања ➤ Методолошки специфики на акционите истражувања, вежбање на одделните етапи од изработениот личен план од спиралата на акционото истражување) ➤ Модели, видови на акциони истражувања ➤ Методи, техники и инструменти во акционите истражувања (видеорефлексивна методологија, документација, бележење, фотографии, набљудување, самоевалвација..., конструкција, метриски карактеристики) ➤ Учесници во акционите истражувања во воспитно-образовната работа; Улогата на истражувачот 			

		(воспитувачот, соработникот) во акционото истражување			
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Структурни елементи на извештајот од акционото истражување ➤ Вредносни и етички димензии на истражувањата во воспитно-образовната работа ➤ Примери на акциони истражувања од воспитно-образовната практика 			
13	Заемна поврзаност на предметите	Методологија на педагошко истражување и др педагошки предмети			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Метод на усно излагање, презентации, примена на интерактивни техники и методи на учење; користење на ИТ во реализација на активностите (предавања, вежби), примена на разновидни социјални облици на работа Примената на различните методичка апаратура ќе подразбира апликација на полиморфноста во наставниот процес, како и апликација на активното, интерактивно, кооперативно учење			
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа	
		16.3	Пракса: часови	15 часа	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	15 часа	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15 часа	
		17.3.	Домашно учење - задачи	30 часа	
18	Услови за потпис Минимум 70% од предвидениот фонд на часови, изработена и предадена проектна задача, реализирани наставни часови				
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови	40+20 бодови		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови		
	19.3.	Завршен испит: бодови	30 бодови		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
1.	John A. Bilorusky	Cases and Stories of Transformative Action Research	London:Routledge	2021	

	2.	Jukić, T.	Акцијска истражувања у пракси педагога	Split: Filozofski fakultet	2021
	3.	Bradbury H., Lewis R. and Embury D. C	Education Action Research	The Wiley Handbook of Action Research in Education, First Edition. Edited by Craig A. Mertler	2019
	4.	Hendricks C. C.	History of Action Research in Education	The Wiley Handbook of Action Research in Education, First Edition. Edited by Craig A. Mertler	2019
	Дополнителна литература				
22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Maksimović, J	Etička načela i istraživačka odgovornost u akcijskim istraživanjima,	Zbornik radova: Kultura kao polje pedagoške akcije: odgoj, obrazovanje, kurikulum, sveska 2, str. 116-126, Uredile: Maja Ljubetić i Smiljana Zrilić, Hrvatsko pedagogijsko društvo, Zagreb.	2012
	2.	Maksimović, J.	Akciona istraživanja u pedagoškoj teoriji i пракси	Niš: Filozofski fakultet	2012

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Образование и медиумска култура			
2.	Код	4FO104426			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Кирил Барбарев			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот				

11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:		Да се добијат научни и продлабочени сознанија за медиумите во воспитно-образовниот процес, како и стекнување на медиумска култура. Студентите да сфатат дека медиумите не секогаш ја претставуваат реалноста, дури и кога се занимаваат со настани од вистинскиот живот, туку ја претставуваат реалноста преку избор на нејзини аспекти, пренесувајќи некои мислења наместо други.	
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје		Современата техника и детето и нејзина примена во воспитно- образовниот процес, класификација и видови на медиуми. МЕДИУМСКА ПИСМЕНОСТ И МЕДИУМСКА КУЛТУРА ВО ОДДЕЛЕНСКАТА НАСТАВА - Подготовка на сценарио, структура и евалуација на наставен час со примена на современи наставни средства, филмско образование на децата. Видови медиумски пораки (известување, упатство, реклама) Толкување и користење медиумски содржини Креирање медиумски пораки и содржини	
13	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Метод на дискусија; Метод на демонстрација и илустрација; Метод на проблемска ситуација; Кооперативно учење. Проектна метода	
15	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа	
16.	Форми на наставните активности	Предавања-теоретска настава. часови	Предавања- теоретска настава. часови	2
		Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	1
		Пракса: часови	Пракса: часови	1
17.	Други форми на активности	Проектни задачи: часови	Проектни задачи: часови	1
		Самостојни задачи: часови	Самостојни задачи: часови	1
		17.3.	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа
18	Услови за потпис			
19.	Начин на оценување		Комбинирано (усно и писмено)	
	19.1.	Тестови: бодови		40
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30
	19.3.	Завршен испит: бодови		30
20.			до 50 бода	5 (пет) (F)

	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Михајло Лахтов, Жанета Трајкоска	Прирачник за медиумска писменост за млади, за медиуми и за граѓански организации	Висока школа за новинарство и за односи со јавноста	2018
		2.	- Прирачник за наставници за I одделение -	МЕДИУМСКА ПИСМЕНОСТ И МЕДИУМСКА КУЛТУРА ВО ОДДЕЛЕНСКАТА НАСТАВА	Македонски институт за медиуми	2023
		3.				
		4.				
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Конвенција за заштита на правата на децата			
		2.				
		3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Историја на педагошки идеи			
2.	Код	4FO101326			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/207	семестар	VII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Ирена Китанова			

9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски		
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема		
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Запознавање и критичко вреднување на педагошките идеи и учења во минатото и оспособување за научно-истражувачка работа и практична примена на прогресивните идеи и сфаќања од областа на историјата на педагогијата. Студентите да стекнат научни сознанија и да се развие за проучување и критичко вреднување на историскиот развој на воспитанието и образованието во Македонија		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Историско-педагошката мисла во античкиот период (Сократ, Платон, Аристотел, М.Ф.Квинтилијан); Педагошката мисла во епаката на хуманизмот и ренесансата; Почетоците на граѓанската педагогија (Ј.А.Коменски, Џон Лок); Педагошкиот натурализам на Ж.Ж.Русо; Педагошките идеи на Хајнрих Песталоци, Јохан Фридрих Хербарт, Адолф Дистервег, Константин Димитриевич Ушински; Позитивизмот во педагогијата (Огис Конт); Движењето на новата школа и нејзините правци; Воспитанието и образованието во Македонија; Македонија за време на преродбата на Националноослободителното движење; Педагошките идеи на Димитар и Константин Миладинови; Педагошките идеи на Јордан Хаџи-Константинов Џинот; Педагошките идеи на Јосиф Ковачев; Педагошките идеи на Славка и Горги Динкови; Педагошките идеи на Крсте Петков Мисирков; Педагошките идеи на Григор Прличев; Педагошките идеи на Рајко Жинзифов; Воспитанието и образованието во Македонија меѓу двете светски војни; Воспитно образовната дејност на Гоце Делчев.		
13.	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации, метод на усно излагање, метод на демонстрација, метод на разговор		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.		17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа

	Други форми на активности	17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18	Услови за потпис Редовно присуство на минимум 80% од наставата и навремена изработка на задачи.					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		40 +20		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Проф. Д-р Ирена Китанова	Историја на педагошки идеи	Универзитет “Гоце Делчев“ Штип	2021
		2.				
		3.				
22.2.	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Zlebnik, d-r Leon	Opsta istorija skolstva i pedagogskih ideja	Naucna knjiga, Beograd	1970
		2.				
		3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Организација на предучилишна установа			
2.	Код	4FO105126			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	VII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			

8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Д-р Деспина Сивевска, редовен професор
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	услови предвидени со Правилникот за студирање според ЕКТС
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Стекнување на основни теориски знаења од областа на организацијата на предучилишните установи и менаџментот. Запознавање со организациските и педагошките карактеристики на сите видови на форми на згрижување и воспитување и образование на деца од предучилишна возраст во Р Македонија.</p> <p>Развивање на вештини и способности за управување и водење на педагошките процеси во предучилишните установи.</p> <p>Разбирање на различните улоги на воспитувачот во предучилишната организација.</p> <p>Стекнување на знаења и развивање на вештини за планирање на педагошката дејност во предучилишните установи.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Детската градинка како организациски систем. • Структура и функции на предучилишната организација (процес, институција и процесни резултати) • Менаџирање со предучилишните установи (поим, суштина функции - планирање, организирање, поттикнување и контролирање). • Финансирање на преучилишните установи • Педагошки надзор и надзор врз законитоста во работењето • Специфичности на менаџментот на предучилишните установи, теориски модели и нивна имплементација во практиката. • Општествена поставеност на предучилишното воспитување и образование во Р. Македонија. (цели, задачи, принципи и програмски карактеристики) - помеѓу автономноста и ограничувањата. • Специфичности во раководењето на воспитно-образовните институции на различни нивоа; • Позицијата и улогата на воспитувачот во детската градинка како лидер. • Воспитувачот како тимски работник во предучилишната установа – професионален развој. • Планирање на развојот на детската установа (визионирање, акцино планирање, самоевалуација), изработка на годишна програма и развоен план; • Организациска култура; Карактеристики на културата и климата на предучилишната установа
13.	Заемна поврзаност на предметите	Предучилишна педагогија, Методика на воспитна работа, Практична настава 1 и 2,
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивен, работа во групи, домашни работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско

		учење во наставата и вежбите, самостојно истражување (интернет, библиографија, библиотека, медиуми и сл.)				
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа (2+1+1)				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15		
		16.3.	Пракса: часови	15		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	20		
		17.3.	Домашно учење - задачи	10		
18	Услови за потпис: Услови предвидени со Правилникот за студирање според ЕКТС					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			30	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода			6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата					
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Сивевска, Д.	Организација на предучилишна установа	Штип: Универзитет "Гоце Делчев"-Штип, Факултет за образовни науки	2023
		2.		Закон за заштита на децата	МТСП на Р Македонија	
		3.				
	4.					
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Камберски, К.	Предучилишното и основното воспитание и образование во Република Македонија	Скопје:Филозофски факултет	2000

		2.		Сеопфатната стратегија за образованието на Република Македонија за 2018-2025	Влада на РМ	
		3.		Organisation of Pre-Primary Education (Preschool)	EURIDICE – National Educational Systems	2020
		4.	Donna Cooper and Kristina Costa	Increasing the Effectiveness and Efficiency of Existing Public Investments in Early Childhood Education	Center for American Progress	2012

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Педагогија на слободно време			
2.	Код	4FO105326			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	VII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Д-р Деспина Сивевска, редовен професор			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Студентите да стекнат основни знаења за слободното време како општествен феномен и неговите карактеристики.</p> <p>Да усвојат темелни педагошки и методолошки знаења за слободното време.</p> <p>Да ја препознаат важноста на факторите кои се значајни за организирање на слободното време.</p> <p>Да умеат да ја препознаат важноста од квалитетно поминување на слободното време во современото општество.</p> <p>Да се мотивираат успешно да го организираат своето слободно време.</p> <p>Да се стекнат со знаења и вештини за педагошко организирање на слободното време на децата и на младите.</p> <p>Да стекнат знаење и вештини да планираат и реализираат кратки истражувања за слободното време и активностите со кои може правилно и културно да биде исполнето.</p>			

12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Општествено-историски аспекти на слободното време; • Поим за слободно време; • Педагогијата на слободното време како педагошка дисциплина и нејзиниот однос со други науки и дисциплини; • Поим, предмет и задачи на педагогијата на слободното време; • Принципи на користење на слободното време; • Фактори на организирање на слободното време; • Активности на слободното време и нивна класификација; • Слободното време на младите; • Педагошката клима во училиштето и семејството и активностите на младите во слободното време; • Културен аспект на поминување на слободното време; • Слободното време во современото општество; • Педагошката вредност на слободното време 		
13.	Заемна поврзаност на предметите	Педагогија, Организација на предучилишна установа, Евалуација во образованието, Планирање и програмирање на педагошката дејност во училиштето		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, самостојно учење, употреба на електронско учење во наставата и вежбите, самостојно истражување (интернет, библиографија, библиотека, медиуми и сл.)		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа (2+1+1)		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15
		16.3.	Пракса: часови	15
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	15
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15
		17.3.	Домашно учење - задачи	30
18.	Услови за потпис Услови предвидени со Правилникот за студирање според ЕКТС			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30	
19.3.	Завршен испит: бодови	30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)

Литература						
22.	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Деспина Сивевска	Педагогија на слободно време	УГД Штип	2014
		2.	Анета Баракоска	Педагогија на слободно време	Доминант, Скопје	2003
	3.	Баракоска, Анета	<i>Педагогија на слободно време</i>	Филозофски факултет, Скопје	2016	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Juraj Plenkovic	Slobodno vrijeme mladezi	Rijeka	2000
		2.	Tomić, R., Hasanović, I.,	Mladi i slobodno vrijeme	OFF SET:Tuzla	2007
3.		Гордана Будимир-Нинкович	Педагогија слободног времена (хрестоматија)	Педагошки факултет-Јагодина	2008	
	Stepanovic, S.	Organizacija slobodnog vremena	Visoka skola socijalnog rada	2021		

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Педагошка комуникација			
2.	Код	4FO104626			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/ 27	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Снежана Мирасчиева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Предуслови за полагање на предметот се минимум 42 бодови од сите предвидени предиспитни активности за пријавување и полагање на завршниот испит			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> знаење на значењето на комуникацијата и нејзините теориски основи, знаење и разбирање на поимот и структурата на комуникацискиот процес, знаење и способност за препознавање на разни 			

		<p>видови комуникација, знаење и способност за примена на разни средства на комуникацијата како и способност за разликување на нивоата на комуникациска согласност</p> <ul style="list-style-type: none"> • знаење и разбирање на суштината на педагошката комуникација, знаење и разбирање на функциите и факторите за успешна педагошка комуникација, • способност и вештини за ефективно комуницирање; способност за примена на стратегии за ефективна комуникација во паралелката односно воспитно-образовната група; • способност за анализа и евалуација на квалитетот на комуникацијата; • способност за примена на стратегии за подобрување на комуникацијата во паралелката односно воспитно-образовната група.
<p>12.</p>	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<p>Прв дел Комуникацијата како феномен</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Значење на комуникацијата ➤ Теориски основи (Социолошко-културни теории на комуникацијата, Кибернетски теории на комуникацијата, Психолошки теории на комуникацијата, Дидактички теории на комуникацијата). ➤ Поим и структура на комуникацијата ➤ Видови на комуникација ➤ Средства за комуникација ➤ Нивоа на комуникациска согласност <p>Очекувани резултати: знаење за значењето на комуникацијата и нејзините теориски основи, знаење и разбирање на поимот и структурата на комуникацискиот процес, знаење и способност за препознавање на разни видови комуникација, знаење и способност за примена на разни средства на комуникацијата како и способност за разликување на нивоата на комуникациска согласност</p> <p>Втор дел Педагошка комуникација</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Поим и димензии на педагошката комуникација ➤ Функции на педагошката комуникација ➤ Комуникацијата во воспитно-образовниот процес ➤ Фактори за успешна педагошка комуникација (Наставникот/ воспитувачот - фактор за успешна комуникација, Ученикот е фактор за успешна комуникација, Родителите - фактор за успешна комуникација, Емпатиска и интеракциска поврзаност, Мотивацијата и комуникацијата, Комуникацијата и дидактичкото обликување на воспитно-образовниот процес) ➤ Развивање на културата на педагошка комуникација. Комуникациски компетенции. Бариери и конфликти ➤ Карактеристики на ефикасна педагошка комуникација. Градење ефективна педагошка комуникација

		Очекувани резултати: знаење и разбирање на суштината на педагошката комуникација, знаење и разбирање на функциите, знаење и разбирање на факторите за успешна педагошка комуникација, способност и вештини за ефективно комуницирање; способност за примена на стратегии за ефективна комуникација во паралелката односно воспитно-образовната група; способност за анализа и евалуација на квалитетот на комуникацијата; способност за примена на стратегии за подобрување на комуникацијата во паралелката односно воспитно-образовната група.			
13	Заемна поврзаност на предметите				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Предавања, вежби, семинари, проблемско учење, дебати, дискусии, есеи, посета и следење на наставата во основните училишта со писмен протокол за следење на настава, проектна задача (индивидуална, групна и тимска) метод на работа со текст; метод на пишување; метод на илустративни работи, метод на демонстрација, метод на симулација.		
15	Вкупен расположив фонд на време		4ЕКТС x 30 часа=120 часови		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	(15 недели x 2 часа = 30 часа)	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	(15 недели x 1 час = 15 часа)	
		16.3	Пракса: часови	15	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15	
		17.3.	Домашно учење - задачи	15	
18	Услови за потпис		Положени двата колоквиуми, минимум 42 бодови од сите предвидени активности за пријавување и полагање на завршниот испит		
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови		40 + 20 од присуство (16.1. и 16.2.	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10	
	19.3.	Завршен испит: бодови		30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Придружна евалуација и самоевалуација		
22.	Литература				
	22 .1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач

	1.	С.Мирасчиева	Педагошка комуникација	Штип: Универзитет „Гоце Делчев“ http://e-lib.ugd.edu.mk/1105	2022
	2.				
	3.				
22 .2.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Z Tomić	Komunikologija	Beograd:Čigoja	2003
	2.	G.J.Galanes/K.Adam	Effective group discussion- theory and practice	NY,10020 McGraw-Hill	2007
	3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Дидактички игри			
2.	Код	4FO108626			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Снежана Мирасчиева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Предуслови за полагање на предметот се минимум 42 бодови од сите предвидени предиспитни активности за пријавување и полагање на завршниот испит			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> • знаење и разбирање на играта во нејзината поимска и суштинска поставеност како и развојни димензии; • знаење и разбирање на концепциската поставеност на играта и нејзината воспитно-образовна вредност; 			

		<ul style="list-style-type: none"> • знаење и способност за избор на соодветна игровна активност согласно целите во воспитно-образовниот процес во контекст на развојот на детето • знаења, способности и вештини за дидактичко обликување на воспитно-образовната работа со примена на разни игри • способност за организирање, раководење и управување со времето, личната подготовка и планирање на игровните активности • способност за примена на дидактичките игри во работата согласно поставените цели и играчките
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Поим, суштина и значење на играта во развојот на личноста на детето. • Развојот на детската игра, историски и современи сфаќања. <p>Очекувани резултати: Знаење и разбирање на играта во нејзината поимска и суштинска поставеност како и развојни димензии</p> <ul style="list-style-type: none"> • Концепција на играта (од процесуална, интенционална и целисходна перспектива, резултати). • Воспитно-образовна вредност на игрите <p>Очекувани резултати: Знаење и разбирање на концепциската поставеност на играта и нејзината воспитно-образовна вредност.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Играта како средство и метод. Играта и развојот (когнитивен, психофизички, социо-емоционален) на детето. Игрите во функција на развојот на јазикот, комуникацијата и писменоста кај детето. Класификација на игрите. <p>Очекувани резултати: знаење и способност за избор на соодветна игровна активност согласно целите во воспитно-образовниот процес во контекст на развојот на детето</p> <ul style="list-style-type: none"> • Видови игри (подвижни, игри со реквизити, игри со пење, бројалки, современи игри, јазични игри, драмски игри, куклен театар, творечки, дидактички). <p>Очекувани резултати: знаења, способности и вештини за дидактичко обликување на воспитно-образовната работа со примена на разни игри</p> <ul style="list-style-type: none"> • Современи пристапи во технологијата на играта. Игрите во семејството. Дидактичките игри и играчките. Дидактичките игри и средината за учење и развој. Дидактичките игри, играчките и родителите. <p>Очекувани резултати: способност за организирање, раководење и управување со времето, личната подготовка и планирање на игровните активности способност за примена на дидактичките игри во работата согласно поставените цели и играчките.</p>
13	Заемна поврзаност на предметите	
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, семинари, проблемско учење, дебати, дискусии, есеи, посета и следење на наставата во основните училишта со писмен протокол за следење на настава, проектна задача (индивидуална, групна и тимска) метод на работа со текст; метод на пишување; метод на илустративни работи, метод на демонстрација, метод на симулација.
15	Вкупен расположив фонд на време	4ЕКТС x 30 часа=120 часови

16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	(15 недели x 2 часа = 30 часа)
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	(15 недели x 1 час = 15 часа)
		16.3	Пракса: часови	15
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18	Услови за потпис Положени двата колоквиуми, минимум 42 бодови од сите предвидени активности за пријавување и полагање на завршниот испит			
19.	Начин на оценување			
	1 9. 1.	Тестови: бодови		40 + 20 од присуство (16.1. и 16.2.
	1 9. 2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10
1 9. 3.	Завршен испит: бодови		30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Придружна евалвација и самоевалвација	
22.	Литература			
	Задолжителна литература			
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
	Година			
	1.	С.Мирасчиева, Е.Симоновска	Играв јас, сега играј ти	Скопје: Просветно дело
	2017			
	2.	Н.Трнавац и др.	Дидактичке игре	Београд: Завод за уџбенике и наставна средства
	1991			
	3.	Н.Шабани	Играта и слободните активности во предучилишното воспитание и образование	Куманово:Ген-Импекс
	1997			
Дополнителна литература				
Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	
Година				
1.	G.Sanan i H.Fransis	Igracke i igre dece sveta	Beograd: Zavod za udzbenike i nastavna sredstva	
1992				
2.				

	3.				
--	----	--	--	--	--

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Историја			
2.	Код	4FO105826			
3.	Студиска програма	Предучилишна настава			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф.д-р Оливер Цацков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Заверен семестар			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да се воведат во изучувањето на историјата, да се здобијат со основните;сознанија за развојот и достигнуањата на историографијата, да ги совладаат основните;поими на историјата како наука; за најзначајните личност и настани во историјата како и пројадците кој целосно го променија светот.Преку предметот студентите ќе стекнатосновни сознанија за хронолошкиот развој на светската цивилизација ,личностите кој оставија белег на светската историја како и осознавање на најзначајните светски религии и култуно-уметнички текови.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	1.Што е историја ,2.Како се изучува историјата,3.Сапиенс 4.Големите географски откритија,5.Светот и европа до 1945 година, 6.Светот и европа од 1945 до 2001 година,7.Личности кој го променија светот,8.Најзначајните пронајдоци низ историјата,9.Аудио-визуелни историски записи,10.Забавната страна на историјата,11.Кратка историја на Македонија 12.Лекции за 21 век.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	/			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации			
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			

16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа		
		16.3.	Пракса: часови	/		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18.	Услови за потпис редовност на настава, најмалку 8 предавања и 8 вежби.					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови				
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови				
	19.3.	Завршен испит: бодови				
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата					
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
	22.1.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Оливер Цацков	Историја на Европа 20 век-скрипта	УГД,Штип	2020
		2.	Виолета Ачковска,Даринка Петревска	Осознавање на историјата	УКИМ,Скопје	2007
		3.	Едвард Кар	Што е историја	Култура	1990
	Дополнителна литература					
	22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Најл Фергусон	Цивилизација	Службени гласник	2011
		2.	Јувал Харари	21 лекција за 21 век	Лагуна,Београд	2019
		3.	Erik Sass,	Smesna strana istorije	Kompjuter biblioteka	2010

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Национална историја
2.	Код	4FO105926
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување

4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Верица Јосимовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да ги разберат историските процеси на територијата на Македонија од најстари времиња до денес. Да стекнат историска свест потребна за разбирање на современите историски процеси. Да ја разберат етногенезата, културно-историските специфики на етносот во Македонија низ вековите како и создавањето на национална држава Македонија.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Содржината на предметот би се реализирала преку следните поглавја; Што проучува историјата, Историски извори, Хронологија и мерење на времето, Поделба на историското минато, Местоположба, граници, етногенеза, името Македонија, Македонското Кралство, Македонија како римска провинција; Македонија под византиска власт; Македонските склавинии; Кирил и Методиј и нивните ученици; Самоиловото царство; Паѓање на Македонија под османлиска власт; Востанијата против османлиската власт; Преродбата во Македонија во XIX и XX век; Македонија во Балканските војни, Првата и Втората светска војна; Формирањето на македонската држава, АСНОМ, Македонија во рамки на југословенската федерација; Конституирање на независна македонската држава. Културни обележја.</p> <p>Очекуваните резултати:</p> <p>Разбирање дека историјата е наука која проучува настани, случувања и процеси од минатото на човештвото.</p> <p>Способност да објаснат зошто е важно да се проучува минатото за разбирање на сегашноста и иднината</p> <p>Познавање дека историјата се занимава со различни периоди, настани и личности.</p> <p>Разбирање што се историски извори (природни и рачно создадени); Способност да посочат примери</p>			

		<p>како археолошки наоди, писмени документи, фотографии, предмети.</p> <p>Разбирање дека хронологијата е наука за распоредување на настаните по редослед.</p> <p>Знаење за различни методи за мерење на времето (години, векови, милениуми).</p> <p>Способност да поставуваат настани во хронолошки редослед.</p> <p>Познавање на основните периоди на историјата (антички период, средновековие, ново време, современ период).</p> <p>Способност да ги разликува основните карактеристики и важни настани за секој период.</p> <p>Знаат основни податоци за географската положба и границите на Македонија.</p> <p>Го разбираат процесот на етногенеза и формирање на македонскиот народ.</p> <p>Ги објаснуваат историските и современите аспекти на името Македонија.</p> <p>Ги опишуваат основни карактеристики и историската улога на Македонското кралство и знаат за најзначајните македонски кралеви и нивните достигнувања.</p> <p>Го објаснуваат административниот статус и значењето на Македонија во Римската империја.</p> <p>Знаат што се склавиниите и нивната улога во средновековната Македонија.</p> <p>Ги препознаваат Кирил и Методиј и нивните ученици и нивната улога во христијанизацијата и разпространувањето на кирилицата.</p> <p>Ги опишуваат основните карактеристики, границите и значењето на Самоиловото царство.</p> <p>Објаснуваат за причините, процесот и последиците на освојувањето на Македонија под османлиска власт</p> <p>Разбираат за важноста и исходот на важните востанија против османлиската власт</p> <p>Знаат за движењата, личности и значењето на преродбата.</p> <p>Ги опишуваат настаните, учесниците и последиците за Македонија во Балканските војни, Првата и Втората светска војна</p> <p>Знае за процесот, важните настани и признавањето на државата во конституирање на независна македонската држава и значењето на АСНОМ</p> <p>Препознава и објаснува важни културни, историски и уметнички карактеристики на Македонија.</p>
13	Заемна поврзаност на предметите	<p>Вовед во историјата</p> <p>Македонија во античкиот период</p> <p>Македонија во рамките на османлиската империја</p> <p>Преродбата и културните процеси во XIX и XX век во Македонија</p> <p>Македонија Од Версај до 1944</p> <p>Македонија од 1878 до 1914</p>

		Македонската држава(1944-2001)				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации			
15	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа		
		16.3	Пракса: часови	5 часа		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	25 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18	Услови за потпис Редовно присуство на минимум 80% од наставата и навремена изработка на задачи.					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40 +20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Група автори	Историја на македонскиот народ	ИНИ, Скопје	2008
		2.	Група автори	Македонија милениумски културно-историски факти 1-4	Медија Принт, Универзитет Евро-балкан, Скопје	2013
		3.	Билјана Поповска	Државно – правна историја НА Македонија : (дополнение) : АСНОМ	Скопје	2023
			Н. Џ. Л.Хамонд	Историја на Македонија	Наратива, Скопје	2020
22.2.	Дополнителна литература					

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Група автори	Зборник на трудови Македонскиот идентитет низ историјата	Скопје	2010
2.				
3.	Павел Шатев	Историја на Македонија : (материјали). Т. 1	Државен архив на Република Македонија, Скопје	2012

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Интердисциплинарен проект (ПЕДАГОШКИ СТАЖ)			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитување			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Д-р Деспина Сивевска, редовен професор			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	услови предвидени со Правилникот за студирање според ЕКТС реализирана Практична настава 2			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> - Студентите да се оспособат за аплицирање на теоретските сознанија од општообразовните, теориско методолошките, научно - стручните и стручно - апликативните предмети во практиката на детските градинки. Искуствено да го доживеат живот и работата во градинката и да се оспособат за самостојно извршување на професијата. Да стекнат самодоверба да подготвуваат содржини и поучуваат независно и без директна поддршка,. - Да имаат развиено способности и вештини за планирање, организирање и реализирање на работата во групата - Критички да ги анализираат сопствените активности и да извлекуваат заклучоци кои ќе им бидат корисни при понатамошната работа 			

			<ul style="list-style-type: none"> - Да го разбираат функционирањето на градинката како отворена мултифункционална институција; - Да ги препознаваат проблемите во сите сфери од животот и работата на градинката подготвени да понудат решенија за нивно надминување; - Да ја доживуваат градинката како место за учење и работа. 	
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Планирање, организација и реализација на активности во различни возрасни групи во градинката согласно Стандардите за рано учење и развој и Програмата за рано учење и развој под водство на ментор.</p> <p>Во текот на практичната работа студентите добиваат одредени конкретни работни задачи и истите ги извршуваат под менторство и постојана контрола од менторите на практичната настава и/или одговорните лица кои се и екстерни ментори од организациите и на тој начин стекнуваат практични знаења и вештини за што имаат теоретска основа.</p> <p>Во текот на реализацијата на практичната настава студентот е должен да води дневник за секојдневните активности, во кој добива потпис за реализираната дневна активност од интерниот ментор од единицата на универзитетот, како и од екстерниот ментор од организацијата каде студентот ја изведува практичната настава.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Предучилишна педагогија, Организација на предучилишна установа, Практична настава 1, 2 и 3		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<p>Практична работа; консултации со менторите за пракса; водење дневник за практична работа; изработка на самостојна презентација од извршената пракса.</p> <p>Практичната настава која се реализира од областа на студиската програма е усогласена со:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Правилник за начинот и условите за организирање на практичната настава за студентите (Службен весник на Република Македонија бр.71/09 и 120/10), и - Правилник за начинот и условите за организирање на практична настава за студентите на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип (Универзитетски гласник Број 42, септември 2019). 		
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 29 часа (0+0+4)		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	/
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/
		16.3	Пракса: часови	60
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30
		17.3.	Домашно учење - задачи	30

18	Услови за потпис: Услов за добивање потпис и за стекнување на 4 ЕКТС е реализација на практичната настава предвидена во студиската програма, предаден дневник со евиденција за секојдневните активности потпишан од интересен ментор (од Факултетот) и од екстерен ментор (од предучилишната установа)					
19.	Начин на оценување:					
		Описно		Реализирал/не реализирал		
	19.1.	Тестови: бодови				
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови				
	19.3.	Завршен испит: бодови				
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалвација од страна на менторот			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Гр.автори	Програма за рано учење и развој	Скопје:МТСП	2014
		2	МТСП	Закон за заштита на децата	Скопје:МТСП	
		3		Педагошка евиденција и документација на менторските градинки		
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Гр.автори	Прирачник за воспитувачи (Примена на стандардите за рано учење и развој)	Скопје:МТСП	2014
		2.	Гр.автори	Стандарди за рано учење и развој кај деца од 0 до 6 години	Скопје:МТСП	2009